

*KAIKKEA
PAITSI
MERTA*

TALOUSARVIO 2022

TALOUSSUUNNITELMA 2022 - 2024

RIIHIMÄEN KAUPUNKI

HALLINTO JA KONSERNI -TOIMIALUE

Kv:n hyväksymä 15.11.2021 § 126

Sisällys

1	Kaupunginjohtajan katsaus	4
2	Riihimäki strategia	7
2.1	Riihimäki visio - #Riiconnecting, tulevaisuus syntyy kohtaamisista	7
2.2	Strategian kärkihankkeet	7
2.3	Tuloskortti	14
2.4	Resurssiviisaus	17
3	Taloussuunnitelman yleisperustelut	18
3.1	Yleinen talouskehitys	18
3.2	Kuntien talousnäkymät	19
3.3	Alue- ja talouskehitys Kanta-Hämeessä ja Riihimäellä	23
3.3.1	Kanta-Häme	23
3.3.2	Riihimäen seutukunta ja Riihimäki	26
3.3.3	Työllisyyskehitys ja työttömyys	27
3.4	Valtion päätösten vaikutukset	28
3.5	Väestö ja väestöskenaariot	30
3.6	Vuoden 2022 talousarvion lähtökohdat	32
3.6.1	Talousarvioraami 2022	33
3.6.2	Talousarvioesitys ja taloussuunnitelma	34
3.7	Sote-uudistus ja hyvinvointialueet 2023 - 2024	35
4	Henkilöstösuunnitelma	39
5	Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta	43
6	Tulos- ja rahoituslaskelman perustelut	45
6.1	Tuloslaskelman välitulokset	45
6.2	Verorahoitus – verotulot ja valtionosuudet	49
6.3	Rahoitustuotot ja rahoituskulut	51
6.4	Satunnaiset erät ja tulorahoituksen korjauserät	52
6.5	Antolainat	52
6.6	Lainat	53
6.7	Muut maksuvalmiuden muutokset	53
7	Käyttötalousosan yleisperustelut	53

8	Investointiosan yleisperustelut	54
9	Talousarviolaskelmat	58
9.1	Tulos- ja rahoituslaskelma	58
9.2	Käyttötalousosan yhteenveto	61
9.3	Investointisuunnitelma	61
10	Käyttötalousosa	63
10.1	Kaupunginhallituksen toimiala	63
10.1.1	Hallinto ja konserni -toimialue	65
10.1.2	Elinvoima toimialue	71
10.1.3	Sivistys ja osaaminen toimialue	74
10.1.4	Tekninen toimialue	77
10.2	Sosiaali- ja terveystoimiala	82
10.2.1	Yhteispalvelut toimialue	85
10.2.2	Perhe- ja sosiaalipalvelut toimialue	86
10.2.3	Ikäihmisten palveluohjaus ja neuvonta toimialue	88
10.2.4	Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toimialue	90
10.2.5	Vammaispalvelut toimialue	91
10.2.6	Kotiin annettavat palvelut toimialue	92
10.2.7	Aikuisten asumispalvelut toimialue	94
10.2.8	Terveydenhuollon toimialue	96
11	Vesihuoltoliikelaitos	97
12	Riihimäen kaupunki yhteensä	101
13	Riihimäki konserni	104
	Liitteet	113

1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuoden 2022 talousarviovalmistelua on helpottanut aiempien vuosien päätökset, joilla kaupungin taloutta on saatu tasapainotettua. Kaupungin velkamäärä on pienentynyt Kaukolämpöyhtiön vähemmistöosuuden myynnillä saaduilla tuloilla ja toisaalta käyttötalousmenot on saatu hiljalleen vastaamaan muuttunutta väestörakennetta ja palvelutarvetta. Ikäihmisten määrä kasvaa ja kouluikäisten määrä laskee edelleen voimakkaasti.

Covid-19 on vaikuttanut yhteiskuntaan sekä palveluiden järjestämiseen ja on tuonut epävarmuutta myös palveluiden rahoitukseen sekä tulojen ennustamiseen. Covid-19 vaikuttaa myös vuoden 2022 toimintaan, sillä virus leviää edelleen kasvavasta rokotuskattavuudesta huolimatta ja aiheuttaa painetta erityisesti terveystoimen kustannuksiin.

Kaupunginhallitus asetti keväällä 2021 Riihimäen kaupunkikonsernin menojen kasvuraamiksi kokonaisuudessaan 2 prosenttia. Sosiaali- ja terveystoimialan menojen kasvupaine ja samalla kasvuprosentti on suurempi, jolloin esimerkiksi sivistyksen ja osaamisen toimiala on joutunut valmistelevaan talousarviotaan miinusmerkkisellä kasvulla.

Vaikka lautakunnat eivät kaikilta osin ole päässeet kaupunginhallituksen asettamaan raamiin, on kokonaisuus kuitenkin olosuhteet huomioiden hyvä. Myös vero- ja valtionosuusennusteet ovat nousseet hieman keväisestä. Kaikkien menojen kasvuprosentti on 3,8 %. Vuoden 2022 osalta on myös kertaluonteisia kustannuksia, kuten esimerkiksi Peltosaaren koulun ja Otavan päiväkodin purkaminen 800 000 euroa.

Valtionosuuksien ennustettu kasvu on 7,2 % ja verotulojen 1,9 %.

Tilikauden tulos on emokaupungin osalta 7,4 milj. euroa ja koko kaupungin osalta 8,0 milj. euroa. Kaupungin vuosikate on 16,6 milj. euroa. Kaupungin lainamäärä on tämän hetkisen ennusteen mukaan 67,4 milj. euroa ja vuoden 2022 lopussa ennusteen mukaan 70,6 milj. euroa.

Investointiohjelma on tulevina vuosina mittava. Kirjaston remontti, uimahallin ja maauimalan peruskorjaukset sekä Lasten ja nuorten talo ovat aikataulutettu peräkkäin tuleville vuosille. Uutta kunnallistekniikkaa rakennetaan ja vanhaa peruskorjataan. Nettoinvestoinnit ovat emokaupungin osalta vuonna 2022 15,4 milj. euroa.

Vuoden 2022 talousarvio laaditaan vielä nykyisen strategian pohjalta. Strategian kärkihankkeet ovat siis edelleen #UusiRiksu, #RoboRiksu, #RipeäRiksu ja #RakasRiksu. Tulokorttia selkeytetään ja tavoitteiden asettamista on yhdenmukaistettu. Talousarvokirjassa on asetettu valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Lautakunnat seuraavat asettamia tarkempia tavoitteita. Strategiasta johdetut tavoitteet viedään kehityskeskustelujen kautta jokaisen työntekijän tavoitteisiin.

Kaupunkistrategian uusimistyö on käynnissä ja uusi strategia hyväksytään maaliskuun valtuustossa 2022. Strategia tullaan yksinkertaistamaan ja se tulee olla jokaiselle kaupunkiorganisaatiossa työskentelevälle täysin selkeä.

Ensi vuoden talousarviossa panostetaan kaupungin kasvuun ja elinvoimaan. Väestön ikärakenteesta johtuen kuolleisuus on syntyvyyttä selvästi korkeampaa, jolloin väestönkasvu edellyttää vahvaa muuttovoittoa. Tonttiarjontaa kasvatetaan ja kaupungin ilmapiiri on oltava sellainen, että nykyiset asukkaat viihtyvät. Myös yritysten hyvinvoinnista tulee huolehtia ja houkutella alueelle uusia.

Maanhankinnan määrärahat ovat maankäytön toteutusohjelman myötä pienemmät kuin tänä vuonna, mutta kaupungilla on valmius reagoida nopeasti ja hankkia maata niin uusilta omakotialueilta kuin keskustasta. Myös yritystonttien osalta on valmius maanhankintaan heti, kun tilanne vaatii. Kaavoituksella on kiireinen työohjelma ja kaavoituksella luodaan mahdollisuuksia kasvulle.

Kaupungin imagoon kiinnitetään huomiota. Syksyllä 2021 julkaistu uusi brändi on saanut hyvän vastaanoton. Kaupunki lanseeraa uuden tapahtumakilpailun ja tarkoituksena on saada kaupunkiin uusia tapahtumia, joiden avulla myös matkailu kehittyy. Riihimäen seudun matkailua vahvistetaan muutoinkin yritysten ja seudun kuntien yhteistyöllä.

Toiminnan tehokkuutta varmistetaan työprosesseja kehittämällä ja ict:n hyödyntämisellä. Käyttötalousmenojen hillitsemiseen kiinnitetään huomiota. Henkilöstön hyvinvointia ja työnantajamielikuvaa edistetään muun muassa ottamalla käyttöön koko henkilöstölle kulttuuri- ja liikuntasetelit. Esimiesten työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota, jotta työyksiköiden toiminta olisi tehokasta ja yhteisöllistä.

Vuosi 2022 on viimeinen vuosi ennen hyvinvointialueiden perustamista. Tämä vaikuttaa sosiaali- ja terveystoimen palveluiden kehittämiseen, sillä resursseja sitoutuu uuden organisaation käynnistämisen suunnitteluun. Hyvinvointialueelle tulee siirtymään lähes 400 kaupungin työntekijää, joten vaikutus on merkittävä koko kaupungin organisaatioon ja toimintaan.

Taloussuunnitelmakausien talousarviovalmistelu perustuu valtiovarainministeriön ennakkelaskelmiin sote-muutoksen vaikutuksesta kaupungin talouteen. Näihin lukuihin pitää suhtautua varauksellisesti, koska laskelmia tarkistetaan vielä vuoden 2022 aikana. Laskelmat tarkistetaan kertaalleen vuonna 2023, kun vuoden 2022 kuntien tilinpäätökset ovat valmistuneet. Sote-muutoksen vaikutus kaupungille syntyy laskentavuosien 2021 ja 2022 eurototeumien keskiarvona. Sote-muutos vaikuttaa myös verotulojen ja valtionosuuksien suhteellisiin osuuksiin valtion ja kuntien kesken.

Työllistämispalvelut ovat siirtymässä valtiolla kuntiin vuoden 2024 aikana ja myös tämä muutos luo painetta uudistaa tulevaa kaupungin organisaatiota.

Vuoden 2021 aikana käynnistettiin hallinnon selvitystyö ja se vaikuttaa niin hallinto- ja konsernipalveluiden kuin muidenkin toimialojen väliseen työnjakoon ja työprosesseihin. Tavoitteena on luoda vuoden 2022 aikana toimivat hallinnon prosessit, jotka tukevat sujuvaa päätöksentekoa sekä palvelujen järjestämistä ja tuottamista.

Kestävästä ja ylijäämäisestä taloudesta tulee huolehtia, sillä se auttaa kehittämään kaupunkia ja sen avulla vältetään äkkiliikkeet. Pitämällä käyttötalouden hallinnassa, pystymme tulevaisuudessakin tavoittelemaan yli 10 milj. euron vuosikatetasoa ja välttymään kiihtyvältä velkaantumiselta.

Kuntien toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja tähän on reagoitava. Kyky reagoida muutokseen ennakoivasti ja päämäärätietoisesti erottaa menestyvät kaupungit taantuvista. Riihimäellä on kaikki mahdollisuudet olla menestyvien kaupunkien joukossa loistavan sijaintinsa ja tiiviin kaupunkirakenteensa ansiosta.

Toivotan rohkeutta uudelle kaupunginvaltuustolle ja koko kaupungin organisaatiolle vuodelle 2022. Olemme kaikki samalla puolella ja ratkaisemme eteen tulevat haasteet avoimilla keskusteluilla, ennakkoluulottomalla ajattelulla ja yhteistyöllä.

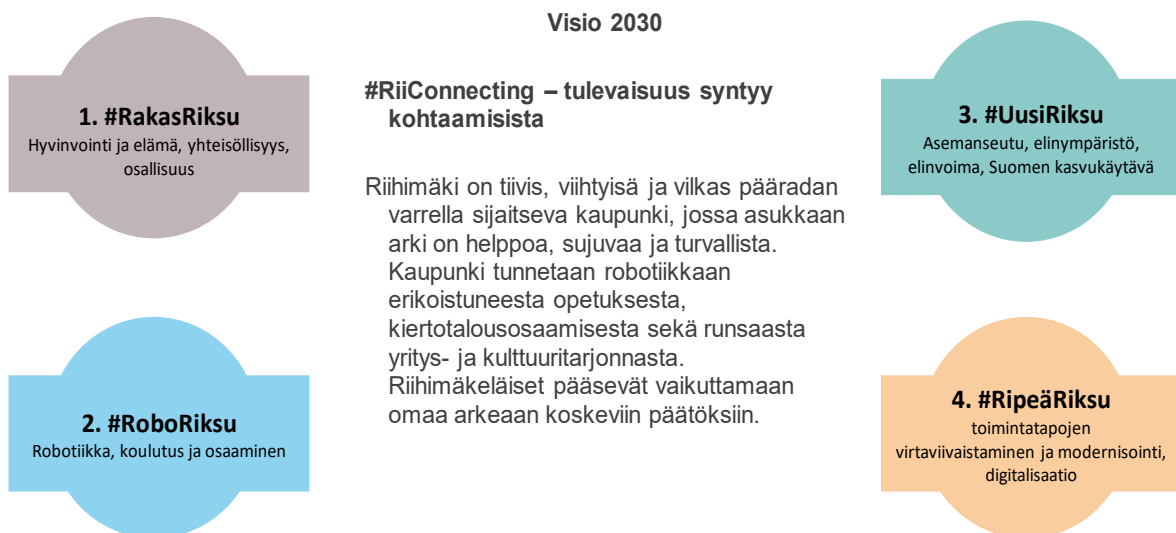
Jere Penttilä
kaupunginjohtaja

2 Riihimäki strategia

2.1 Riihimäki visio - #RiiConnecting, tulevaisuus syntyy kohtaamisista

Riihimäki visio ulottuu vuodelle 2030. Vision pohjalta nykyinen, voimassaoleva Riihimäen kaupungin strategia on hyväksytty vuonna 2017 ja tarkistettu vuonna 2019 kaupunginvaltuustossa. Tämän pohjalta on valmisteltu vuoden 2022 talousarviota. Kaupungin strategia-työskentely on käynnistetty keväällä 2021 ja työskentely jatkuu elokuun alussa työnsä käynnistäneen uuden valtuuston kanssa.

Riihimäki on vision 2030 mukaan tiivis, viihtyisä ja vilkas pääradan varrella sijaitseva kaupunki, jossa asukkaan arki on helppoa sujuvaa ja turvallista. Kaupunki tunnetaan robotiikkaan erikoistuneesta opetuksesta, kiertotalousosaamisesta sekä runsaasta yritys- ja kulttuuritarjonnasta. Riihimäkeläiset pääsevät vaikuttamaan omaa arkeaan koskeviin päätöksiin.

Kuva 1 Riihimäki visio 2030

Strategiatyön prosessi jatkuu uuden valtuuston työskentelynä loppuvuoden aikana. Aikataulun mukaan uuden strategian hyväksyminen ajoittuu vuoden 2022 alkuun. Kaupungin vuoden 2022 talousarviovalmistelu on tehty vielä voimassa olevan strategian mukaisesti. Riihimäen kaupungin strategia 2030 ohjaa pitkän aikavälin tavoitteita, joista on nostettu kärkihankkeiksi neljä kokonaisuutta.

2.2 Strategian kärkihankkeet

Riihimäen strategiset kärkihankkeet ovat: #RakasRiksu, #RoboRiksu, #UusiRiksu ja #RipeäRiksu.

1. #RakasRiksu – hyvinvointi ja elämä, yhteisöllisyys, osallisuus;

RakasRiksu -kärkihankkeessa keskitytään kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja hyvän elämän, yhteisöllisyyden sekä osallisuuden kehittämiseen.

Terveystieteiden lain 12 §:n mukaan kunnan tulee seurata asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Valtuustolle valmistellaan kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus, jossa on myös osio hyvinvointisuunnitelmasta valtuustokaudelle. Valtuustolle raportoidaan kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista hyvinvointikertomuksella, jolla arvioidaan hyvinvointisuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumista.

Hyvinvointikertomuksen ja –hyvinvointisuunnitelman avulla seurataan Riihimäen kaupungin asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin kehitystä hyödyntämällä mm. valtakunnallisesti saatavia indikaattoreita, joiden avulla voidaan vertailla kuntalaisten hyvinvointia toisiin kuntiin yhdenmukaisella tavalla (TEA-viisari). Lisäksi käytetään kunnan omia täydentäviä mittareita, jotka on kuvattu laajassa hyvinvointikertomuksessa tavoitteina, toimenpiteinä, arviointimittareina, vastuutahoina ja resursseina. Riihimäen kaupunki on sitoutunut lapsiystävällisyyden kehittämiseen osana Unicefin Lapsiystävällinen kuntamallia.

Asukkaita osallistetaan oman kaupungin toimintaan ja elinympäristöön koskevien päätösten valmisteluun kyselyillä, kuulemisilla ja keskustelutilaisuuksilla. Osallistuva budjetointi mahdollistaa myös osaltaan kaupunkilaisten osallisuuden asioiden valmisteluun ja ideointiin. Kaupunkilaisten osallisuutta ja asukastyytyväisyyttä seurataan joka toinen vuosi toteutettavalla asukaskyselyllä.

RakasRiksu -kärkihankkeen tavoitteiden edistämisestä vastaavat hallinto ja konserni -toimialue sekä sosiaali- ja terveystoimiala.

Valtuustoon nähden sitova tavoite

Asukkaiden osallistaminen toteutuu vähintään kaikissa kaupungin kokoluokaltaan merkittävässä päätöksissä.

Kaupungin lapsiystävällisyys kehittyy Lapsiystävällinen kuntamallin toimenpidesuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

2. #RoboRiksu - robotiikka, koulutus ja osaaminen

Strategisena tavoitteena on se, että ”Riihimäki on vuonna 2030 robotiikan Suomen pieni suuri pääkaupunki”. Robotiikkakampus vastaa RoboRiksu -kärkihankkeen edistämisestä. Pitkän aikavälin tavoitteena on luoda Riihimäestä kansainvälisesti tunnettu Suomen pieni suuri robotiikan pääkaupunki. Riihimäki on tulevaisuudessa kansainvälisesti tunnettu Suomen robotiikan pääkaupunki, jossa korkeatasoinen robotiikkakoulutus sekä soveltavan robotiikan

tutkimuksen ja tuotekehityksen osaamiskeskittymä luovat uusia korkean osaamisen työpaikkoja ja yrityksiä.

Hallinto ja konserni -toimialueen vastuualue robotiikkakampus vahvistaa kaupungin ja sen elinkeinoelämän robotisaatio- ja tekoälyosaamista kehittämällä robotiikkakoulutusta varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle yhteistyössä strategisten kumppaneidensa kanssa. Digitalisoituvan työelämän työvoiman saatavuutta sekä tuotantotapoja edistetään elinkeinoelämälähtöisillä robotiikan kehittämishankkeilla, opinnoilla sekä yliopistojen kanssa tehtävällä opettajankoulutusyhteistyöllä.

Erottautuminen ja toimintaympäristö

Riihimäen robotiikkaopetuksen koulutuksellisen jatkumon kehittäminen erottaa Riihimäen positiivisesti muista Suomen kasvukäytävän kaupungeista. Robotiikkaosaamiseen liittyvä kansainvälinen yhteistyö, Erasmus+ ja kilpailutoiminnat lisäävät omalta osaltaan Riihimäen alueen tunnettua ja vetovoimaa. Näillä on heijastusvaikutuksia alueen elinkeinoelämän kilpailukykyyn, osaavan työvoiman saatavuuteen ja opiskelijarekrytointeihin.

Väestön ikääntyminen haastaa hoivatyön työvoiman saatavuuden ja käytänteet. Esimerkiksi hoivatyössä joudutaan tulevaisuudessa väistämättä hyödyntämään automaatiota, IoT:ä ja robotiikkaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksessa robotisaation ja tekoälyn käyttö palveluprosessien osana tunnetaan huonosti. Koulutuksen järjestämisestä hidastavat ennakkoluulot automaatiota ja robotiikkaa kohtaan sekä autenttisten Riihikodissa sijaitsevan hoituhuoneen tyyppisten oppimisympäristöjen puute.

Väestöennusteiden mukaan peruskoulun päättävän ikäluokan koko Suomessa tippuu vuoden 2024 jälkeen yhdellä kolmasosalla. Tämän jälkeen opiskelijoiden saatavuus toisen asteen oppilaitoksiin vaikeutuu olennaisesti. Ammattikorkeakoulussa vastaava pudotuspeli alkaa 2020-luvun lopulla. Kaupungin ja Hämeen ammattikorkeakoulun Riihimäen yksikön profiloituminen robotiikkaan on tulevaisuudessa keskeinen koulutuspoliittinen keino erottautua positiivisesti opiskelijarekrytoinnissa.

Tulevalla EU-ohjelmakaudella 2021 - 2027 Kanta-Hämeen saamat rahoitusosuudet tulevat yli kaksinkertaistumaan. Lisäksi kunta voi aikaisemmasta käytännöstä poiketen olla EU-rahoituksen edunsaajana. Jatkossa kaupungin pitää pystyä hyödyntämään EU-rahoitusmuotoja erilaisissa suunnittelu- ja kehittämishankkeissa nykyistä paremmin.

Painopisteet

Vahvistetaan alueen elinkeinoelämän robotiikkaosaamista sekä Riihimäen kaupungin toisen ja korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa. Tätä tehdään robotiikkaopetuksen, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin yhteistyöllä. Kehittämistyössä haetaan ja hyödynnetään aktiivisesti ulkopuolisia rahoituslähteitä.

Toinen painopiste on robotiikkakoulutuksen ekosysteemin luominen keskipitkällä aikajän-
teellä. Robotiikkakoulutuksen ekosysteemi muodostetaan robotiikkaopetuksen koulutukselli-
sesta jatkumosta, elinkeinoelämän autenttisista toimintaympäristöistä, korkea-asteen oppilai-
toksien kanssa tehtävästä TKI-työstä, opettajien koulutuksesta ja tiedeperusteisesta kehittä-
misestä. Systeemissä on tarkoitus hyödyntää aiemmin robotiikkaa opiskelleiden henkilöiden
erityisosaamista eri koulutusasteiden opetuksessa sekä erilasten robotiikkatapahtumien jär-
jestämisessä.

Kolmantena painopisteenä on lisätä kaupungin tunnettavuutta ja vetovoimaa kansainvälisellä
yhteistyöllä. Opetusalla EU:n keskeinen rahoitusinstrumentti kansainvälistymiseen on Eras-
mus+ -ohjelma, jossa myönnetty tuki ei vaadi omarahoitusosuutta.

Tällä ohjelmakaudella 2021 - 2027 tuetaan yksittäisten hankkeiden sijasta toimenpiteitä, joi-
den tavoitteena on integroida Erasmus –toiminta kaupungin/tuen saajan strategisten tavoit-
teiden ja toimenpiteiden osaksi. Akkreditointi tarkoittaa käytännössä, että saajalle turvataan
vuoden 2027 loppuun saakka pitkäaikainen rahoitus oman osaamiseen kehittämiseen kan-
sainvälisessä kontekstissa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

**Riihimäki vahvistaa asemaansa robotiikan edelläkävijänä tarjoamalla ensimmäisenä
Suomessa ohjattua opetusharjoittelua yleissivistävän koulun robotiikkaopetuksessa.
Tämä tehdään yhteistyössä Tampereen ja Turun yliopistojen kanssa.**

Tavoite: vuoden 2022 aikana Riihimäellä konseptoidaan ja käynnistetään robotiikan opetuk-
sen opetusharjoittelu perusopetuksessa.

**Riihimäki integroi kansainvälisen robotiikkaopetuksen kehittämisen ja yhteistyön
osaksi kaupunkistrategian toimeenpanoa.**

Tavoite: Erasmus akkreditointi haetaan ja saadaan Riihimäen kaupungin perusopetukseen
vuonna 2022.

3. #UusiRiksu - asemanseutu, elinympäristö, elinvoima, Suomen kasvukäytävä;

Tavoitteet

- tuoda Riihimäen asukasluku pysyväälle kasvu-uralle luomalla asemanseudusta Riihi-
mäen kasvun veturi ja mahdollistaa asemanseudulle asunnot yli 5 000 asukkaalle.
- luoda vilkkaan aseman läheisyyteen mielenkiintoisia asumisen mahdollisuuksia,
jotka sopivat tulevaisuuden asumistrendeihin ja houkuttelevat Riihimäelle uusia asuk-
kaita sekä vastaavat myös ilmastotavoitteisiin.

- luoda Riihimäen keskusta/asemanseutu-alueesta yhtenäisempi asumisen ja keskus-
tapalveluiden vyöhyke.

”Asemanseutujen kehittäminen on tärkeässä roolissa kaupunkien kasvussa, sillä ne ovat liikenteen solmukohtia, joissa toimintojen muutoksen vuoksi vapautuu maa-alaa uusiin käyttö-
tarkoituksiin. Kehittämistoimet etenevät usein verkkaisesti, koska maanomistus on pirstoutu-
nutta ja osapuolten tavoitteet ja aikataulut ovat erilaisia.” – Maankäytön, asumisen ja liiken-
teen kehittämisen MAL –verkosto, 2020.

Kaupalliset toiminnot Atomissa ja keskustassa ovat nyt erillään; UusiRiksu pyrkii kehittämään
kaupunkirakennetta yhdistämällä ne Veturitallien ja Pohjoisen asemakadun kautta, jossa tällä
hetkellä katkos. Tuloksena on yhtenäisempi kaupunkirakenne, jossa myös perinteinen kes-
kusta kehittyy paremmin.

Uudet asukkaat mahdollistavat keskustaan ja asemanseudulle uusia yrittäjiä ja palveluja.

Asemanseudun kehittäminen on käynnistynyt asemanseudun ja keskustan vision hyväksymi-
sellä (KV 4.2.2019) ja asemanseudun yleissuunnitelman hyväksymisellä (KV 3.2.2020). Tar-
kemmat viitesuunnitelmat on laadittu Jokikylään, veturitallit–rautatieasema-matkakeskus-alu-
eelle ja Peltosaareen (KV 16.11.2020).

Asemanseudun markkinointinimeksi on valittu Asemanpuisto. Asemanpuiston osa-alueet
koostuvat hyvin erityyppisistä alueista, joiden kehittämiseen liittyy erilaisia haasteita.

Ensimmäisenä toteutuva alue Asemanpuistossa on Peukaloisen kortteli, jossa järjestettiin
2020 – 2021 tontinluovutuskilpailu. Korttelin purku- ja pima-työt on toteutettu 2021. Alueen
asemakaavan valmistuminen on osa vuoden 2022 sitovia tavoitteita. Tontinluovutuskilpailuja
on tarkoitus hyödyntää Asemanpuistossa myös jatkossa. Seuraavaksi kehityksen painopiste
on siirtymässä Jokikylän alueelle. Tavoitteena on myös tämän alueen asemakaavan valmis-
tuminen vuonna 2022. Alueella pyritään kehittämään kolmessa vaiheessa tontinluovutuskil-
pailuilla. Tarve Vantaanjoen siirtoon hidastaa alueen kehittämistä.

Asemanpuiston alueista myös Kosteikkopuisto ja Peltosaaren koulun alue on kaupungin
omistuksessa. Viitasammakon elinoloissa tapahtunut heikennys hidastaa Kosteikkopuiston
kehittämistä, joka tapahtuu Jokikylän jälkeen. Peltosaaren koulun alueelle voidaan toteuttaa
Peltosaaren asuntokantaa monipuolistavaa uutta asumista.

Muilta osin Asemanpuistossa ei ole mainittavaa kaupungin maanomistusta. Kaupunkiraken-
teen kehittämisen kannalta erityisen olennaista on Veturitallien korttelin kehittäminen useam-
massa vaiheessa, niin että veturien dieseltankkauspaikka alkuvaiheessa säilyy alueella. Peltosaaren viitesuunnitelman alueella on paljon Senaatin omistuksessa olevia nykyisiä liityntä-
pysäköintialueita joiden toteutuminen edellyttää osin uutta rakenteellista liityntäpysäköintiä.
Kaupunki pyrkii aktivoimaan asemakaavanmuutoksia myös näillä alueilla yhdessä niiden
maanomistajien kanssa. Osa Asemanpuiston yleissuunnitelman mukaista täydennysraken-
tamista, esim. Prismakeskuksen tontilla, on ajateltu toteutuvaksi aikaisintaan ensi vuosikym-
menellä.

UusiRiksu-hankkeeseen sisältyy myös haastavia olemassa olevien rakennusten käyttötarkoituksen muutosten aktivointeja. Voimalan, veturitallien ja Matkakeskuksen aktivointi yhdessä niiden omistajien kanssa on osa UusiRiksua.

UusiRiksun toimenpiteisiin kuuluu Asemanpuiston rakentamisen ja muun kehittämisen aktivointi ja alueen houkuttelevuuden parantaminen.

Asemanpuiston uudet asunnot ja palvelut houkuttelevat erityisesti metropolialueen nuoria aikuisia ja parantavat Riihimäen muuttovoittoa.

Elinvoiman toimialue vastaa UusiRiksu -kärkihankkeen tavoitteiden toteuttamisesta. Hankkeen etenemisestä raportoidaan osana talousarvion toteutumisen raportointia.

Hanke edistää asemanseudulle arvoa tuottavien digitaalisten ja älykkäiden ratkaisujen käyttöönottoa, luoden aktiivisia yhteistyösuhteita yrityksiin, asiantuntijaorganisaatioihin ja palveluntarjoajiin. Riihimäen asemanseudun kehittämistä tukee vastikään päivitetyn valtakunnallisen liikennejärjestelmä-suunnitelman painotus raideliikenteen kehittämistoimenpiteisiin. Suunnitteilla olevassa Kanta-Hämeen liikennejärjestelmän päivitystyössä lähtökohtana toimii valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti, painotus raideliikenteen kehittämiseen. Suunnitelmissa käytännön tavoitteina ovat erityisesti pääradan, asemanseutujen ja liityntäpysäköinnin kehittäminen.

Kuva 2 Asemanseudun yleissuunnitelma

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Peukaloisen asemakaavan muutos ja Jokikylän asemakaavan muutos valmistuvat valtuuston hyväksyttäväksi

Käynnistetään lasten- ja nuortentalon suunnittelu

4. #RipeäRiksu – toimintatapojen virtaviivaistaminen ja modernisointi, digitalisaatio.

RipeäRiksu -kärkihankkeen tavoitteena on palveluiden ja organisaation toiminnan jatkuva kehittäminen asiakkaiden sujuvan ja helpon arjen mahdollistamiseksi sekä palveluiden saatavuuden parantamiseksi automatisaatiota ja digitalisaatiota hyödyntäen.

Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan toimintatapojen selkiinnyttämistä ja palveluprosessien virtaviivaistamista. Henkilöstön ammatillinen kehittyminen, työhyvinvointi sekä kannustavat ja osallistumisen mahdollistavat toimintatavat ovat perusta joustavalle ja laadukkaalle palveluiden tuottamiselle ja sujuvalle sisäiselle toiminnalle. Ympäristöä säästävät toimintatavat huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja valinnoissa.

RipeäRiksu -kärkihankkeen vastuutoimialueina toimivat tekninen ja hallinto ja konserni, jotka edistävät omalta osaltaan kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden toteutumisesta. Tekninen vastaa strategisten kärkihankkeiden kokonaiskoordinaatiosta.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Vahvistetaan ja parannetaan kuntalaisen sähköistä asiointia

Tavoite lisätään Riihimäen kaupungin sähköisten palveluiden käyttöönottoja vähintään kolme

Riihimäen kaupungin hankintaosaamista ja avoimuutta kehitetään

Tavoite 1) Laaditaan ja hyväksytään hankintojen johtamisen kehittämissuunnitelma
2) Cludia sähköinen pienhankintaportaali otetaan käyttöön kaikissa kilpailutettavissa pienhankinnoissa

Strategia ohjaa toimintaa - kaupunkiyhteiset strategiaa ohjaavat näkökulmat

Tavoitteet on asetettu talous- ja toimintasuunnitelmissa siten, että ne toteuttavat strategiaa. Strategiaa tukevien kärkihankkeiden ohjaus ja seuranta toteutetaan kaupunkitasoisella tuloskortilla. Strategiset päämäärät ja niihin kytketyt tavoitteet ohjaavat vuosittain kaupungin henkilöstön kanssa käytäviä henkilökohtaisia kehityskeskusteluja ja kehityssuunnitelmia. Henkilökohtaisten kehityssuunnitelmien avulla henkilöstö sitoutetaan toteuttamaan oman työnsä kautta kaupungin strategiaa.

Strategian toteutumisen arviointi, seuranta ja tarkistaminen

Asetettujen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi on kytketty talousarvioraportointiin ja hyvinvointi-kertomuksen tuloksiin sekä ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteutumiseen ja digitalisaation edistymiseen. Tarkastelussa on keskeistä arvioida miten asiat ovat edenneet ja toteutuneet suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteiden toteutumisen kokonaisarviointi tehdään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Seurannassa ja vuosittaisessa arvioinnissa kiinnitetään huomiota kehityksen suuntaan, toteutumisen etenemiseen ja valtuustokauden päätyttyä koko valtuustokaudelle asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointiin.

2.3 Tulokortti

Tasapainotettu tulokortti ohjaa kärkihankkeita ylätason mittaristona, jossa tavoitteet ulottuvat vuoteen 2030 saakka.

Taulukko 1 Tulokortti

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022-2024	#Riiconnecting – tulevaisuus syntyy kohtaamisista			
Kärkihankkeet 2021-2023	#RakasRiksu	#RoboRiksu	#UusiRiksu	#RipeäRiksu
	Hyvinvointi ja hyvä elämä, yhteisöllisyys, osallisuus	Robotiikkaopetus, alueen elinvoima, tulevaisuuden taidot	asemanseutu, elinympäristö, elinvoima, Suomen kasvukäytävä	Lean, toimintatapojen virtaviivaistaminen ja modernisointi, digitalisaatio
Tavoitetila 2030	"Riihimäkeläiset ovat ylpeitä kotikaupungistaan ja osallistuvat aktiivisesti sen kehittämiseen. Monisukupolvinen yhteisöllisyys, tulevaisuuden palvelut ja helppo arki kuuluvat kaikille kaupunkilaisille."	Riihimäki tunnetaan Suomen robotiikan pääkaupunkina. Riihimäellä robotiikkaopetus on laadultaan Euroopan huippua ja robotiikkaopintojen jatkumo toimii eri koulutusasteiden ja oppilaitosten välillä. Robotiikkakampus (Roboticscampus) perustuu robotiikan, ohjelmoinnin, tekoälyn ja IoT:n soveltavalle koulutus- ja tuotekehitystoiminnalle. Robotiikkakampus on kansainvälisesti ja verkostomaisesti toimiva kehitys-, tutkimus- ja oppimiskeskus. Alueelle syntynyt osaaminen ja robotiikan yrityshautomo tukee yritystoimintaa ja luo työpaikkoja Riihimäelle.	"On luotu kokonaisymmärrys toiminnan ja järjestelmien välisistä suhteista ja saatu tätä kautta priorisoidua toimenpiteet ja tarvittavat resurssit."	Riihimäki palvelee riipeästi, joustavasti ja asiakaslähtöisesti. Organisaation osaaminen, sähköisten työkalujen kehittäminen ja käyttöönotto sekä toiminnan muutos mahdollistavat resurssien tehokkaamman käytön ja työ määrän hallinnan. Näiden toimien avulla parannetaan henkilöstön työhyvinvointia ja sitä kautta organisaation kannattavuutta ja kilpailukykyä!
Vastuutoimiala/alue	Sosiaali- ja terveys-toimiala, hallinto ja konserni -toimialue	Robotiikka-kampus	Elinvoima toimialue	Tekninen toimialue, hallinto- ja konserni toimialue
Tavoitetila 2030				
Asiakasnäkökulma Miten kärkihanke edistää asukas/yritys tyytyväisyyttä?	"Riihimäkeläiset ovat ylpeitä kotikaupungistaan ja tyytyväisiä palveluihin. Kuntalaiskyselyn vastaus tulos (asteikolla 1-5) on vähintään 4.	"Lukiassa on robotiikkaopetuksen erityistehdävä. Opetuksellinen jatkumo toteutuu toisen asteen, korkea-asteen ja elinkeinoelämän kanssa yhteistyössä. Robotiikka tarjoaa työpaikkoja eri alojen osaajille, jolloin opiskelu ja työssäkäynti kotikaupungissa mahdollistuu."	Väestömäärä "30:30" eli vuonna 2030 väestömäärä on 30 000	"Asiointi on sujuvaa ja helppoa sisäisesti ja suhteessa asiakkaisiin. Asiointipalvelut ovat sähköisiä ja tiedon liikkumisessa on hyödynnetty automaatioita, jotta päätösprosessit nopeutuvat."

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022-2024	#Riiconnecting – tulevaisuus syntyy kohtaamisista			
Kärkihankkeet 2021-2023	#RakasRiksu	#RoboRiksu	#UusiRiksu	#RipeäRiksu
Prosessinäkökulma Mitkä sisäiset prosessit varmistavat kärkihankkeen onnistumisen ja edistämisen?	"Kaupunkilaisten osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy. Toiminnan kehittämiseen ja arviointiin osallistuneiden kaupunkilaisten määrä kasvaa vuosittain."	"2030: Riihimäki on Suomen johtava robotiikan opetuksen kehittäjä ja toteuttaja. Tästä viestitään aktiivisesti."	"Keskustan yleissuunnitelman mukaiset hankkeet ovat merkittävässä määrin toteutuneet. Maanhankinnassa on edetty yleiskaaavan mukaan strategisesti tärkeillä alueilla."	"On luotu kokonaisuymmärrys toiminnan ja järjestelmien välisistä suhteista ja saatu tätä kautta priorisoitua toimenpiteet ja tarvittavat resurssit."
Henkilöstönäkökulma Miten varmistetaan, että kaupungilla on hyvä työnantajamaie sekä osaava, oikein mitoitettu ja kohdennettu sekä tavoitteisiin sitoutunut henkilöstö?	"Kaupungin henkilöstö on sitoutunutta työhönsä ja sen kehittämiseen. Johtamiskäytännöt ovat yhdenmukaisia. Esi- miestyössä lähtökoh- tana on sujuva yhteistoiminta, henki- löstön osallistaminen ja keskustele- va työ- kulttuuri. Henkilöstö- tyytyväisyyttä mita- taan vuosittain toteu- tettavilla henkilöstö- kyselyillä. Henkilös- tökyselyn tulosta- voite on 4 (asteikolla 1-5)."	2030: Riihimäellä opis- kellaan ja opetetaan robotiikkaa varhaiskas- vatuksesta korkea- as- teelle. Omaa henki- löstöä on täydennyskoulu- tettu.	Riihimäen kau- pungin työnan- taja- maie on houkutteleva. Työn ja arjen yhteensovittami- nen on joustavaa. Kaupungin työskentelytilat, toimintatavat ja johtaminen tu- kevat tuloksel- lista työnte- koa.	"Riihimäen kaupunki on mukana työelä- män muutoksessa, jossa rutiiniasioita on automatisoitu digitalisaatiota hyödyntäen. Henkilöstö on aktiivi- nen muutoksessa ja automatisoinnin avulla vapautuneita resursseja on hyö- dynnetty työnkuvia tarkistamalla. Henki- löstön osaamista on tuettu koulutuksilla ja varmistettu toimivat sekä ajanmukaiset järjestelmäratkaisut."
Resurssiviisaus- näkökulma Mikä edistää resurs- sien (luonnonvarat, raaka-aineet, ener- gia, tuotteet ja pal- velut, tilat, aika ja osaaminen) viisasta ja hukkaamatonta, hyvinvointia sekä kestävästä kehitystä edistävää käyttöä?	"Riihimäkeläiset ovat tietoisia valintojensa ympäristövaikutuk- sista ja pyrkivät omilla toimillaan vä- hentämään ympäris- tön kuormitusta."	"2030: Robotiikkaa ja IoT:ta hyödynnetään kaupungin palvelutu- o- tannossa ja toimintojen kehittämisessä. Robo- tiikan ja kiertotalouden yhdistäminen tarjoaa resurssiviisaita käytän- töjä, prosesseja ja tuotteita. Riihimäen kouluissa annetaan opetussuunnitelman mukaista kiertotalous- opetusta kaikille oppi- laille."	"Riihimäen ase- manseudulla asuminen tu- keutuu suurelta osin kevyeen lii- kenteeseen, joukkoliikentee- seen ja yhteis- käyttöisiin liikku- misvälineisiin. Kaupunki osal- listuu aktiivisesti Suomen Kasvu- käytävää koske- vaan kehittämis- työhön saavu- tettavuuden, lii- kenneolojen sekä joukkolii- kennettä koske- vien järjestel- mien kehittä- miseksi. Riihi- mäen kiertota- lousklusteri on kehittynyt laa- jaksi ja aktii-	"Kaupungin tilojen käyttöaste on korkea ja tiloja käytetään monipuolisesti. Ym- päristöä säästävät toimintatavat ovat käytössä kaikessa toiminnassa. Tar- peettomista tiloista on luovuttu. Kaupun- gin palveluiden käyt- tämisessä ei ole ai- kaan, tilaan ja tiedon- saantiin liittyviä rajoi- tuksia sähköisen asi- oinnin ansiosta."

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022-2024	#Riiconnecting – tulevaisuus syntyy kohtaamisista			
Kärkihankkeet 2021-2023	#RakasRiksu	#RoboRiksu	#UusiRiksu	#RipeäRiksu
			viseksi toimijaksi. Kiertotalous on tullut osaksi kaikkea kaupungin toimintaa."	
Talousnäkökulma Mitä taloudellista lisäarvoa saadaan panostamalla tähän kärkihankkeeseen?	"Houkuttelee työkäistä väestöä ja perheitä muuttamaan Riihimäelle. Väestörakenteen kehitys on huoltosuhteen näkökulmasta positiivinen."	"2030: Riihimäki on kansainvälisesti tunnettu robotiikan osaamiskeskittymän. Robotiikkaa opiskelevat nuoret voivat työllistyä omalle alalleen kotikaupungissaan (pito-voima). Riihimäki on alan yrityksille kiinnostava asemapaikka (vetovoima). Robotiikkakoulutuksen osaamista on tuotteistettu soveltuvin osin ulosmyytäviksi tuotteiksi."	"Asemanseudun ja keskustan kehittämisellä tavoitellaan uutta houkuttelevaa asuntotarjontaa, joka mahdollistaa asukaslukutavoitteen toteutumisen. Uudella rakennuskannalla saadaan kaupungille kiinteistöverotuloja. Yritysten elinvoimaisuus ja uudet yritykset kasvattavat yhteisöveron määrää."	"Lean -johtamisfilosofian ja digitalisaation hyödyntämisellä kaupunkiorganisaation toiminnassa on parannettu asiakastyytyväisyyttä ja laatua, pienennetty toiminnan kustannuksia ja edistetty palvelun riippymättömyyttä."
Digitalisaatiönäkökulma Miten digitalisaatioon panostamalla edistetään kärkihanketta?	Digitalisaatiota kaupungin kaikissa palveluissa hyödyntämällä palvelujen saatavuus ja tuottavuus on parantunut. Digitalisaatio on lisäksi mahdollistanut uusia tapoja asukkaiden osallisuudelle.	2030: Digitalisaatiolla tarkoitetaan tietotekniikan ja teknologian tuleamista osaksi arkea. Digia ja roboa ei voi täysin erottaa, sillä niillä on monta yhdistävää osa-aluetta (esim. tekoäly, ohjelmointi, virtuaalitodellisuudet sekä esineiden internet). Riihimäellä on runsaasti digitalisaation liittyvää soveltavaa osaamista, vaikka varsinaisena kärkenä onkin robotiikka. Digitalisaatiossa tärkeää on mm. tekoälyn etiikka.	Älykäs Riksu -visio on tuonut digitalisaation parhaat käytännöt ohjenuoraksi kaupungin päätäjille. Pilot-hankkeina toteutetut, nopeiden verkkoyhteyksien ja käyttäjäystävällisen teknologian mahdollistamat uudet palvelut tuovat arvoa asemanseudun asukkaille ja synnyttävät uutta yritystoimintaa.	"Prosessien automaatiolla palveluiden laatu ja nopeus on parantunut. Toiminnanohjausjärjestelmä on vahvistanut kaupungin palvelukokonaisuuden asiakaslähtöisyyttä."
Strategiset mittarit	Asukastyytyväisyys on noussut tasosta 3,2 tasolle 3,4 (asukaskokemus)	Robotiikan perusopin-tojen suorittaneiden määrä kasvaa vuosittain 10 %	Kaupunginvaltuusto hyväksyy uuden strategian aikatauluarvion mukaan alkuvuonna 2022 ja siinä yhteydessä pääte-tään myös kaupungin strategiset painopisteet sekä väestökehitystä koskevat kasvutavoitteet.	Henkilöstökyselyssä johtamisen onnistumiseen liittyvät arviot, tulos > 4 (1-5)

Rakas Riksu, RoboRiksu, UusiRiksu ja RipeäRiksu

Toimialueet asettavat toimielinlautakuntien tavoitteet talousarviovuodelle 2022 käyttösuunnitelmissaan. Toimielinlautakunnat ohjaavat käyttösuunnitelman mukaisia tavoitteita ja heille raportoidaan siitä kalenterivuoden aikana. Tavoitteiden asettamisen tulee olla suhteessa kaupunkiyhteiseen tulokorttiin.

2.4 Resurssiviisaus

Resurssiviisas Riihimäki

Ympäristöpolitiikassa esitetty tavoitetilanne vuonna 2030 on ”Resurssiviisas Riihimäki”: ”Riihimäen kaupunki pyrkii toiminnallaan kohti päästöttömyyttä, jätteettömyyttä sekä luonnonvarojen kestävästä kulutuksesta. Vuonna 2030 Riihimäki on edelläkävijä resurssiviisaudessa. Riihimäen kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet merkittävästi. Fossiiliset polttoaineet on korvattu uusiutuvilla energianlähteillä. Luonnonvarojen kulutus on Riihimäellä lähellä kestävä tasoa. Riihimäen kaupunkirakenne on eheä ja tiivis, ja lähipalvelut ovat jalankulkuetäisyydellä. Liikkumisesta aiheutuvat päästöt ovat vähentyneet merkittävästi. Pyöräily, jalankulku ja joukkoliikenne ovat yleisimmät kulkutavat. Monimuotoinen luonto on lähellä ja helpposti saavutettavissa. Elinympäristö on turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ja kannustaa kestävään elämäntapaan. Riihimäkeläiset kantavat vastuuta ympäristöstä omalla toiminnallaan. Riihimäelle on muodostunut merkittävä kiertotalouden elinkeinoklusteri, joka kehittää vähähilisiä kiertotalousratkaisuja.”

Strategia ja ympäristöpolitiikan päämäärät

Ympäristöpolitiikka linjaa ympäristötyön suuntaa osana kaupungin strategiaa ja määrittää toimenpiteitä kohti vision mukaista resurssiviisasta Riihimäkeä vuodelle 2030. Ympäristöpolitiikka hyväksytään kaupunginvaltuustossa valtuustokausittain. Ympäristöpolitiikassa asetetut resurssiviisaustavoitteet ovat sitovia valtuuston hyväksymiä tavoitteita. Vastuuviranhaltijat vastaavat sitovien tavoitteiden toimeenpanosta ja toteutumisesta.

Ympäristöpolitiikassa on viisi ympäristöpäämäärää, joiden avulla vision mukainen tila saavutetaan:

- Hiilineutraali energiantuotanto ja –kulutus
- Kestävä liikkuminen ja ekotehokas kaupunkirakenne
- Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous
- Monimuotoinen luonto ja viihtyisä elinympäristö
- Vastuullinen riihimäkeläinen

Jokaiselle ympäristöpäämäärälle on ympäristöpolitiikan toimenpideohjelmassa asetettu toimenpiteitä kuluvalle valtuustokaudelle, joiden lisäksi voidaan toteuttaa myös muita toimia resurssiviisaustavoitteiden saavuttamiseksi.

Resurssiviisas talousarvio

Resurssiviisaus yhdistetään kiinteäksi osaksi talousarviota ja sen valmistelua sekä raportointia toimialoilla ja -alueilla. Ympäristöpolitiikan toimenpiteet ja niihin varattavat määrärahat suunnitellaan osana talousarvioprosessia. Toimenpiteiden rahoituksessa hyödynnetään myös ulkopuoliset rahoitusmahdollisuudet.

Verkostot

Riihimäen kaupunki kehittää hiilineutraalia ja resurssiviisasta toimintatapaa osana FISU- ja Circwaste-edelläkävijäkuntaverkostoja ja haluaa olla näyttämässä esimerkkiä ympäristö vastuullisesta toiminnasta. FISU (Finnish Sustainable Communities) on 11 kunnan edelläkävijäkuntaverkosto, joka tavoittelee yhteistyössä jätteettömyyttä, päästöttömyyttä ja kestävää kulutusta. Circwaste on Suomen Ympäristökeskuksen vetämä EU Life –hanke, jonka avulla edistetään kiertotalouden ja valtakunnallisen jättesuunnitelman toteutumista ja johon koottiin 10 edelläkävijäkunnan verkosto. Riihimäki on sitoutunut näiden verkostojen tavoitteisiin kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 2017.

3 Taloussuunnitelman yleisperustelut

Alaluvun 3.1 kuvaus yleisestä taloustilanteesta ja kehityksestä sekä julkisen talouden tilasta perustuu valtiovarainministeriön talouskatsaukseen sekä kuntatalousohjelmaan 2022 - 2025. Molemmat on julkaistu syksyllä 2021.

3.1 Yleinen talouskehitys

Valtiovarainministeriön (VM) katsauksen mukaan vuoden 2019 lopulla puhjennut koronapandemia on vaikuttanut vuoden 2020 aikana merkittävästi talouskehitykseen. Talouden toipumisen arvioidaan siirtyvän vuoden 2021 loppuvuodelle, joka johtuu kevään 2021 covid-19 tautitapausten voimakkaasta kasvusta. BKT:n kasvun arvioidaan kiihtyvän 3,3 prosenttiin vuonna 2021. Kasvuennuste perustuu oletukseen rokotuskattavuuden kehittymiseen sekä tautitapausten ilmaantuvuuden laskuun.

Epidemiatilanteen vakaus mahdollistaisi rajoitusten lieventämisen ja purkamisen. Nämä ovat suunnitelmissa, kun yli 12-vuotiaiden rokotekattavuuden arvioidaan olevan riittävä, kun yli 80 prosenttia on saanut kaksi rokoteannosta tai heillä on ollut mahdollisuus ottaa ne. Vuoden 2021 loppua kohti kiihtyvät BKT:n kasvu nostaa talouskasvua myös vuonna 2022. Kasvun arvioidaan olevan 2,9 % vuonna 2022 ja 1,4% vuonna 2023. Keskipitkän aikavälin näkymien mukaan talouskasvu hidastuu reiluun prosenttiin vuosina 2024 - 2025.

VM:n arvion mukaan työllisyysaste nousee hieman vuoden 2021 aikana edellisen vuoden tasosta. Työllisyysasteen ennakoitua olevan 72,4 % vuonna 2021 ja 73,6 vuonna 2022, josta se kohenisi 74,0 %:n tasolle vuonna 2023.

VM:n arvion mukaan julkisen talouden alijäämä pysyy suurena vuonna 2021 ja tilanne jatkuu samanlaisena myös koronaepidemian hellittämisen jälkeen. Julkisen talouden on ennakoitu olevan vielä 2020-luvun puolivälissä alijäämäinen suhteessa BKT:hen, ollen noin 3,0 miljardia euroa.

Taulukko 2 Talouden keskeisiä tunnuslukuja

Yleinen taloudellinen tilanne	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
VM syksy 2021							
Muutos %							
Tuotanto (määrä)	1,3	- 2,9	3,3	2,9	1,4		
Inflaatio	1,0	0,3	1,8	1,6	1,7	1,8	1,9
Ansiotasoindeksi	2,1	1,9	2,3	3,0	2,5	2,6	
Työttömyysaste %	6,7	7,7	7,8	6,8	6,4	6,3	6,2
% BKT:stä							
Veroaste	42,2	42,1	43,2	42,1	42,0		
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä -	0,9	- 5,4	- 3,9	- 2,4	- 1,5	- 1,3	-1,2
Julkinen velka	59,5	69,5	71,2	71,3	72,2	72,9	73,4

VM arvion mukaan koronan aiheuttamia talousvaikutuksia kohdistuu kuntatalouteen myös ensi vuonna. Kiireettömän hoidon toimenpiteiden siirtäminen tai peruminen koronatartuntojen uhan ja varautumisen edellyttämän terveydenhuollon resurssien riittävyyden vuoksi, aiheuttaa vaikutuksia tuleville vuosille. Vaikka hoitojonojen purkaminen on jo aloitettu, on selvää, että vuoden 2021 sosiaali- ja terveydenhuollon hoitovelkaa siirtyy myös tuleville vuosille.

Lähde: VM Taloudellinen katsaus syksy 2021, Kuntatalousohjelma 2022 - 2025 syksy 2021

3.2 Kuntien talousnäkymät

Kuntatalouden vuosi 2020 oli poikkeuksellinen koronasta johtuvista syistä. Koronapandemialla Covid-19 ja sitä seuranneilla rajoitustoimenpiteillä on ollut merkittäviä vaikutuksia kansantalouteen, julkiseen talouteen sekä kuntatalouteenkin. Valtiovarainministeriön kevään 2021 katsauksen mukaan kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalouden tunnusluvut kuitenkin paranivat vuonna 2020. Kohentumista selittää valtion kuntatalouteen kohdistamat mittavat tukitoimet sekä kuntien ja kuntayhtymien menojen maltillinen kasvu.

Koronapandemia heikensi kuntien verotulojen ja maksutulojen kehitystä ja lisäsi sosiaali- ja terveydenhuollon menoja, mutta aiheutti kuntatalouteen myös säästöjä joissakin toiminnoissa. Valtio tuki kuntia koronapandemian johdosta voimakkaasti, noin kolmen miljardin euron tukitoimista valtaosa noin 1,5 miljardia euroa kohdennettiin kuntatalouteen valtionosuuksien kautta. Kuntatalouden vuosikate vahvistui, jota selittävät erityisesti valtion kunnille myöntämät koronatuot, verotulojen ennakoitua parempi kehitys sekä toimintamenojen maltillinen kasvu. Manner-Suomen kuntien vuosikate vahvistui, vuosikate ylitti selvästi poistotason sekä nettoinvestoinnit. Vuosikate oli negatiivinen vain kahdessa kunnassa, kun vuonna 2019 se oli 65 kunnan osalta negatiivinen.

Kuntatalouden vuosikate kasvoi ja tilikauden tulokset paranivat. Lainanottotarvetta heijasteleva tunnusluku, toiminnan ja investointien rahavirta, koheni vuonna 2020, mutta jäi lopulta negatiiviseksi. Kuntien lainakanta kasvoi ja erot kuntien välisissä lainakannoissa olivat suuria. Kaikkiaan vuosi 2020 oli kuntataloudessa ennakoitua parempi: Verotuloennusteet kehyskaudelle ovat aiemmin arvioitua korkeammat, jonka lisäksi kuluvan vuoden talousarviot indikoivat kuntien ja kuntayhtymien jatkavan sopeutustoimia etenkin menojen kasvua hillitsemällä. Väestön ikääntymisen vuoksi menojen suurin kasvupaine kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja erityisesti pitkäaikaishoivaan. Sote-uudistuksen johdosta nämä nopeimmin kasvavat menot siirtyvät pois kuntataloudesta vuoden 2023 alusta alkaen.

Kuntien menot 2022 - 2025

Vuosien 2022 - 2025 kuntatalousohjelman mukaan kuntatalouden toimintamenojen kasvun ennakoidaan kiihtyvän noin 4,7 prosenttiin vuonna 2021. Merkittäviä tekijöitä ovat väestön ikääntyminen ja siitä johtuva sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvu. Myös koronapandemiaan liittyvät hybridistrategian mukainen testaus ja suojautuminen lisäävät kuntien menoja. Pandemialla on myös välillisiä vaikutuksia. Tämän lisäksi hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajentavat menolisäykset. Koronapandemian pitkittyminen sekä uudelleen käynnistetyt rajoitustoimenpiteet vaikuttavat vielä kuntatalouden toimintatulojen kasvua hidastavasti kuluvana vuonna. Kuntatalousohjelman arvion mukaan toimintamenojen kasvu hidastuu 3,0 % vuonna 2022. Vuonna 2023 sote-muutoksen johdosta kuntien toimintamenojen laskuksi on arvioitu 54,8 %. Vuosina 2024 - 2025 kuntatalouden toimintamenojen kasvun arvioidaan olevan 1,7 % vuodessa aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Kehysvuosina kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi muuttuu keskimäärin 2,5 %.

Kuntien tulot 2022 - 2025

Kuntatalouden toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 5,5 % vuonna 2022. Suurin vaikutus aiheutuu Covid-19 testaukseen budjetoidun rahoituksen ja korona-avustusten päättymisestä. Kuntien saamien verotulojen kasvu hidastuu 0,7 % vuonna 2022. Kasvua hidastaa yhteisöverotulojen määräaikaisen jako-osuuden korotuksen päättyminen. Valtionosuudet kasvavat 6,1 % hallitusohjelman mukaisten tehtävälaajennusten, valtionosuuden tason korotuksen sekä indeksitarkistuksen vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle vuonna 2023 vaikuttaa kuntatalouden rahoitukseen. Rahoitusvastuun siirtyessä valtion tuloja lisätään ja kuntien tuloja vähennetään pois siirtyvän rahoitusvastuun verran. Kuntatalouden toimintatulot laskevat arviolta 33,4 % vuonna 2023. Tulojen laskua vuonna 2023 hidastaa jonkin verran kuntien sote-kiinteistöistä saamat vuokratulot.

Verotulot ja valtionosuudet

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverosta. Verojen osuudet ovat olleet keskimäärin seuraavat: Kunnallisveron osuus verotuloista on ollut keskimäärin noin 84 %, kiinteistöveron noin 8 % ja yhteisöveron noin 8 %. Verotulojen kasvuennuste vuonna 2022 on 0,7 %.

Kuntien verorakenteessa tapahtuu merkittävä muutos sote-uudistuksen johdosta. Kunnallisveron osuus verotuloista alenee keskimäärin yli 10 prosenttiyksiköllä (71 %) ja kiinteistöveron osuus kaksinkertaistuu (16 %). Yhteisöveron osuus verotuloista kasvaa huomattavasti (12 %). Kunnan asukkaiden ansiotulot muodostavat myös uudistuksen jälkeen tärkeimmän veropohjan. Maksettujen palkkojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 67 %, eläkkeiden noin 24 % ja muiden tulojen, kuten päiväraha-, maatalous- ja elinkeinotulojen osuus on noin 9 %. Tulorakenteessa on kuitenkin suuria eroja kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehityksellä on ratkaiseva vaikutus kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen. Lisäksi väestön ikärakenteen kautta on vaikutuksia myös valtionosuuksiin.

Sote-uudistus vaikuttaa toimintakatteen, verotulojen ja valtionosuuksien kehitykseen eri lailla erityyppisissä kuntakoryhmissä – suuremmilla kunnilla toimintakatteen arvioidaan kasvavan nopeammin kuin pienemmillä kunnilla johtuen eri kuntien erilaisista väestörakenteista. Tämä näkyy myös valtionosuuksien kasvuarvioissa: erityisesti yli 100 000 asukkaan kunnilla valtionosuudet kasvavat nopeammin kuin muilla kuntakoryhmillä, mikä johtuu siitä, että sote-uudistuksen jälkeiset valtionosuustehtävät kohdistuvat pitkälti alle 16-vuotiaiden ikäryhmiin ja näiden ikäluokkien kasvu keskittyy isoimpiin kuntiin.

Tämä kuntakoryhmittäisen kehityksen erilaisuus näkyy myös vuoden 2023 muutoksissa; sote-uudistuksen myötä toimintakatteesta ja valtionosuuksista poistuu enemmän euroa asukasta kohden laskettuna väkiluvultaan pienemmistä kunnista kuin isoista. Vastaavasti verotuloista poistuu enemmän asukasta kohden laskettuna väkiluvultaan isoista kunnista kuin pienemmistä.

Laskennallinen veronkorotuspaine 2022 - 2025

Kuntatalousohjelmassa arvioidaan kuntalain mukaan kuntien rahoitusaseman muutosta koko maan näkymien lisäksi myös kuntaryhmittäin. Kuntien rahoituksen tasapainotilaa kuvataan kuntatalousohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta-käsitteen avulla. Tunnusluku ilmaisee yksinkertaistettuna negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen.

Vuonna 2022 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän voimakkaasti kaikissa kuntakoryhmissä edelliseen vuoteen verrattuna, koska erityisesti toimintakatteen arvioidaan heikkenevän merkittävästi vuoteen 2021 verrattuna. Kuntien yhteisöveron jako-osuuden palautuminen takaisin normaaliin, hidastaa verotulojen kasvua.

Vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta näyttäisi paranevan kaikissa eri kuntakoryhmissä vuoteen 2022 verrattuna. Muutosta selittää pitkälti sote-uudistus, joka on otettu huomioon vuodesta 2023 lähtien. Tämän lisäksi vuoden 2023 kunnallisveroissa näkyy vielä aiempien vuosien veroprosenteilla maksuunpannut verot. Ne kasvattavat verokertymää ja vaikuttavat myönteisesti toiminnan ja investointien rahavirran kehittymiseen vuonna 2023.

Vuonna 2024 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuoteen 2023 verrattuna kaikissa kuntakoryhmissä. laskua selittää verotulojen kehittymistä koskeva arvio. Vuonna 2024 verotulojen kasvun arvioidaan heikkenevän edelliseen vuoteen verrattuna. Heikkeneminen johtuu siitä, että kuntien vuoden 2023 verotulokertymään vaikuttaa osin vielä aiempien verovuosien korkeammilla kunnallisveroprosenteilla maksuunpannut verot. Ilmiö näkyy myös yhteisöverojen puolella. Näin verotulot laskevat vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna.

Heikkenevä toiminnan ja investointien rahavirta näkyy luonnollisesti myös kuntien lainakannoissa. Vuosien 2020 ja 2025 välillä kuntien lainakannan arvioidaan kasvavan asukasta kohden laskettuna yhteensä noin 45 %. Kuntakoryhmittäin tarkasteltuna 20 001–40 000 asukkaan kunnissa lainamäärän kasvupaine on suurin. Kuntakoryhmissä lainamäärän arvioidaan kasvavan noin 70 % vuosien 2020 ja 2025 välillä.

Taulukko 3 Laskennallinen poikkeama rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) vuosina 2020 - 2025

Kuntakoryh- mä 20 001- 40 000 as.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Milj. euroa	35	-188	-351	-105	-217	-226
euroa per asukas	-46	-249	-467	-140	-290	-303

Laskelmien taustalla on kuntien ja kuntayhtymien valtionkonttorille raportoimat talousarvio- ja suunnitelmätiedot, koko maan ennustettu muutos sekä tilastokeskuksen tekemään kuntien väestöennusteeseen. Kuntakohtainen arvio on kuitenkin hyvin epävarma, eikä yksittäisen kunnan lukuja pidä tulkita yksiselitteisesti. Koska viime vuodet ovat olleet varsin poikkeuksellisia, esitettyihin arvioihin on suhtauduttava erityisen varovaisesti. Koronapandemiasta aiheutunut epävarmuus on suuri erityisesti kuntien toimintakatteiden ja verotulokertymien osalta.

Kuntatalousohjelmassa on arvioitu myös kuntien laskennallista veronkorotuspainetta vuosille 2022 - 2025. Kuntakoryhman sisällä ja yksittäisten kuntien välillä veronkorotuspaine kuitenkin vaihtelee merkittävästi. Riihimäen kaupunki kuuluu 20 001 - 40 000 asukkaan kokoluokan kuntaan. Tarkastelu antaa tietoa kuntien talouden kehityksen suunnasta. Veronkorotuspaine kyseisessä kuntakoryhmissä on neljälle vuodelle seuraava:

Taulukko 4 Kuntatalousohjelma laskennallinen veronkorotuspaine

Laskennallinen paine veropro- sentin korotukseen %	2022	2023	2024	2025
Kuntakokoluokka 20 001-40 000	2,4	0,6	1,3	1,3

Veronkorotuspaine on keskimäärin 1,4 % vuodessa kyseisen kuntakoryhmissä. Kuntien toimintamenojen kehitystä koskeva arvio on valtiovarainministeriön kevään 2021 ennusteen

mukaan 4,7 % vuonna 2021. VM:n syksyn arvion mukaan menokehitys hidastuu 3,0 % vuonna 2022, kun koronapandemian hoitoon vaadittavat lisäpanostukset poistuvat suurimmaksi osaksi. Hoito- ja palveluvelkaa siirtyy todennäköisesti myös kuluvalta vuodelta ensi vuodelle. Hoito- ja palveluvelan suuruuden arviointi on kuitenkin varsin vaikeaa tässä vaiheessa. Vuosi 2023 on kuntataloudessa poikkeuksellinen sote-muutoksen johdosta menojen ja tulojen kehityksen osalta. Kuntien toiminnan kustannukset vähenevät ja käyttötalousmenoista siirtyy noin puolet pois. Vuosina 2024 - 2025 kuntien toimintamenojen arvioidaan kasvavan 1,7 % vuodessa. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin kehitystä koskeva arvio on kehysvuosina keskimäärin 2,5 %.

Lähde: VM Taloudellinen katsaus syksy 2021, Kuntatalousohjelma 2022 - 2025 kevät ja syksy 2021.

3.3 Alue- ja talouskehitys Kanta-Hämeessä ja Riihimäellä

3.3.1 Kanta-Häme

ELY-keskukset ovat yhdessä keskeisten aluekehittäjien kanssa muodostaneet näkemyksen seutukuntien ja maakuntien nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Alueelliset kehitysnäkymät katsaus on tuotettu maaliskuun 2021 aikana.

Koronakriisi on vaikuttanut Kanta-Hämeen maakuntaan merkittävästi. Tilastojen valossa tilanne ei ole kuitenkaan ole maan pahin ja maakunta on kohtuullisen muutosjoustava. Talouskriisien vaikutusten näkyminen on ollut muuta maata vähäisempää ja viiveellä. Toisaalta vaikutukset ovat kestäneet kauemmin ja elpyminen tapahtunut myöhemmin.

Koronan aiheuttama kriisi on ollut äkillinen ja poikkeuksellinen ja vaikutukset palveluvaltaisille aloille olivat voimakkaita ja välittömiä. Vaikutukset heijastuvat eri toimialoille erilaisina ja eri aikaviiveellä. Tilanteen yleiskuvaan ja näkymiin vaikuttaa tällä hetkellä poikkeuksellisen moni asia. Nämä ovat samoja sekä alueellisesti että kansainvälisesti, jossa keskeisiä seikkoja ovat muun muassa se, miten epidemiatilanne, rokotusaikataulut, rajoitustoimenpiteet jne. kehittyvät.

Kanta-Hämeen positiivinen väestökehitys jatkui vuonna 2020 koronasta huolimatta. Koronapandemia ei pysäyttänyt maan sisäistä muuttoliikettä. Kanta-Hämeen osalta muuttovoitto oli positiivinen. Muuttovoitto oli edellisen kerran positiivinen vuonna 2011. Maakuntien välisen muuttovoiton osalta Kanta-Häme oli yksi voittajista. Monipaikkaisuus on merkittävä tekijä Kanta-Hämeessä. Koronakriisin myötä alueen houkuttelevuutta lisäävät myös etätyön ja turvallisuushakuisuuden lisääntyminen. Maakunnassa on paljon vapaa-ajan asujia, joissa on potentiaalia muuttaa alueelle pysyvästi tuoden työt tullessaan. Tällä hetkellä lisääntynyt ns. koronaväestö, mm. mökeillään asuvat, ei vielä kovin paljon hyödytä alueen elinkeinoelämää. Lisäkysyntä kohdistuu lähinnä päivittäistavarakauppaan. Tätä väestöä pitäisi saada muuttamaan alueelle, ei vain olemaan koronapakolaisina.

Julkisen sektorin työpaikkojen osuus kaikista työpaikoista on korkeampi naapurimaakuntiin verrattuna. Viennin osuus alue BKT:stä on Suomen matalimpia. Sijainti Suomen kasvukäytävällä on hyvä, mutta erot maakunnan sisällä ovat suuria.

Kanta-Häme kytkeytyy osaksi Helsinki-Hämeenlinna-Tampere-kasvukäytävää ja laajaa metropolialuetta. Maakunnan merkittävä vetovoima- ja vahvuustekijä on saavutettavuus. Seutukuntien välillä on eroja. Maakunnan kehittymisen kannalta tulevat ratkaisut päärataa eli Suomi-rataa koskien ovat elintärkeitä. Se kulkevatko Tampereen ja Helsinki-Vantaan lentoaseman väliset nopeammat junat aikanaan nykyisessä pääratakäytävässä vai uudella raide-linjauksella on merkityksellinen.

Alueen työpaikkaomavaraisuus on Suomen pienin. Pendelöinti on erityisen merkityksellistä Riihimäen ja Hämeenlinnan seuduilla. Pendelöinti Riihimäen seutukunnasta Uudellemaalle heijastuu myös työttömyyden kehitykseen. Riihimäen seutukunnassa työttömyyden ja varsinkin lomautettujen määrän kasvu on ollut muita Hämeen seutukuntia voimakkaampaa.

Hämeen liiton johdolla laaditaan parhaillaan Vihreän kasvun ohjelmaa, koko maakunnan yhteisen kehittämisen kokonaissuunnitelmaa. Suunnitelma kytkee maakunnan elinkeinoelämän ja yrityskentän mukaan aluekehittämiseen uudella tavalla. Samalla maakuntaan rakentuu EU:n edellyttämä älykkään erikoistumisen innovaatioekosysteemi. Kanta-Häme on pitkään ollut vahvaa biotalouden, kiertotalouden, luonnonvara-alan kehittämisen ja siihen liittyvän liiketoiminnan aluetta. Vahvistamista kaivataan kuitenkin digitalisaation eri osa-alueilla. Myös ylpeyden aiheita on, esimerkiksi Riihimäen edelläkävijyys robotiikkaopetuksessa on herättänyt huomiota jo EU-tasollakin.

Hämeen liitto rahoittaa useita hankkeita, jotka kuvaavat hyvin maakunnan painopisteitä. Hankkeita ovat muun muassa seuraavat: Houkuttelevat nykyasumisen konseptit Kanta-Hämeessä, Asumisen Häme, Häme Design Factory, Western Lakeland Kanta-Häme, Luo Net Goes International ja Häme Goes Global.

Talouspoliittinen ministerivaliokunnan syyskuussa tekemän linjauksen mukaan EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 rahoituksen alueellisen jaon suuntaviivoista. Kanta-Hämeen EU-rahoitus nousee edellisestä ohjelmakauden 12,2 milj. eurosta 31 milj. euroon.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät sekä EU-ohjelmakausi 2021 - 2027

Alueella valmisteltiin syksyllä 2020 laajassa yhteistyössä elinkeinolähtöinen suunnitelma koronakriisistä selviämiseen. Selviytymissuunnitelma on päivitetty helmikuussa 2021. Suunnitelman tavoitteena on alueen erityispiirteisiin perustuen tunnistaa elpymisen kannalta keskeiset toimet sekä vahvistaa alueellista resilienssiä. Tähtäin on elinkeinorakenteen uudistuminen. Suunnitelmaan sisältyy sekä nopean palautumisen toimenpiteet että valinnat uuden kasvun käynnistämiseksi. Pidemmän tähtäimen strategiset valinnat ja toimenpiteet täsmentyvät Vihreän kasvun Häme 2022–2025 maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä.

Koronakriisin vaikutukset yrityksiin näkyvät eri tavoin ja eri aikaviivein. Hämeen kauppakamarin ja Elinkeinoelämän keskusliiton tammikuun lopun suhdannebarometrin mukaan Hämeen teollisuuden, rakentamisen ja palvelualojen yritysten suhdannearviot kohentuivat hieman, mutta suhdannekuva oli yhä selvästi tavanomaista synkempi. Kevään 2021 arvioitiin olevan yrityksille edelleenkin haastava. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 59 % arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan ja vain 13 % ennakoii suhdanteiden olevan kohentumassa. Tuotannon arvioidaan supistuvan edelleen lähikuukausina.

Myös helmikuussa toteutetun kyselyn mukaan yritysten tulevaisuudennäkymät ovat Hämeen kauppakamarin alueella edelleen epävarmoja. Rokotusohjelman viivästyminen heijastuu selvästi yritysten tulevaisuuden odotuksiin. Helmikuun Pk-yritysbarometri osoittaa koronakriisin heijastuvan suoraan pienten ja keskisuurten yritysten odotuksiin lähitulevaisuudesta. Yritysten näkymät ovat yleisesti ottaen kuitenkin parantuneet syksystä 2020. Alueen yrityskentän suhdannenäkymät olivat suhteellisen neutraalilla tasolla, mutta kuitenkin hieman koko maata ja lähialueita heikommat. Kohtuullisista liikevaihto-odotuksista huolimatta 26 % Kanta-Hämeen yrityksistä kokee tarvetta sopeuttaa toimintaansa, näistä yrityksistä noin puolen ratkaisuna sopeutukseen on lomautus ja noin neljänneksen ratkaisuna irtisanominen.

Uusi EU-ohjelmakausi on vuosina 2021 – 2027, rahoitus tulee kolmesta rahastosta, Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahastosta (ESR+) ja turpeen energiatehokkuudesta luopumisen haasteita tukevasta oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (Just Transition Fund, JTF), joka ei ole käytössä eteläisen Suomen maakunnissa, kuten Kanta-Hämeessä. EAKR-rahoituksella kehitetään alueiden ja yritysten elinkeino- ja työelämälähtöisiä tutkimus- ja innovointivalmiuksia, digitalisaatiota, pk-yritysten kestäväää kasvua ja kilpailukykyä, energiatehokkuutta, ilmastonmuutokseen sopeutumista, kiertotaloutta ja paikallisen saavutettavuuden lisäämistä. Ohjelman ESR-toimet tukevat työllisyyttä, osaamista, työelämän kehittämistä, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Kanta-Hämeessä rahoitusta jakavat Hämeen liitto ja Hämeen ELY-keskus. Ensimmäiset rahoitushaut avataan vuoden 2022 alussa.

Työllisyys ja työttömyys

Työllisyys- ja työttömyysasteilla tarkasteltuna ja mitattuna Kanta-Hämeen tilanne on hyvä. Vuosi 2020 oli kaikille maakunnille hankala. Kanta-Häme pärjasi hyvin vertailussa työllisyys- ja työttömyyslukuilla mitattuna myös koronavuonna. Työttömyys on lisääntynyt Kanta-Hämeessä suhteellisesti hitaammin kuin maassa keskimääri. Lomautettujen osuus työttömistä on ollut poikkeuksellisen korkealla. Tämä saattaa ennakoida nopeampaa paluuta normaaliin aiempiin kriiseihin verrattuna. Työttömyyden kasvu onkin tullut ennen kaikkea lomautettujen määrän kasvusta, eikä muusta kuin lomautuksesta johtuva työttömyys ole kasvanut samaan tahtiin kuin lomautettujen määrä. Akuutin kriisin lisäksi työmarkkinoiden ongelmana on edelleen sekä rakenne- että pitkäaikaistyöttömyys. Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi alueella kasvuun monia alueita myöhemmin. Tällä hetkellä kasvuvauhti on kuitenkin maakuntien kärkeä. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on matalampi kuin maassa keskimäärin. Ikääntyneiden osuus työttömistä on keskimääräistä korkeampi. Työttömyysaste on maakuntien matalimpia.

3.3.2 Riihimäen seutukunta ja Riihimäki

Riihimäen seutukunnan tilanne on isossa kuvassa ollut pelättyä parempi. Eniten kärsinyt on ollut matkailu- ja ravintola-ala rajoitusten ja laskeneiden asiakasvirtojen vuoksi. Tulevat näkymät liittyvät koronavirukseen keston ja vaikutuksiin. Mikäli tilanne jatkuu pitkään, sillä on merkittävät negatiiviset vaikutukset etenkin teollisiin toimialoihin. Väestön kehitys on viime vuosina ollut seutukunnassa parempaan päin, vaikka se on edelleen laskenut vuosittain. Muuttoliikkeen osalta tilanne on parin viime vuoden aikana parantunut selvästi.

Yksi Riihimäen kaupungin strategisista kärkihankkeista on elinvoiman toimialueen vastuulla oleva UusiRiksu. Keskeisenä tavoitteena on kasvattaa kaupungin väkilukua vuoteen 2030 mennessä 30 000 henkeen. Robotiikkaopetus ja sen kehittäminen on myös Riihimäen strateginen painopistealue. Riihimäen kiertotalousklusteri RiiCycle on vahvistunut.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Riihimäen kiertotalousklusteri eli RiiCycle on vahvistunut. Haapahuhdan kiertotalousalueelle on saatu ulkomainen sijoittaja, jonka lisäksi on solmittu esisopimus merkittävän kokoisesta kierrätystuotantolaitoksesta. Riihimäelle toinen tärkeä klusteri on raideliikenne. GRK Rail on aloittanut uutena toimijana Riihimäen veturitalleilla, ja klusteri on laajentunut suunnittelutoiminnan osalta Swecolla. Yritysten sijoittumisen näkökulmasta kiinnostavuus on ollut käytännössä samaa tasoa kuin ennen koronaa.

Kuluvan vuoden helmikuun Pk-yritysbaronmetrin mukaan pienten- ja keski suurten yritysten suhdannenäkymät ovat sekä Hyvinkään-Riihimäen talousalueella, että maakunnassa parantuneet syksystä 2020. Hyvinkää-Riihimäen talousalueen näkymät ovat kuitenkin esimerkiksi Hämeenlinnan seutukuntaa ja maan keskiarvoa heikommat. Alueella yleisen suhdannetilanteen ennakoidaan heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Toimitilojen käyttöasteet ovat säilyneet Riihimäellä hyvänä pandemiasta huolimatta, mutta liiketilojen käyttöasteissa on lievää laskua. Uusia yrityksiä ja sijoittumisia tulee alueelle.

Työllisyys ja työttömyys

Työvoiman näkökulmasta löytyy yrityksiä, jotka ovat joutuneet lomauttamaan henkilöstöä ja toisaalta yrityksiä, joilla on rekrytointitarpeita myös tällä hetkellä. Työvoiman saatavuus on parempi kuin nousu- ja huippuajan suhdanteessa, kysyntä ja tarjonta eivät kuitenkaan aina kohtaa. Työvoiman saatavuuden haasteet ovat hyvin samankaltaiset kuin ennen koronavirusta. Monilla aloilla osaavasta ja motivoituneesta työvoimasta on pulaa samanaikaisesti kun työttömyys on kasvanut ja monissa tehtävissä on ylitarjontaa työvoimasta. Hyvinkään-Riihimäen talousalueella odotukset ovat parantuneet syksyllä tehdystä arviosta.

Seutukunnan työttömyysaste on Hämeen matalin ja koko maan tasolla seutukuntien matalimmasta päästä. Koronakriisin myötä työttömyys sekä varsinkin lomautettujen määrä on alueella kasvanut muita Hämeen seutuja ja maan keskiarvoa nopeammin. Tähän vaikuttaa runsas työssäkäynti Uudellemaalle. Lomautettujen osuus työttömistä on muiden alueiden ta-

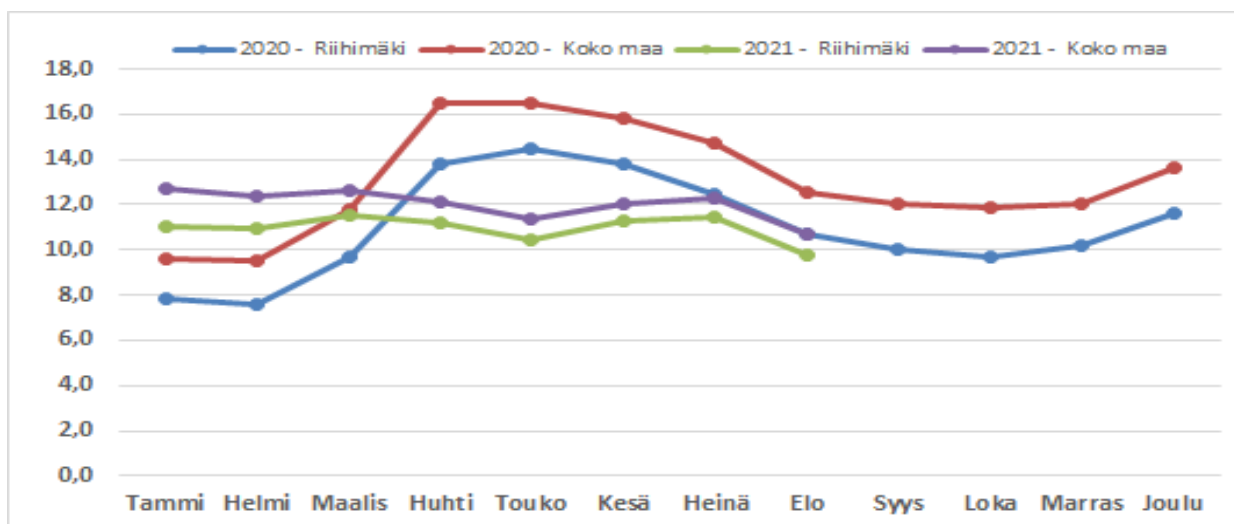
paan edelleen poikkeuksellisen korkealla, mikä voi ennakoida nopeampaa paluuta normaaliin aiempiin kriiseihin verrattuna. Epävarmuus tulevasta heikentää työllisyysodotuksia. Pitkäaikaistyöttömyys on voimakkaassa kasvussa ja lisääntyy alueella muuta Hämettä nopeammin.

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueellinen tilannekuva ja kehitysnäkymät kevät 2021

3.3.3 Työllisyyskehitys ja työttömyys

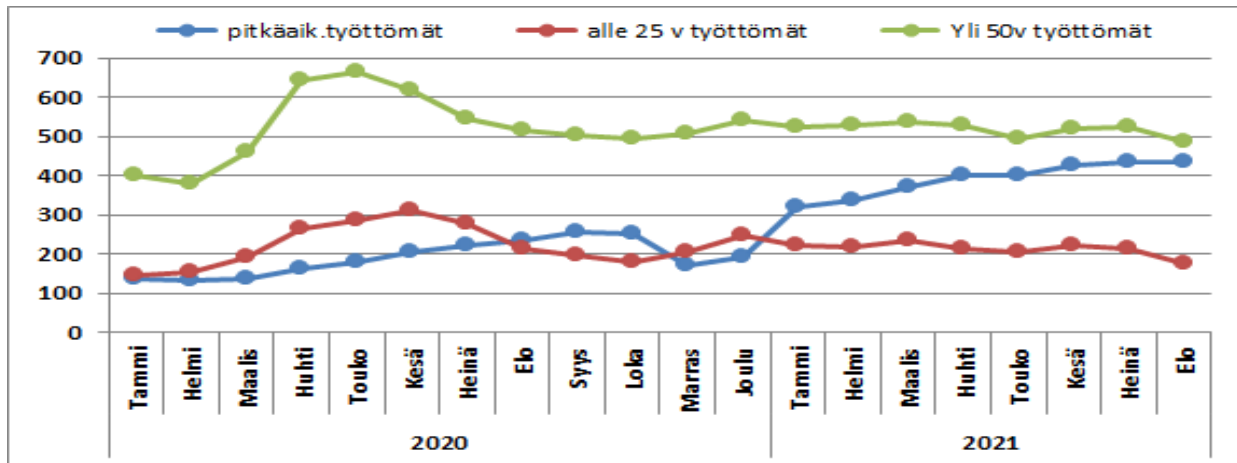
Työllisyys ei palautunut kevään 2020 koronapandemian aiheuttamasta piikistä ennalleen puolen vuoden aikana. Ennakoitu työllisten määrän selvä lasku johtui koronapandemiasta aiheutuneista liiketoimintojen sulkemisesta sekä maiden välisistä rajoituksista. Epävarmuuden johdosta ennakointiin koko vuoden 2020 työllisyysasteen laskevan noin 71 prosenttiin. Työllisyys laski tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 2020 työllisyysasteen ollessa 70,7 % joulukuussa, kun se vuotta aiemmin oli 73,0 %. Työ ja elinkeinoministeriön joulukuun 2020 työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,6 %, joka oli 3,8 % korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Kanta-Hämeen työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Kanta-Hämeessä vuoden 2020 joulukuun lopussa 11,8 %. Kanta-Hämeen työttömyys oli kuluvan vuoden elokuussa 9,9 %. Valtiovarainministeriö ja kuntaliitto esittivät vuonna 2020 arvioita, että osa koronan johdosta syntyneestä työttömyydestä jäisi pysyväksi.

Vuoden 2020 aikana työttömyyskehitys kääntyi kasvuun koronavirusepidemian johdosta. Vuoden 2021 elokuussa Riihimäellä oli työttömiä 1 324, mikä oli 129 työtöntä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Hämeen Ely keskuksen tilastojen mukaan Riihimäen työttömyysaste oli vuoden 2021 elokuussa 9,8 %, kun se vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin oli 10,7 %. Työttömyyskehitys näyttää kuitenkin olevan aleneva vuoden 2021 tilanteessa kesää lukuun ottamatta. Riihimäen työttömyyskehitys on ollut koko maan työttömyyskehitystä alempi sekä vuonna 2020 että kuluvan vuoden 2021 aikana.

Kuva 3 Työttömyys koko maa ja Riihimäki vuosina 2020 ja 2021

Koko maan, Kanta-Hämeen ja Riihimäen työllisyystilanne heikentyi vuoden 2020 keväällä. Tilastojen mukaan työttömyydessä ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyydessä tuli piikki keväällä 2020 koronasta johtuen. Tämän jälkeen tapahtui hieman palautumista loppuvuonna 2020. Pitkäaikaistyöttömyys on kuitenkin jäänyt korkeammalle tasolle kuin vuonna 2019.

Kuva 4 Pitkäaikaistyöttömyyden kehitys vuosina 2020 ja 2021

Vuodesta 2020 lähtien koronapandemia on heijastunut talouteen ja työllisyyteen. Vaikutukset näkyvät myös vuonna 2021. Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi tämän johdosta pitkän alenemisen jälkeen nousuun ja näkyi erityisesti sekä alle 25-vuotiaiden että yli 50-vuotiaiden työttömien trendissä. Yli 50-vuotiaiden työttömyys näyttää vielä olevan toistaiseksi korkeammalla tasolla kuin vuoden 2020 alussa.

Lähde: Tilastokeskus, Hämeen Ely keskus työllisyystilasto, TEM työllisyyskatsaukset,

3.4 Valtion päätösten vaikutukset

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntien toimintamenoihin on vuonna 2022 nettomääräisesti 60,1 milj. euroa. Valtion toimenpiteet vähentävät kuntien tuloja. Toimenpiteistä 0,6 miljardin vaikutus johtuu pääosin yhteisöveron jako-osuuden määräaikaisen korotuksen poistumisesta. Tämän lisäksi kokonaisuuteen vaikuttaa kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutuksen neutralisointi 564 milj. euroa. Valtion toimenpiteet vähentävät kuntien tuloja yhteensä noin 1,1 miljardia eurolla. Syksyn kuntatalousohjelman mukaisesti valtion toimenpiteillä on kokonaisuutena 1,2 miljardia euroa kuntien taloutta heikentävä vaikutus.

Verotulot

Kuntien verotulomenetysten korvaukset ovat vuonna 2022 noin 2,6 miljardia euroa ja vuonna 2025 noin 800 milj. euroa. Alenema johtuu siitä, että vuonna 2023 kompensatioita siirretään noin 1,8 miljardia euroa hyvinvointialueiden rahoitukseen. Maksujärjestelyjen kohteena olevien verojen viivästyskoron määräaikaisesta alentamisesta vuonna 2021 johtuen kuntien verotuotot laskevat 50 milj. euroa. Vuosina 2022 — 2023 kuntien verokertymä vastaavasti kasvaisi n. 47 milj. eurolla. Kunnille maksujärjestelyistä aiheutuvat verotuottomenetykset on tarkoitus kompensoida nettomääräisesti. Tästä on tarkoitus antaa erillinen esitys myöhemmin

vuoden 2021 aikana sen jälkeen, kun uusiin huojennettuihin maksujärjestelyihin tulevien verojen määrästä on saatu tarkempaa tietoa.

Veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Yhteisöveron jako-osuuden määräaikainen korotus päättyy vuoden 2021 lopussa. Hyvinvointialueiden perustamiseen yhteydessä kuntien verotuloihin tulee merkittäviä muutoksia, kun kunnallisveron tuotto sekä yhteisöveron tuotto alenevat.

Vaikka sote-muutoksessa kustannuksia ja tuloja siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon, voivat ne kuitenkin poiketa kuntakohtaisesti merkittävästi toisistaan. Edellä mainittuun poikkeamaan vaikuttavat erityisesti seuraavat asiat:

- siirtyvien kustannusten suuri vaihteluväli
- kunnallisveron tuoton suuri vaihteluväli
- yhteisöveron tuoton vaihteluväli
- verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen muutos verotulojen siirron seurauksena.

Uudistuksen sekä kustannusten ja tulojen siirron taloudellisia vaikutuksia kuitenkin tasataan valtionosuusjärjestelmään sisällytettävillä tasauselementeillä.

Valtion talousarvioesityksen liittyvien veroperustemuutosten vähentävä vaikutus kuntien verotuloihin on kaikkiaan -225 milj. euroa. Tämä sisältää ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistuksen -209 milj. euroa, asuntolainan korkovähennyksen rajaaminen lisäys +4 milj. euroa, liikenteen työsuhte-etujen kasvattaminen -3 milj. euroa sekä kotitalousvähennyksen kasvattaminen -17 milj. euroa.

Valtionosuudet 2022

Kuntien valtionavut ovat 13,1 miljardia euroa vuonna 2022, mikä on noin 900 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Mikäli vuoden 2021 lisätalousarviot huomioidaan, ehdotetut valtionavut vuodelle 2022 ovat 1,1 miljardia euroa pienemmät kuin vuoden 2021 valtionavut. Alenema aiheutuu pääsääntöisesti siitä, ettei vuodelle 2022 ole budjetoitu vastaavia määräaikaista koronatukea kuin vuodelle 2021. Esimerkiksi terveydenhoidon koronavirustilanteesta aiheutuviin kustannuksiin on varattu 1,6 miljardia euroa vuodelle 2021.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Lisäksi samassa yhteydessä valtionosuuksien kanssa maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia.

Laskennalliset valtionosuudet ovat yhteensä 9,1 miljardia euroa eli noin 0,3 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vertailussa ei ole otettu huomioon vuoden 2021 lisätalousarvioita. Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä on 2,7 miljardia euroa. Muut valtionavut ovat yhteensä 1,3 miljardia euroa.

Kuntien valtionavut ovat 13,1 miljardia euroa vuonna 2022, josta peruspalvelujen valtionosuus on 7,9 miljardia euroa. Vuonna 2022 peruspalvelujen valtionosuuden taso on lähes 290 milj.euroa suurempi kuin edellisenä vuonna varsinaisessa talousarviossa. Vertailussa on kuitenkin otettava huomioon, että vuoden 2021 valtionosuuksiin sisältyi kertaluonteinen 300 milj. euron korotus. Indeksikorotuksen vaikutus on 188 milj. euroa vuodelle 2022.

Valtionosuuden kasvua vuonna 2022 selittävät ennen kaikkea hallituksen kevään 2021 kehysriihessä päättämä 246 milj. euron erillinen valtionosuuden korotus sekä vuoden 2022 indeksikorotus, joka on noin 188 milj. euroa. Valtionosuuden tasoa nostavat kuntien uudet ja laajenevat tehtävät. Näistä taloudellisesti merkittävimmät ovat vanhuspalvelulain muutos (43,7 milj. euroa), sote-asiakasmaksulain uudistus (28,0 milj. euroa), lastensuojelun jälkihuollon laajennus (12 milj. euroa), seulontaohjelman laajennus (10 milj. euroa) ja oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen (8,4 milj. euroa).

Tehtävänmuutokset lisäävät valtionosuuksia lähes 120 miljoonalla eurolla, jonka lisäksi valtionosuuden laskennassa käytettävien asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset kasvattavat valtionosuutta noin 54 miljoonalla eurolla. Vuoden 2022 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus on 564 milj. euroa. Maan hallitus päätti kevään 2021 kehysriihen yhteydessä, että kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutusta ei huomioida. Tämä johtuu kuntatalouden voimakkaasta tukemisesta vuonna 2020, jota jatketaan vuonna 2021. Tämän lisäksi valtio on luvannut kompensoida kunnille koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset.

Valtionosuuden tasoon vaikuttaa vuonna 2022 erityisesti vuonna 2021 maksettujen kertaluonteisten lisäysten poistuminen sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutuksen neutralisointi. Lisäksi valtionosuuden tasoa alentaa muun muassa perustulomeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (-20 milj. euroa) sekä valtionosuuksista tehtävä siirto vapaaehtoisesti kuntaliitosten yhdistymisavustuksiin (-10 milj. euroa). Peruspalvelujen valtionosuuden tasoon vaikuttavat myös edelleen vuosien 2016, 2018 ja 2019 indeksikorotuksiin liittyvät vähennykset (yht. -168,5 milj. euroa) sekä kilpailukyky sopimukseen liittyvä vähennys (-233,6 milj. euroa).

Peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 25,67 %:sta 23,59 %:iin vuonna 2022. Valtionosuusprosentti on laskenut kymmenessä vuodessa noin 10 prosenttiyksikköä.

3.5 Väestö ja väestöskenaariot

Riihimäen väkiluvun kehitys oli negatiivinen vuosina 2015 - 2018. Asukasmäärä väheni 600 henkilöä kyseisenä ajanjaksona. Vuonna 2019 väkiluku kääntyi hienoisesti positiivisen puolelle 57 asukasta ja vuonna 2020 asukasmäärä väheni edellisvuodesta 53 asukkaalla. Riihimäen väkiluku oli vuoden 2020 lopussa 28 740. Vuoden 2021 alusta väestö on vähentynyt 31.12.2020 tilanteesta 133 asukasta syyskuun loppuun mennessä, muutos on -0,5 %. Syntyvyys on alentunut merkittävästi Riihimäellä vuodesta 2014 lähtien. Vuonna 2014 Riihimäellä syntyi 295 lasta, kun vuonna 2020 lapsia syntyi enää 210. Syntyvyyskehitys on alentunut koko maassa huomattavasti vuodesta 2010 lähtien.

Tilastokeskuksen viimeisimmän vuoden 2019 syyskuulta olevan väestöennusteen mukaan kaupungin väkiluku vähenee edelleen vuoden 2030 loppuun mennessä. Erityisesti lasten määrä vähenee merkittävästi. Riihimäen kaupunginvaltuuston vuonna 2016 asettama väestön kasvutavoite oli 0,7 % vuodessa. Viime vuosien väestökehityksen valossa voidaan todeta, että tuo tavoite ei ole toteutunut. Realistisempaan tavoitteeseen voitaisiin todennäköisesti pitää kahden viimeisen vuoden toteuman mukaista kasvutavoitetta, joka on 0,2 % tai pyrkiä pitämään väestö vähintään nykytasolla eli nollakasvun uralla. Seuraavassa taulukossa on väestökehitys kuluvan vuoden 2021 syyskuun toteuman mukaisena. Tästä ajankohdasta on laskettu 0,2 % kasvutavoitteen mukainen tilanne.

Taulukko 5 Riihimäen asukasluvun kehitys vuodesta 2007 lähtien

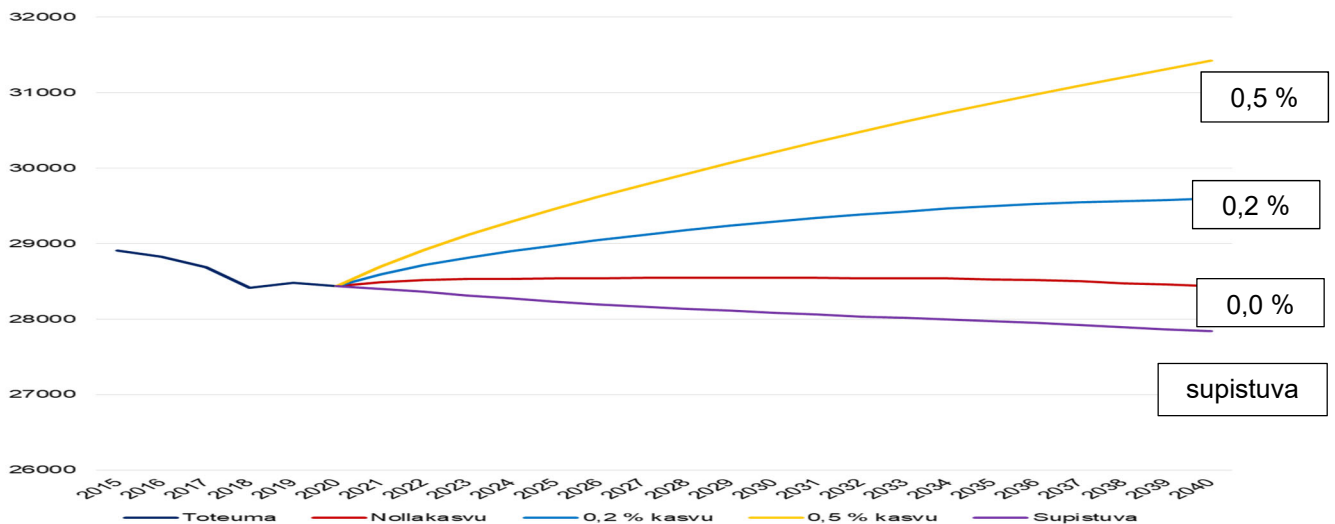
	Asukasluku	Muutos %	Muutos abs.
2007	28 023	1,9	520
2008	28 536	1,8	513
2009	28 587	0,2	51
2010	28 803	0,8	216
2011	29 018	0,7	215
2012	29 215	0,7	197
2013	29 318	0,4	103
2014	29 350	0,1	32
2015	29 269	- 0,3	- 81
2016	29 160	- 0,4	- 109
2017	29 021	- 0,5	- 139
2018	28 736	- 1,0	- 285
2019	28 793	0,2	57
2020	28 740	- 0,2	- 53
2021	28 607	- 0,5	- 133
2022	28 650	0,2	43
2023	28 700	0,2	50
2024	28 750	0,2	50

Väestön ikärakenne muuttuu tilastokeskuksen ennusteiden mukaan merkittävästi 5-10 vuoden aikajänteellä. Väestö ikääntyy vääjäämättä. Kaupungin strategisena UusiRiksu kärkihankkeen mukaisena tavoitteena on 30 000 asukkaan Riihimäki vuoden 2030 lopussa. Käytännössä tämän tavoitteen saavuttaminen tarkoittaisi, että väestö olisi kasvanut 4,5 % vuoden 2020 lopun tilanteesta vuoden 2030 loppuun mennessä. Tämän johdosta tulevaisuuden väestökehityksen näkökulmasta oli tärkeää laatia kaupungin väestöskenaariot.

Väestöskenaariot

Riihimäen kaupungille on laadittu väestöskenaariot vuosille 2020 - 2040 kaupungin kehittymisen näkökulmasta. Väestöskenaarioiden perustana ovat toteumat vuoden 2020 loppuun saakka, skenaariot perustuvat kasvuoletuksiin, jotka ovat nollakasvu, 0,2 % kasvu, 0,5 % kasvu sekä supistuva skenaario.

Nollakasvun skenaariossa oletettaman mukaisesti väestönkehitys on 0 henkilöä vuosien 2020 -2040 aikana. Toisen, 0,2 % -kasvuskenaarion mukaan vuosien 2020 - 2040 aikana väestö kasvaa 1 160 henkilöllä eli 4,1 %. Kolmannessa, 0,5 % -kasvuskenaariossa väestö kasvaisi vuosien 2020 - 2040 aikana yhteensä 2 983 henkilöllä eli 10,5 %. Tämän lisäksi on laadittu supistumisskenaario, jonka mukaan Riihimäen väestö vähenee 600 henkilöllä eli 2,1 %.

Kuva 5 Riihimäen väestöskenaariot vuosille 2020 - 2040.

Kaupunginhallitus on käsitellyt lokakuussa 4.10.2021 Riihimäen kaupungille laaditun väestöskenaarion. Kaupunginvaltuusto hyväksyy uuden strategian aikatauluarvion mukaan alkuvuonna 2022 ja siinä yhteydessä päätetään myös kaupungin strategiset painopisteet sekä väestökehitystä koskevat kasvutavoitteet.

Lähde: Tilastokeskus väestötoteumat ja ennusteet, MDI-väestöprojektiot

3.6 Vuoden 2022 talousarvion lähtökohdat

Kaupunkiemon vuoden 2021 käyttötalouden toimintakatteen toteuma heikkenee syyskuun ennusteen mukaan 6,2 milj. euroa vuoden 2020 tilinpäätöksestä. Käyttötalouden menot heikkenevät 10,2 milj. euroa ja tulot paranevat 4,0 milj. euroon. Vuoden 2021 toteumiin vaikuttaa edelleen yhtenä merkittävänä asiana korona. Koronan vaikutukset heijastuvat erityisesti sosi- ja terveydenhuollon menoihin, mutta vaikutuksia on myös muihin toimintoihin tulojen menetysten sekä koronasuojaustoimenpiteiden johdosta. Vastaavia henkilöstösiirtoja kuin vuoden 2020 tilanteessa ei koronan johdosta ole kaupungin toiminnoissa kuitenkaan tarvinnut tehdä.

Verotuloja on ennakoitu kertyvän 128,9 milj. euroa. Arvio perustuu kuntaliiton laatimaan elokuun veroennusteeseen. Verotulojen arvioidaan olevan 2,4 milj. euroa talousarviota enemmän. Valtionosuuksien toteuma-arvio on 44,4 milj. euroa. Vuosikate on ennusteen mukaan 11,8 milj. euroa.

Tilikauden ennusteessa kaupunkiemo on 5,6 milj. euroa ylijäämäinen ja vesihuoltoliikelaitos 0,6 milj. euroa ylijäämäinen. Kaupungin tulosennuste on 6,2 milj. euroa ylijäämäinen.

Valtion kuntatalouden kompensatiomekanismin muotona vuonna 2021 ovat korona-avustukset. Mahdollisia korona-avustuksia ei ole huomioitu tuloksen arvioinnissa. Korona-avustukset tulevat hakuun vuoden 2021 loppupuolella. Avustushaussa pääpaino on testauksen ja

jäljittämisen, rokottamisen sekä hoidon kustannusten korvaamisessa. Avustuksesta säädetään asetuksella ja lisäksi sovelletaan valtionavustuskia. Avustuksen myöntävänä valtionapuviranomaisena toimii sosiaali- ja terveysministeriö.

Vuoden 2022 talousarviota laadittaessa tiedossa oleva suuri muutos tapahtuu taloussuunnitelmakausien toisena vuotena, jolloin 1.1.2023 hyvinvointialueet käynnistyvät. Erityisesti sosiaali- ja terveystoimen kustannusten hillintä sekä loppuvuoden 2021 että vuonna 2022 on merkityksellinen kaupungin tulevaisuuden talouden näkökulmasta. Kaupungin talouden kestävän tasapainon saavuttaminen edellyttää harkittuja palvelutuotannon rakenteellisia muutoksia, toiminnan tehostamista ja tuottavuuden parantamista sekä velkaantumisen hallintaa myös tulevaisuudessa.

3.6.1 Talousarvioraami 2022

Talousarvionraamin laadintavaiheessa valtiovarainministeriön (VM) keväällä toukokuussa julkaiseman vuosien 2022 - 2025 kuntatalousohjelman mukaan kuntien toimintamenojen kasvu oli vuonna 2022 hidastumassa 2,4 %:iin ja arvio toimintamenojen kasvusta vuosina 2022 - 2025 oli keskimäärin 2,3 %. Kaupungin menokehitysraami asetettiin kireälle 2 %:n toimintamenojen kasvun perustalle. Toimintamenojen kustannuskehityksen hillitsemiseen kaupunki voi omilla päätöksillään ja toimenpiteillään eniten vaikuttaa.

Vuosi 2021 on ollut edelleen koronapandemiasta johtuvien vaikutusten johdosta poikkeuksellinen, vaikka rokotukset edistyvät ja vaikutusten Suomen talouden kasvulukuennusteisiin arvioidaan olevan pienemmät kuin vuonna 2020. Sosiaali- ja terveystoimialan talousarvioesityksen erikoissairaanhoidon varaus on 450 000 euroa pienempi kuin sairaanhoitopiirin esitys. Tämän lisäksi terveyskeskuksen kuntayhtymän osalta laskutusmuutoksesta johtuen tuloja on 610 000 euroa vähemmän. Koivikko-kodin osalta puuttuu 20 000 euroa.

Taulukko 6 TA 2022 raami ja toimialojen esitykset (1000€)

Kh-toimiala	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	Kh-raami TA 2022	Toimialojen TA 2022	Ero raamiin €	Ero%
tulot	31 858	31 412	31 412	33 286	31 743	33 878	2 135	6,7
menot	-91 442	-94 836	-94 836	-96 134	-94 594	-99 623	-5 029	5,3
netto	-59 584	-63 424	-63 424	-62 848	-62 851	-65 745	-2 894	4,6
Sote - toimiala	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	Kh-raami TA 2022	Toimialojen TA 2022	Ero raamiin €	Ero%
tulot	9 857	8 500	8 500	12 124	8 647	7 784	-863	-10,0
menot	-107 749	-107 172	-107 172	-113 227	-111 406	-110 543	863	-0,8
netto	-97 892	-98 673	-98 673	-101 103	-102 759	-102 759	0	0,0
Kaupunki yhteensä	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	Kh-raami TA 2022	Toimialojen TA 2022	Ero raamiin €	Ero%
tulot	41 715	39 912	39 912	45 410	40 390	41 662	1 272	3,1
menot	-199 191	-202 008	-202 008	-209 362	-206 000	-210 166	-4 166	2,0
netto	-157 476	-162 097	-162 097	-163 952	-165 610	-168 504	-2 894	1,7

Epävarmuustekijöitä on edelleen tulevaisuuden näkökulmasta. Kaupunginhallituksen 24.5.2021 käsittelemä raami vuodelle 2022 oli toimintamenojen kasvun osalta 2,0 % ja toimintatuottojen osalta 0,5 % ilman omaisuuden myyntituloja. Toimintakatteen muutos oli 2,2 % vuoden 2021 alkuperäiseen talousarvioon nähden.

3.6.2 Talousarvioesitys ja taloussuunnitelma

Riihimäen kaupungin talousarvion 2022 ja taloussuunnitelman vuosien 2023 - 2024 haasteena ovat riittävät toimenpiteet kaupungin kestäväen talouskehityksen turvaamiseksi sote-muutokset ja hyvinvointialueiden käynnistymisen 1.1.2023 jälkeisinä vuosina. Siirtymäkausi päättyy vuonna 2027, jolloin siirtymätasaukset muodostavat lopullisen voimaan jäävän tason maksimissaan +/- 60 euroa per asukas. Riihimäen kaupungin osalta ennakkolaskelmat osoittavat, että voimaan jäävä siirtymätasaus vuonna 2027 olisi -55 euroa per asukas. Oman haasteensa talousarviovuodelle 2022 aiheuttaa todennäköisesti myös koronapandemia, jonka vaikutuksesta syntynyttä hoitovelkaa puretaan.

Vuoden 2022 talousarvion kaupunkiemon toimintamenot ovat toimialojen ja toimialueiden käsittelemien talousarvioiden mukaan kaupunginjohtajan esityksessä 209,7 milj. euroa. Vuoden 2021 ennusteeseen verrattuna toimintamenot kasvavat 0,8 milj. euroa, mutta vuoden 2021 muutettuun talousarvioon nähden menokasvu on 7,7 milj. euroa. Vuoden 2022 talousarvion toimintakate heikkenee 3,6 % vuoden 2021 muutetusta talousarviosta.

Kaupunkiemon talousarvion toimintatulot ovat 41,8 milj. euroa, johon sisältyy valmistus omaan käyttöön. Vuoden 2021 ennusteeseen verrattuna ja toimintatulojen lasku on 0,2 milj. euroa. Toimintatulot ilman omaisuuden myyntituloja ovat 40,5 milj. euroa ja omaisuuden myyntituloiksi on arvioitu 1,3 milj. euroa. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen toimintamenojen kasvu on 3,8 % vuonna 2022 verrattuna vuoden 2021 muutettuun talousarvioon.

Taulukko 7 TA 2022 raami ja kaupunginjohtajan esitys (1000€)

Kh-toimiala	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	Kh-raami		Ero raamiin €	Ero%
tulot	31 858	31 412	31 412	33 286	TA 2022	KJ TA 2022	2 235	7,0
menot	-91 442	-94 836	-94 836	-96 134	-94 594	-99 217	-4 623	4,9
netto	-59 584	-63 424	-63 424	-62 848	-62 851	-65 239	-2 388	3,8
Sote - toimiala	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	Kh-raami		Ero raamiin €	Ero%
tulot	9 857	8 500	8 500	12 124	TA 2022	KJ TA 2022	-863	-10,0
menot	-107 749	-107 172	-107 172	-113 227	-111 406	-110 543	863	-0,8
netto	-97 892	-98 673	-98 673	-101 103	-102 759	-102 759	0	0,0
Kaupunki yhteensä	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	Kh-raami		Ero raamiin €	Ero%
tulot	41 715	39 912	39 912	45 410	TA 2022	KJ TA 2022	1 372	3,4
menot	-199 191	-202 008	-202 008	-209 362	-206 000	-209 760	-3 760	1,8
netto	-157 476	-162 097	-162 097	-163 952	-165 610	-167 998	-2 388	1,4

Toimialojen esityksiin nähden kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen on tehty yhteensä 400 000 euron menojen vähennys, näistä pilvipalveluun siirtyminen oli 250 000 euroa sekä kertapalkkiseminen 150 000 euroa. Tämän lisäksi tuloihin on lisätty 100 000 euroa varhaiskasvatuksen 2-vuotisen esiopetuspilotin tuloja.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen sisältyy kertaluonteisia eriä kaikkiaan 1,1 miljoonaa euroa. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen toimintakatetaso ylittää raamin 2 394 000 euroa. Kaupunginjohtajan talousarvioesitys sisältää eriä, joiden osalta pitää ratkaista ovatko ne annetun raamin ylittävänä katsottavia tekijöitä kaupungin kokonaistoiminnassa. Tällaisia eriä ovat muun muassa seuraavat:

Peltosaaren koulun purkaminen	800 000 euroa (kertakustannus)
Maaperän puhdistamiskustannukset	340 000 euroa (kertakustannus)
Kirjaamistavasta johtuva menomuutos	570 000 euroa
Liikunta ja kulttuurisetelit	225 000 euroa
Yhteensä ko. erät ovat	1 935 000 euroa

Kirjaamistavasta johtuvan menonmuutoksen nettovaikutus on nolla. Aikaisemmin investointeihin kohdistuvat palkat kirjattiin suoraan investointiosaan menoksi, nyt investointeja koskevat palkat kirjataan menoksi käyttötalousosaan henkilöstökuluihin ja tuloksi valmistus omaan käyttöön tilille. Kun edellä esitetyt erät vähennetään kaupunginjohtajan esityksestä, niin toimintamenojen kustannusnousu on vuoden 2021 talousarvioon verrattuna 2,9 % raamin 2,0 %:n sijaan. Toimintakatetason muutos on 2,4 % raamin 2,2 % sijaan.

Terveystieteiden kuntayhtymien talousarvioihin sisältyvä riski on yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän osalta riski on hieman päälle 0,6 miljoonaa euroa ja sairaanhoitopiirin osalta 1,1 miljoonaa euroa. Kaupunki on valmistellut oman talousarvionsa kuntayhtymien osalta omistajaohjauksena annetun kahden prosentin kustannusnousun mukaisesti. Kuntayhtymät hyväksyvät oman talousarvionsa vasta kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion jälkeen.

Vuoden 2021 talousarvion toteumaennustetta sekä kaupunginjohtajan talousarvioesitystä on tarkoituksenmukaista verrata valtiovarainministeriön syksyn 2021 kuntatalousohjelmassa arvioituun kuntatalouden menokehitykseen. Valtiovarainministeriön (VM) arvio kuntatalouden toimintamenojen kehityksestä on 4,7 % vuonna 2021. Kaupungin toimintamenojen kasvu on ennusteen mukaan 4,9 %. Koronasta johtuen tähän sisältyy kuitenkin epävarmuutta. VM:n arvion mukaan kuntien toimintamenojen kehitys on 3,0 % vuonna 2022. Vuosi 2023 on sote muutosten johdosta poikkeuksellinen ja toimintamenot laskevat arviolta 54,8 %. Jatkuvuosi 2024 - 2025 osalta toimintamenojen kasvu on keskimäärin 1,7 % vuodessa. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi on vuosina 2022 - 2025 keskimäärin 2,5 %.

3.7 Sote-uudistus ja hyvinvointialueet 2023 - 2024

Aluevaalit pidetään vuoden 2022 tammikuussa. Hyvinvointialueella toimii väliaikainen valmistelutoimielin, josta alueen osapuolet ovat yhteisesti sopineet. Väliaikainen valmistelutoimielin johtaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käyttää sitä

koskevaa päätösvaltaa sekä vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä aluevaltuuston toimikauden alkuun asti. Väliaikainen valmistelutoimielin hoitaa hyvinvointialueen valmistelua siihen saakka kunnes aluevaltuustot aloittaisivat toimintansa vuoden 2022 maaliskuussa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestäminen siirretään kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy 1.1.2023.

Kustannusten ja tulojen siirto

Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Kuntien käyttötalouden tulojen ja menojen taso sekä rakenne muuttuvat merkittävästi. Valtiovarainministeriön arvio siirtyvistä kustannuksista on kevään 2021 kuntatalousohjelman arviolaskelmien mukaan noin 20,63 miljardia euroa. Syksyn 2021 tilannetiedon mukaan tuloista siirretään eniten kunnallisveroa noin 12,77 miljardia euroa. Syksyn 2021 tilanteessa olevan tiedon mukaan siirto toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia tasasuuruudesta 12,39 prosenttiyksikköä. Yhteisöveroa siirretään kolmasosa kuntien ryhmäosuudesta, joka on noin 0,67 miljardia euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta siirtyy 5,35 miljardia euroa sekä veromenetysten korvauksista yhteensä 1,84 miljardia euroa. Kokonaisuutena siirtyvien valtionosuuksien ja veromenetysten korvausten osuus on noin 70 %.

Kunnan lähtötilanne vaikuttaa uudistuksen voimaantulon jälkeen kuntien talouden tilaan merkittävästi. Siirtymätasausmekanismille ei muuteta kuntien uudistusta edeltävää epätasapainotilannetta tasapainoon uudistuksen jälkeen. Kuntien taloudellinen asema pysyy siten laskennallisesti lähes uudistusta edeltävän vuoden tilanteen mukaisena. Uudistuksella ei kateta kuntien aikaisemmin kertynyttä alijäämää eikä se lähtökohtaisesti käänneä taloudellista asemaa parempaan eikä huonompaan suuntaan.

Kuntiin jäävien tehtävien kustannukset ja tulot

Valtiovarainministeriön (VM) nykyisen arviolaskelman mukaan uudistuksen jälkeen kuntiin jäävien tehtävien kustannukset ovat noin 14,46 miljardia euroa. Merkittävin euromääräinen tulo kunnille on edelleen kunnallisvero, noin 8,37 miljardia euroa. Suuresta euromääräisestä alenemista huolimatta kunnallisveron suhteellinen osuus kuntien verorahoituksesta (verotulot ja valtionosuudet yhteensä) ei kuitenkaan suuresti muutu. Kunnallisvero siis säilyy edelleen merkittävimpana rahoituslähteenä.

Yhteisöveroa vähennetään 0,67 miljardilla eurolla, jolloin kuntiin jää yhteisöveroa noin 1,35 miljardia euroa. Kiinteistöveroon ei ehdoteta muutoksia, joten sen määrä on noin 2,03 miljardia euroa. Kiinteistöveron suhteellinen osuus kuntien verotuloista kaksinkertaistuisi nykyiseen verrattuna.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen jää noin 2,60 miljardia euroa, josta verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen osuus olisi noin 0,75 miljardia euroa. Näiden lisäksi veroperustemuutoksista aiheutuvien veromenetysten korvauksiin jää noin 0,76 miljardia euroa.

Uudistusten jälkeen verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Verorahoituksen osalta valtionosuuksien osuus kasvaa joillakin kunnilla selvästi verrattuna nykytilanteeseen. Tämä selittyy sekä verotulojen poistumisella että valtionosuusjärjestelmään sisällytettävillä

uudistuksen vaikutusten tasauselementeillä, jotka voivat olla joillekin kunnille huomattavan suuret.

Uusi valtionosuusjärjestelmä

Valtionosuusjärjestelmän perusrakenne säilyy ennallaan sote-uudistuksen jälkeen. Järjestelmä perustuu jatkossakin kustannus- ja tarve-erojen sekä tulopohjaerojen tasaamiseen. Järjestelmästä poistuvat ns. sote-perustaiset osat. Niiden osuus on noin 67,5 % eli noin 5,35 miljardia euroa. Tämän lisäksi veromenetysten korvauksista poistuu 70 % eli noin 1,84 miljardia euroa. Sote-perustaiset osat tarkoittavat pääosin yli 16 vuotta täyttäneitä ikäryhmiä sekä sairastavuutta. Uuteen järjestelmään esitetään sisällytettäväksi uusi 16 vuotta täyttäneiden ikäryhmä. Järjestelmästä poistetaan myös eräitä aiempien järjestelmäuudistuksien tasauksia sekä muita kunta-valtio -rahoitussuhteeseen liittyviä eriä.

Uudistuksen vaikutukset kuntien tasapainoon ja kestäväyyteen

Sote-uudistuksen vaikutuksia kuntien käyttötalouden tasapainoon kuvataan kunnan talouden tasapainon muutoksella verrattuna uudistusta edeltävään tilanteeseen. Tällä tasapainolla tarkoitetaan vuosikatteen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotusta. Tasapainotila kuvaa uudistuksen suoria vaikutuksia kunnan tuloslaskelmaan, mutta se ei ole kuitenkaan sama asia kuin kunnan talouden tosiasiallinen tilanne. Tasapainon muutos on suhteutettu kunnallisveroprosentin tuottoon. Tällä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon kunnallisveroprosenttia pitäisi muuttaa, jotta tasapaino pysyisi uudistusta edeltävällä tasolla.

Kuntatalousohjelmassa määritellysti, edellä esitetyn tasapaino rajataan pysyvästi enintään +/- 60 euroa asukasta kohden tasolle. Tämä tarkoittaa jokaisen kunnan kohdalla alle 0,6 tulo-veroprosenttiyksikön muutospainetta. Mainitulla mekanismilla sote-uudistuksen suora vaikutus on valtiovarainministeriön (VM) arvioiden mukaan rajattu varsin kohtuulliseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvupaineen poistumisen kunnilta arvioidaan parantavan kuntatalouden kestävyttä. Talouden kestävyys kysymys on kuitenkin se, miten kuntiin jäävät tulot ja kustannukset kehittyvät pidemmän aikavälin kuluessa.

Muutoksella arvioidaan olevan suuri vaikutus väestörakenteeltaan ikääntyviin kuntiin, joissa peruskorjaus ja muut investointitarpeet ovat nykyhetkellä kohdistuneet erityisesti sosiaali- ja terveystoimeen. Valtiovarainministeriön arvion mukaan uudistuksella ei todennäköisesti ole vaikutuksia kuntien mahdollisuuksiin saada vieraan pääoman rahoitusta. Elinvoimakysymyksiin liittyvien investointitarpeiden säilyminen ennallaan edellyttää kuntien lainanhoitokyvyn säilymistä. Sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä pelastustoimeen liittyvä rakennusomaisuus jäisivät kunnille, kuten myös niihin liittyvät velat; lukuun ottamatta sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien velkoja.

Uudistuksen muutoksessa poistuvat tekijät, muutoksia vakauttavat tekijät ja tasaaminen

Uudistuksesta aiheutuvia muutoksia kuntien talouteen vakautetaan ja tasataan erilaisilla mekanismeilla. Kunnan talouden tasapaino muuttuu, kun kunnasta lähtee täysin eri määrä kustannuksia kuin tuloja. Kustannuksia siirtyy toteutuneen mukaan ja valtionosuutta kunnittain eri määrä laskennallisten kustannusten suhteessa/perusteella. Verotuloja puolestaan siirtyy

kunnittain yhtä suuren kunnallisveroleikkauksen verran. Kunnallisverotulojen leikkaus on tällä hetkellä kaikilta kunnilta 12,39 prosenttiyksikköä.

Sote-muutoksessa poistuvat tekijät:

1. Sote-perustaiset osat: pääosin yli 16 vuotta täyttäneet ikäryhmät ja sairastavuus
2. Veromenetyksen korvauksista poistuu 70 %

Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä verotulojen tasausjärjestelmä sekä tasauselementit

1. Valtionosuuden verotulojen tasausjärjestelmän tasausprosentteja muutetaan
 - a. tasauslisäprosenttia nostetaan nykyisestä 80:stä 90 prosenttiin
 - b. tasausvähennysprosentti muutetaan nykyisestä lievästi progressiivisesta vähintään 30 prosentista kiinteään 10 prosenttiin
2. Esitettävät tasauselementit
 - a. siirtyvien kustannusten ja tulojen muutosrajoitin
 - b. järjestelmämuutostasaus

Siirtyvien kustannusten ja tulojen muutosrajoittimella rajoitetaan siirtyvien erien erotusta 60-prosenttisesti ennen valtionosuusjärjestelmään tehtäviä kriteerimuutoksia. Muutosrajoitin on pysyvä. Muutosrajoittimeen lasketaan mukaan muutokset verotuloihin perustuvassa valtionosuuksien tasauksessa (ennen siihen tehtäviä muutoksia).

Muutosrajoittimen, joka on 60 %, avulla sekä tulojen ja kustannusten siirrosta aiheutuvasta positiivisesta että negatiivisesta kuntakohtaisesta muutoksesta kunnan omavastuulle jää 40 %. Muutosrajoittimesta johtuen tasapainon muutoksesta vain 60 % tulee kunnan hyödyksi tai haitaksi. Mikäli kunta siis tervehdyttää talouttaan, siitä jää 60 % kunnan hyödyksi. Kunnan siis kannattaa tervehdyttää, koska hyötyä ei täysin menetetä. Toisaalta, jos sote-menot kasvavat vuosina 2021 ja 2022, tämä vaikuttaa negatiivisesti kunnan talouteen myös tulevaisuudessa.

Järjestelmämuutostasauksella rajoitetaan uudistuksesta aiheutuva talouden tasapainotilan muutos viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen pysyvästi enintään +/- 60 euroon asukasta kohden. Uudistuksen voimaantulovuonna muutos rajataan nolaksi ja sitä seuraavina vuosina muutosta rajoitettaisiin vuosittain porrastetusti +/- 15 euroa asukasta kohti. Enimmäismuutoksen ylittävä osa jää toistaiseksi pysyvänä tasauksena valtionosuuksiin.

Toimitilat, irtain omaisuus ja siirtyvän henkilöstön lomapalkkavelka

Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat kunnan omistamat toimitilat siirtyvät vuokrasopimuksen nojalla hyvinvointialueen hallintaan. Siirtymäkauden vuokrasopimus on voimassa vähintään kolme vuotta, ja hyvinvointialueella olisi oikeus pidentää sopimuksen voimassaoloa vuodella. Vuokran on katettava kohtuulliset pääoma- ja ylläpitokulut, ja siitä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Kunta ja hyvinvointialue voivat sopia vuoraamisesta tai vuokra-ajasta toisin, mutta siirtymäajan vuokran tulee olla säädetyn mukainen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimintaan liittyvä kunnan omistama irtaimisto eli koneet kalusteet, laitteet, materiaalit sekä immateriaaliset oikeudet ja muut luvat siirtyvät hyvinvointialueelle. Siirtyvään irtaimistoon eivät kuulu kunnan osakeomistukset eräiden sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien osakeyhtiöiden osakkeita lukuun ottamatta. Irtaimen omaisuuden siirtymisestä voivat kunta ja hyvinvointialue ennen mainittujen osakkeiden siirtymistä lukuun ottamatta sopia toisin.

Hyvinvointialueille siirtyy myös niille siirtyvään henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka.

Lähde: Kuntatalousohjelma 2022- 2025, kevät ja syksy 2021, sote-uudistus sivusto.

4 Henkilöstösuunnitelma

Riihimäen kaupungin tavoitteena on, että kaupungilla on osaava, oikein mitoitettu ja kohdennettu ja tavoitteisiin sitoutunut henkilöstö sekä hyvä työnantajamaine. Kaupungin strategian ja kärkihankkeiden henkilöstönäkökulman mukaisten tavoitteiden läpiviemistä edistetään yhteisillä henkilöstöpoliittisilla linjauksilla, ohjeistuksilla sekä esihenkilöiden ja henkilöstön osaamisen systemaattisella, tulevaisuuden tarpeisiin tähtäävällä kehittämisellä.

Henkilöstösuunnittelu on kiinteä osa toimialoilla ja toimialueilla tehtävää toiminnan suunnittelua, jossa ennakoidaan tulevaisuuden palvelu- ja resurssitarpeita. Täyttölupamenettelyssä käsitellään tarvittavat täyttöluvat täyttävän viranomaisen tekemän selvityksen perusteella. Täyttölupaprosessi on liitetty osaksi KuntaRekry-järjestelmää. Vapautuvien vakanssien osalta tutkitaan aina myös toimenkuvien ja nimikkeiden muutostarve, jotta ne vastaavat tulevaisuuden tarpeita. Vapautuvista vakansseista osa jätetään vuosittain täyttämättä mm. tehtäviä uudelleen järjestelemällä, toimintoja tehostamalla tai sisäisiä siirtoja käyttämällä.

Kaupungin henkilöstömäärän kehitykseen vaikuttaa kuntalaisten palvelutarpeiden muutokset ja palvelujen tuotantotapa. Tavoitteena on tuottaa palvelut mahdollisimman kustannustehokkaasti, oikea-aikaisesti ja digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntäen. Sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023 lukien tarkoittaa Riihimäen kaupungilla noin 370 vakanaista sote-työntekijän siirtymistä uuden työnantajan palvelukseen. Muutoksen vaikutuksia kaupungin keskitettyihin tukipalveluihin arvioidaan tarkemmin osana siirron valmistelua.

Kaupungissa on tehty palveluverkkoselvitystä, joka on pohjautunut asukasmäärää ja ikäkaumaa koskeviin tilastotietoihin ja ennusteisiin sekä ennakoituun palvelujen tarpeen kehitykseen. Niiden mukaan lasten määrä vähenee ja ikääntyneiden asukkaiden määrä kasvaa merkittävästi tulevaisuudessa. Tämä aiheuttaa tarvetta sopeuttaa kaupungin palveluita kysyntää vastaavaksi.

Asukkaiden ikärakenteesta johtuvat palvelujen kysynnän muutokset vaikuttavat erityisesti opetustoimeen ja varhaiskasvatukseen. Eläköitymisen myötä vapautuvia vakansseja jätetään siellä tarvittaessa täyttämättä ja henkilökuntaa siirretään yksiköiden välillä tarpeen mukaan. Sosiaali- ja terveystoimen toimialalla ikärakenteen muutos kasvattaa palvelutarvetta van-

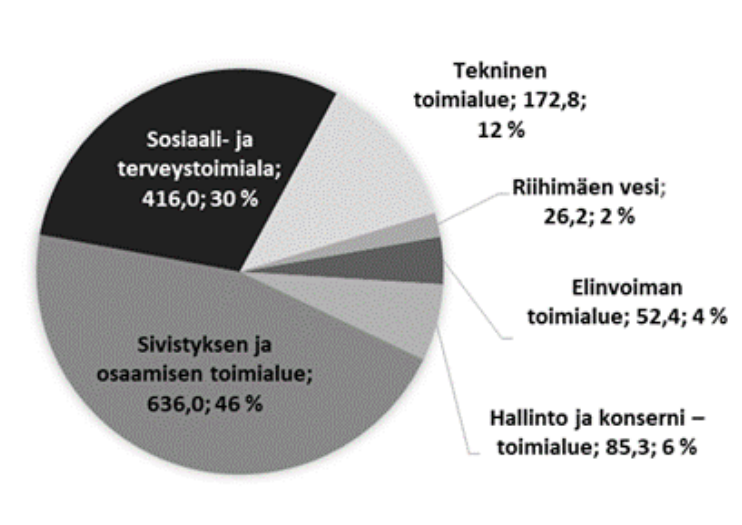
huuspalveluissa. Teknisen, Elinvoiman sekä Hallinto- ja konserni toimialueiden henkilökuntamäärän ja rakenteen ennakoidaan pysyvän lähes entisellään tulevina vuosina, koska näköpiirissä ei ole sellaisia muutoksia, joilla olisi merkittävää vaikutusta tuotettavien palvelujen kysyntään.

Riihimäen kaupungin eläkepoistuman arvioidaan kokonaisuudessaan olevan keskimäärin vuosittain 3,5 prosenttia vuoteen 2030 asti. Nykyisestä henkilökuntamäärästä tämä tarkoittaa noin 50–55 eläköityjää vuosittain. Työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyjien määrä tulee ennusteen mukaan olemaan noin yksi prosentti henkilöstöstä. Vuosina 2022–2030 eläköityminen tulee Kevan ennusteen mukaan olemaan suurinta lähihoitajilla, opettajilla, varhaiskasvatuksen hoitajilla ja lastentarhanopettajilla. Kaupungin henkilöstön kokonaismäärä vuosina 2017 - 2020 on koottu seuraavaan taulukkoon.

Taulukko 8 Henkilöstön määrä vuosina 2017 - 2020

Vuosi	2017	2018	2019	2020
Henkilöstön määrä	1519	1511	1496	1541

Edellä olevassa taulukossa on esitetty vakituiset ja määräaikaiset työntekijät kunkin vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaisena. Lukuihin sisältyvät myös työllistetyt henkilöt. Luvut sisältävät sekä kaupunkiemon että vesihuoltoliikelaitoksen luvut.

Kuva 6 Henkilötyövuosien jakauma vuonna 2020

Henkilöstökulut

Nykyiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.4.2020 – 28.2.2022. Vuonna 2021 palkkakustannukset nousivat sopimusratkaisun johdosta keskimäärin 2,07 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna. Uusien työ- ja virkaehtosopimusten on arvioitu nostavan palkkakustannuksia vuonna 2022 noin 2 % vuoteen 2021 verrattuna.

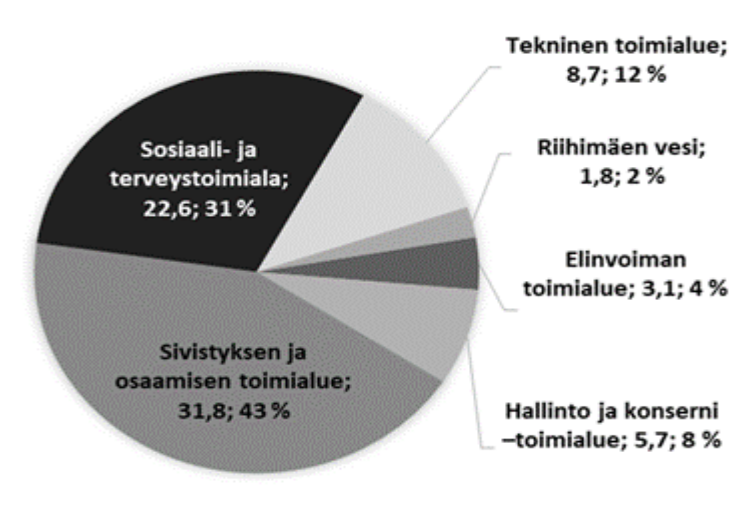
Taulukko 9 Henkilöstökulut vuodet 2020 - 2022

Henkilöstökulut (milj.euroa)	TP 2020	Ta+muutos 2021	TA 2022	Muutos Euroa	Muutos %
Palkat ja palkkiot	54,9	58,0	59,4	1,4	2,4
Henkilöstösivukulut, josta	13,7	15,0	14,8	- 0,2	- 1,3
* Eläke kulut	11,9	12,7	12,5	- 0,2	- 1,6
* Muut henkilöstösivukulut	1,8	2,3	2,3	-	-
Yhteensä	68,6	73,0	74,2	1,2	1,6
Muutos-%		6,4	1,6		
Henkilöstömeno ja vähentävät sairausvakuutus- tus ja muut korvaukset sisältyvät em. lukuihin.	0,9	2,3	0,6		

Vuoden 2022 talousarviossa henkilöstömenot ovat 74,2 milj. euroa. Tämä on 1,6 % enemmän kuin vuonna 2021. Ennakkotiedon mukaan kuntatyönantajan KuEL palkkaperusteinen maksu nousee ensi vuonna 18,24 %:iin (17,54 /2021).

Taulukko 10 Sosiaalivakuutusmaksut vuosina 2020 - 2022

Sosiaalivakuutusmaksut 2020 – 2022	Ta 2020	Ta 2021	Ta 2022
KuEL Palkkaperusteinen maksu	16,76	17,54	18,24
Muut työeläkemaksut	0,7	0,7	0,7
Opettajien eläkemaksu (VaEL)	16,26	16,38	16,89
Sairausvakuutusmaksu	1,35	1,53	1,42
Työttömyysvakuutusmaksu	1,7	1,9	1,9
Työtapaturmavakuutusmaksu	0,6	0,6	0,6
KuEl-perusteiset maksut yhteensä	21,11	22,27	22,86
Opettajien maksut yhteensä	20,61	21,11	21,51

Kuva 7 Henkilöstökustannusten jakauma vuonna 2022

Henkilöstön kehittäminen ja työhyvinvoinnin tukeminen

Henkilöstön osaamisen kehittämisen sekä koulutuksen suunnittelun lähtökohtana ovat kaupungin strategia ja sen edellyttämät osaamistarpeet. Osaamisen kehittämisessä huomioidaan toimialueiden osaamisvaatimukset ja tulevaisuuden tarpeet, kuten osaamisen ylläpito, osaamisen siirtäminen sekä uuden osaamisen ennakointi ja hankkiminen. Tulevaisuuden haasteet edellyttävät kaupungilta työnantajana sekä henkilöstön osaamisen että johtamisen vahvistamista. Tulevat osaamistarpeet ja osaamisen kehittämisen painopistealueet ovat digiosaaminen, itsensä johtaminen (uudistuminen ja oman työn kehittäminen), vuorovaikutus- ja viestintäosaaminen (asiakaslähtöinen palveluosaaminen), yhteistyötaidot ja tiimityöskentelytaidot, johtaminen- ja esihenkilöosaaminen (valmentava johtaminen, muutosjohtaminen ja tiedolla johtaminen) sekä toimiala- ja toimialuekohtainen ja tiimi- ja tehtäväkohtainen ammatillinen osaaminen.

Työyhteisöjä kannustetaan uudistumaan ja ottamaan käyttöön uusia moderneja työtapoja ja hyödyntämään digitalisaation mahdollisuuksia. Digitaalisten työkalujen avulla pystytään luomaan läpinäkyvyyttä sekä helpottamaan henkilöstön ja esihenkilöiden arkea. Digitalisaatiota edistetään vuoden 2022 aikana mm. Avoin kunta- ja Helmi-hankkeiden avulla.

Tulevaisuuden työelämän keskeisimpien taitojen joukossa on itsensä johtamiseen liittyviä taitoja kuten aktiivinen oppiminen, resilienssi, stressinsietokyky ja joustavuus. Myös asiakaslähtöinen palveluosaaminen korostuu entisestään tulevaisuuden osaamistarpeissa, kun asiakkaiden vaatimukset palvelun henkilökohtaisuutta ja inhimillisyyttä kohtaan ovat lisääntyneet. Tämä edellyttää henkilöstöltä yhä laajempia viestintä- ja vuorovaikutustaitoja sekä ymmärrystä asiakkaan tarpeista, toiminnasta ja kokemuksesta.

Muutoksen vauhdin nopeutuessa organisaatioiden tulee pystyä uudistumaan ja reagoimaan muutoksiin ripeästi. Valmentavassa johtamisessa esihenkilön roolina ei ole vain johtaa asioita ja ihmisiä vaan rohkaista ottamaan vastuuta ja tukea ratkaisuiden löytämisessä. Tiedolla johtamisen tarkoituksena on paremman johtamisen edistäminen ajantasaisen ja analysoidun tiedon ja välineiden avulla, ja sitä kautta henkilöstön arjen edistäminen. Johdon työpöydän avulla esihenkilöt pystyvät seuraamaan talouteen ja henkilöstöön liittyviä avainmittareita helposti ja kootusti Sarastia365 BI:stä.

Hyvinvoinnin ja työkyvyn tukeminen

Työkyvyn hallinnassa korostetaan ennaltaehkäisevien toimenpiteiden, henkilöstön omaehtoisten toimien ja esihenkilötyön merkitystä. Talousarvioon sisältyy määrärahavaroja kunnan koko henkilöstön työhyvinvointiin. Määrärahaa kohdennetaan liikunnan tukemiseen, työhyvinvointitoimintaan sekä kattaviin työterveyshuoltopalveluihin. Henkilöstön työkykyä ja työhyvinvointia edistetään osaavalla esihenkilötyöllä ja laadukkaalla työterveysyhteistyöllä. Työkykyä tuetaan ja ylläpidetään muun muassa huolehtimalla asianmukaisista työolosuhteista ja ergonomisista ratkaisuista. Painopiste on työkykyongelmien ennaltaehkäisyssä. Työntekijöiden kokemaa työhyvinvointia mitataan vuosittain tehtävillä henkilöstökyselyillä, joiden tuloksia hyödynnetään henkilöstötyön kehittämisessä. Turvallisuusjohtamisessa hyödynnetään WPro -työturvallisuusjärjestelmää.

Varhaisella ja tehostetulla tuella, korvaavan työn käytöllä ja oikein kohdennetuilla työterveys-huollon toimilla vaikutetaan henkilöstön työssä jaksamiseen ja jatkamiseen. Työkykykoordinaattorin työpanosta hyödynnetään esihenkilöiden perehdyttämisessä varhaisen tuen käytäntöihin sekä henkilöstön uudelleensijoitustoiminnassa. Pyrkimyksenä on edistää työurien jatkumista ja vähentää ennen aikaista eläköitymistä vaihtoehtoisilla ja oikea-aikaisilla ratkaisuilla sekä etuisuuksien tavoitteellisella hyödyntämisellä. Esimerkiksi osa-aikaisen työn mahdollistaminen tuo merkittäviä säästöjä työnantajan eläkekustannuksiin.

Kaupungilla on käytössä työterveyshuoltopalvelujen tuottaja Terveystalon toimittama Sirius-tökykyjohtamisjärjestelmä työkyvyn hallinnan ja seurannan edistämiseksi sekä tuen toteuttamiseksi työpaikan ja työterveyden yhteistyönä. Järjestelmään siirtyvät kaikki henkilöstö- ja poissaolotiedot automaattisesti ja ajantasaisesti Populuksesta. Järjestelmä muun muassa hälyttää sairauspoissaoloista Varhaisen tuen toimintamallin mukaisesti tukien näin esihenkilöä työkykyongelmien ennakoinnissa, puheeksi ottamisessa ja seurannassa.

Työllisyyspalvelut

Työikäisen väestön määrän ennustetaan lähivuosina vähenevän mm. eläköitymisen seurauksena ja pitkäaikaistyöttömyyden jatkavan samanaikaisesti kasvuaan. Kohtaanto-ongelmaan tulee vastata varmistamalla osaavan työvoiman saatavuus mm. vahvistamalla yksilöllisesti räätälöityjä työllistämispalveluita ja kuntatyönantajan oppilaitos- ja työelämäyhteistyötä. Kuntien vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä tulee kasvamaan lähivuosina merkittävästi. Maan hallitus on puoliväliriihessä 2021 päättänyt tärkeimmiksi työllisyyttä edistäviksi toimiksi työperäisen maahanmuuton ja osatyökykyisten työllistämisen edistämisen, sekä työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun vaihteittaisen siirtymisen TE- hallinnolta kunnille vuodesta 2024 alkaen.

5 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältää tuloslaskelmaosan, rahoitusosan, käyttötalousosan ja investointiosan sekä yleisperustelut ja tarvittavat liitteet. Kokonaistaloutta kuvataan tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa. Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet sekä suunnitelman mukaiset poistot. Tilikauden tuloksen käsittelyerät (poistoero, vapaaehtoisten varaus-ten ja rahastojen muutokset) eivät ole määrärahoja tai tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Valtuusto kuitenkin hyväksyy niitä koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelmaosan hyväksymisen yhteydessä.

Kuntalaki ei edellytä muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista eli pyrkimystä nollatulokseen vuositasona. Talousarviossa ja -suunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on kuitenkin päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä katetaan suunnittelukaudella (alijäämän kattamisvelvollisuus).

Rahoitusosassa osoitetaan kuinka menot rahoitetaan. Sen avulla kootaan tulorahoitus ja pääomarahoitus sekä investointien hankintamenot ja pääomamenot yhteen laskelmaan. Kunnan toiminnan häiriötön jatkuminen edellyttää, että rahan lähteiden on katettava rahan käyttö. Jos tulorahoitus ei riitä menoihin, on rahoitusosassa osoitettava tarvittava pääomarahoitusta. Pääomarahoitusta on lainanotto. Rahoitustarpeen voi kattaa myös toimintapääomaa vähentämällä, mikä voi merkitä rahoitus- tai vaihto-omaisuuteen sitoutuneen pääoman vapauttamista taikka korottoman lyhytaikaisen vieraan pääoman lisäystä.

Kunnan toiminnan ohjausta kuvataan käyttötalousosassa ja investointiosassa. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot toimielimelle tehtävien hoitamiseen. Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot sisältävät myös ne sisäiset erät, joihin toimielin tai muu toiminnasta vastaava yksikkö voi vaikuttaa.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Investointiosassa käsitellään vain aktivoitavat hankintamenot. Tuloarviona esitetään valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet investointi-menoihin. Käyttöomaisuuden myynnit esitetään investointiosassa luovutusarvon määräisinä. Investointivaruksen tai rahaston käyttö hankkeen rahoitukseen esitetään erikseen sitovana perusteluna. Investointiosaan varataan määrärahat hyödykkeen hankintaan, mikäli hyödykkeen tai hyödykkeen eri komponenttien veroton hankintahinta on vähintään 10 000 euroa.

Käyttötalousosa

Taloussuunnitelma on laadittu kaikkien suunnitelmavuosien osalta vuoden 2020 rahanarvossa. Inflaation vaikutusta suunnitelmavuosille 2022 ja 2023 ei ole otettu huomioon, vaan vuosittainen menojen kasvuarvio sisältää toiminnassa tapahtuvat muutokset. Käyttötalouden osan osalta talousarvio on nettositova toimialatasolla.

Käyttötalousosa on nettositova ja sitovuustasot ovat seuraavat:

Valtuuston nähden sitovia ovat seuraavat toimialat

- Kaupunginhallitus (netto)
- Sosiaali- ja terveystoimi (netto), sosiaali- ja terveyslautakunta

Kaupunginhallitukseen nähden sitovia ovat seuraavat toimialueet

- Hallinto ja konserni
- Elinvoima (elinvoimalautakunta)
- Sivistys ja osaaminen (sivistyksen ja osaamisen lautakunta)
- Tekninen (tekninen lautakunta)

Investointiosa

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia hankeryhmittäin lukuun ottamatta rakennusinvestointeja, joiden osalta sitovuustaso on hanketaso.

Tuloslaskelmaosa

Valtuustoon nähden bruttositovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat

- verotulot
- valtionosuudet
- korkotulot
- muut rahoitustulot
- korkomenot
- muut rahoitusmenot
- satunnaiset tulot
- satunnaiset menot

Rahoitusosa

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat

- antolainan lisäys
- antolainan vähennys
- vieraan pääoman netto (=pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten lainojen lisäyksen ja vähennyksen erotus)

Raportointi

Kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja toimielinlautakunnille raportoidaan kumulatiiviset kvartaalikatsaukset ajanjaksoilta 1.1.- 31.3.2022, 1.1.- 30.6.2022, 1.1.- 30.9.2022.

Näissä raporteissa arvioidaan tavoitteiden toteutuminen sekä esitetään poikkeamia koskevat analyysit.

Tämän lisäksi kaupunginhallitukselle ja toimielinlautakunnille raportoidaan talousarvion toteutuminen euroina kuukausiraporteilla. Valtuustolle kuukausiraportti toimitetaan kaksi kertaa vuodessa, helmikuun talouden sekä elokuun talouden eurototeumat. Toimielinlautakuntien raportoinnista vastaavat asianomaiset toimialat ja toimialueet.

Tavoitteiden toteutuminen sekä mahdolliset poikkeamat esitetään kvartaalikatsauksissa ja tilinpäätöksessä toiminnallisten tavoitteiden kokonaisuutena. Valtuuston hyväksymän strategian toteutumisen seurantaa koskevat mittaritiedot raportoidaan tilinpäätöksessä. Kaikkiin raporteihin sisältyy ennuste talousarvion toteutumiseksi.

6 Tulos- ja rahoituslaskelman perustelut

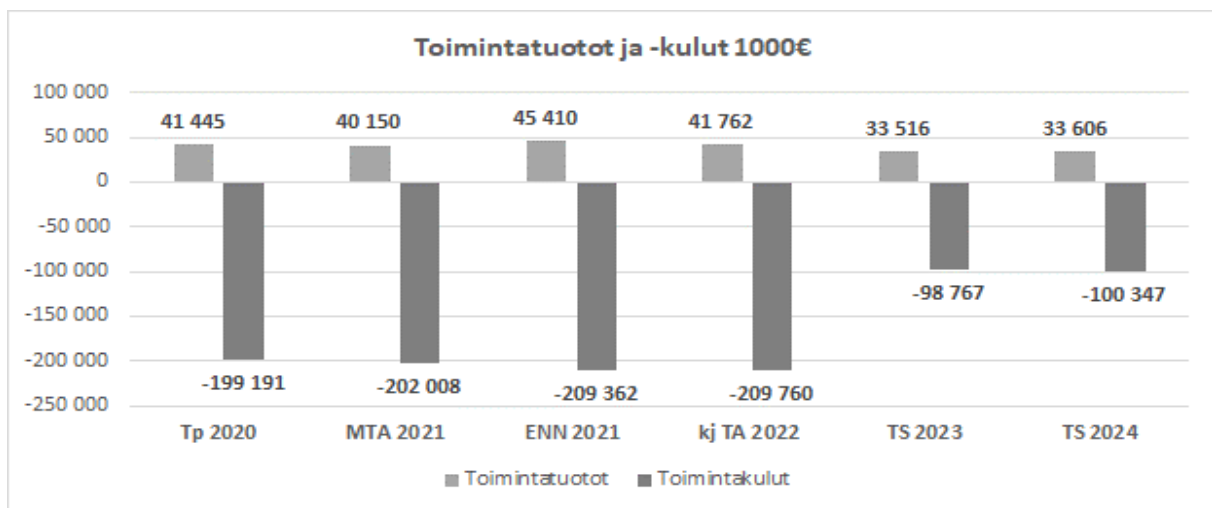
6.1 Tuloslaskelman välitulokset

Tuloslaskelma osoittaa rahoituksen riittävyyden palvelujen järjestämisestä aiheutuviin jaksotettuihin menoihin. Tuloslaskelman välituloksia ovat toimintakate, vuosikate ja tilikauden tu-

los. Toimintakate kertoo käyttötalouden tulojen ja menojen erotuksen, joka jää verorahoituksella ja rahoitustuotoilla katettavaksi. Vuosikate kertoo juoksevien menojen jälkeen investointeihin sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin käytettävissä olevan euromäärän.

Toimintatulot ja toimintamenot

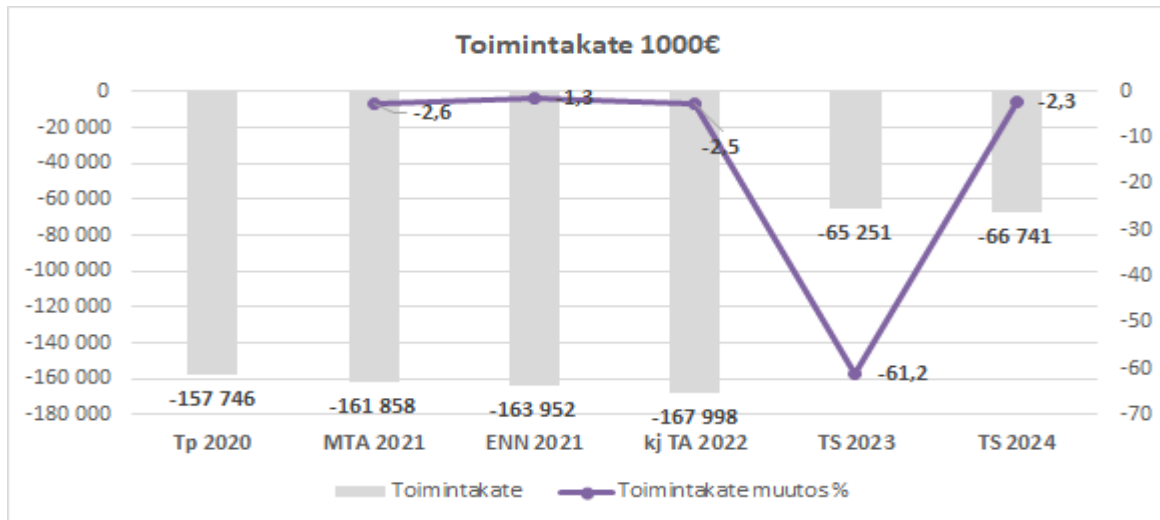
Vuoden 2022 talousarvion toimintamenot ovat talousarvioesityksessä 209,8 milj. euroa. Vuoden 2021 muutettuun talousarvioon verrattuna toimintamenot kasvavat 13,9 milj. euroa. Talousarvion toimintakate heikkenee 7,7 % vuoden 2021 muutetusta talousarviosta. Toimintatulot ovat 41,8 milj. euroa, vuoden 2021 muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatulot kasvavat 4,6 %. Toimintatulot sisältävät valmistuksen omaan käyttöön. Omaisuuden myyntitulot ovat hieman aiempia vuosia suuremmat vuonna 2022. Toimintatulot ilman omaisuuden myyntituloja ovat 40,5 milj. euroa ja omaisuuden myyntituloiksi on arvioitu 1,3 milj. euroa.

Kuva 8 Tulot ja menot (1000€)

Toimintakate

Talousarvioon määrärahat ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Toimintakate kuvaa talousarvion nettomääräisyyttä. Toimintakate (toimintatulojen ja toimintamenojen erotus) ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (=veroilla ja valtionosuuksilla).

Kuva 9 Toimintakate (100€) ja toimintakatteen muutos %

Riihimäen kaupungin talousarvio on nettomääräinen. Nettomääräisyys mahdollistaa sen, että toimialat voivat tehdä myös ratkaisuja, jotka voivat tuottaa tulovirtaa toiminnasta, kustannuskehityksen hillitsemisen ohella.

Vuosikate

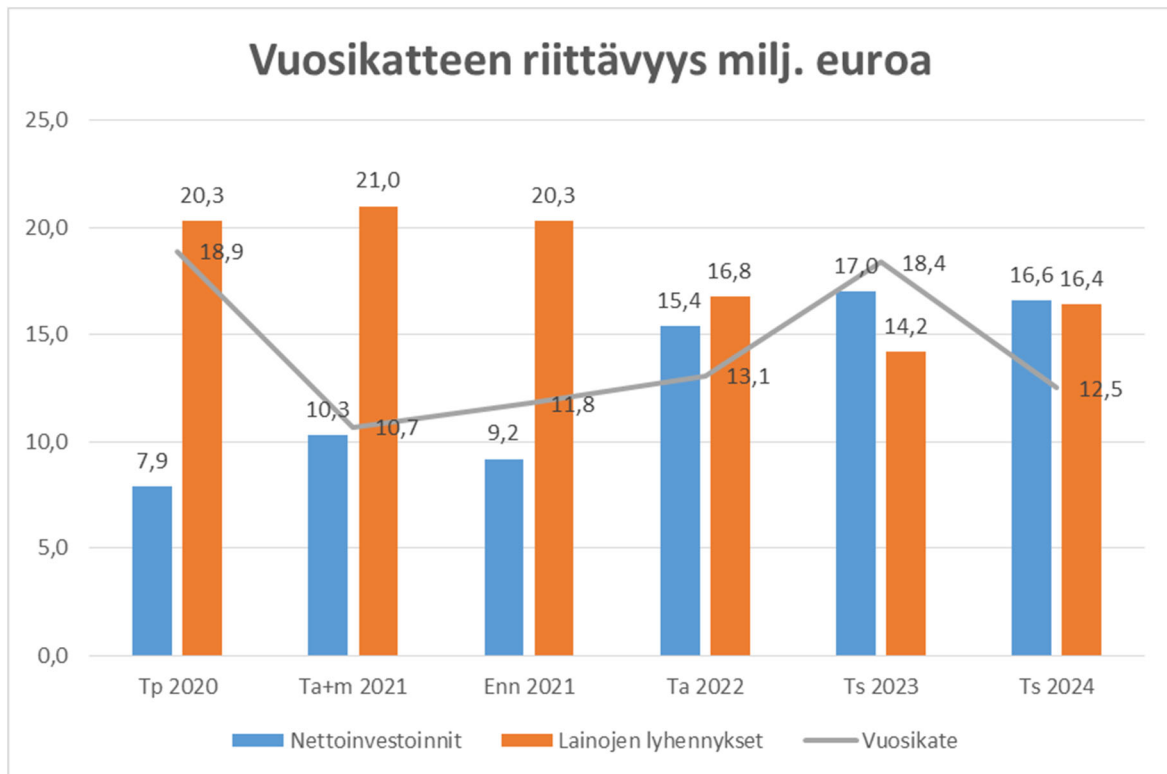
Vuosikate kuvaa kokonaistaloutta. Vuosikate ilmoittaa, riittääkö tulo-rahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet jaksotetut kulut eli poistot. Jos vuosikate on suurempi kuin poistot, on tilikauden tulos ylijäämäinen.

Taulukko 11 Vuosikate

Vuosikate (milj.euroa)	Tp 2020	Ta + m 2021	Enn 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024
Vuosikate (milj.euroa)	18,9	10,7	11,8	13,1	18,4	12,5
Poistot	6,5	6,2	6,2	5,8	5,9	6,0
Vuosikate % poistoista	290,8	172,6	190,3	225,8	311,4	208,4
Vuosikate euroa/asukas	658	371	412	457	640	435

Vuosikatteen riittävyyttä arvioidaan myös sen riittävyytenä nettoinvestointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Kaupunki pääsääntöisesti velkaantuu, jos vuosikate ei riitä nettoinvestointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Alla olevassa kuvassa on esitetty vuosikatteen riittävyys viivalla. Kuvan viiva osoittaa sen, että nettoinvestointien kattamisen jälkeen vuosikatella pystytään lyhentämään jonkin verran myös lainoja vuosina 2021 - 2023. Lainan lyhennykseen investointien jälkeen jäävä summa on vuosikatteen ja nettoinvestoinnin erotus.

Kuva 10 Vuosikatteen riittävyys

Kaupungin investointitaso on ollut varsin matala viimeisten vuosien aikana. Investointien euromääräinen taso kasvaa vuoden 2022 talousarviossa sekä taloussuunnitelmakausien 2023-2024 aikana.

Vuosikatteen kehitys talousarviovuonna 2021 ja sen jälkeisinä taloussuunnitelmakauden vuosina 2022 ja 2023 perustuu asetettuihin toimintatulo-odotuksiin, tuottavuuskehitykseen, toiminnan menojen hillintään sekä verotulojen kasvuennusteisiin.

Tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata pääomaa. Kaupungin taseen ylijäämäkehitys on ollut positiivinen viime vuosina, johtuen erityisesti vuonna 2019 realisoituneesta Riihimäen Kaukolämpö Oy:n määräosuuden myynnistä.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Kaupungilla on rahasto osallistuvaa budjetointia varten.

Taulukko 12 Taseen yli- / alijäämän kehitys

Taseen yli-/alijäämän kehitys	Tp 2020	Ta + m 2021	Enn 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024
Riihimäen kaupunki						
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	46,8	55,1	56,2	61,8	69,2	81,8
Tilikauden yli-/alijäämä	12,5	4,6	5,6	7,4	12,6	6,6
Yhteensä	59,3	59,7	61,8	69,2	81,8	88,4
Vesihuoltoliikelaitos						
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	33,3	34,2	35,2	35,8	36,4	36,9
Tilikauden yli-/alijäämä	1,9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7
Yhteensä	35,2	34,9	35,8	36,4	36,9	37,6
Kertyneet yli-/alijäämät yhteensä						
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	80,1	90,4	92,4	98,6	106,6	119,7
Tilikauden yli-/alijäämä	14,4	5,2	6,2	8,0	13,0	7,3
Yhteensä	94,5	95,6	98,6	106,6	119,7	127,0
euroa/asukas	3 288	3 314	3 448	3 721	4 169	4 416

6.2 Verorahoitus – verotulot ja valtionosuudet

Verorahoitus kattaa verotulot ja valtionosuudet. Vuoden 2022 talousarvioon sote-muutos ei vielä vaikuta, mutta 1.1.2023 alusta verotulot ja valtionosuudet muuttuvat uuden kunnan talouden mukaiseksi. Nämä muutokset on otettu talousarviovuosina 2023 ja 2024 huomioon. Muutosten vaikutus perustuu valtiovarainministeriön ennakkolaskelmiin sote-muutoksesta kunta-valtio suhteessa.

Verotulot

Sote-muutoksen vaikutusta verotuloihin on käsitelty talousarvion yleisperusteluosassa, joten niiden perusteisiin ei tässä kohdassa enää palata. Vuoden 2022 verotulot on arvioitu Suomen kuntaliiton koko maata koskevien ennusteiden sekä kaupungin verotulojen toteutumati-tojen perusteella. Kuntaliiton viimeisimmän ennusteen mukaan verotulot kasvavat 1,9 % vuoden 2021 ennusteesta.

Kuntaliiton verotulokehitysennuste on laadittu tilastokeskuksen viimeisimmän väestöennus-teen mukaan. Taloussuunnitelmavuosien osalta verotulojen muutos vuonna 2023 on negatiivinen vuoteen 2022 verrattuna. Verotulojen kasvuennuste on negatiivinen myös vuonna 2024. Taloussuunnitelmavuosien 2023 - 2024 veroennusteisiin on suhtauduttava varaukselli-sesti ja varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Talouden isoon kuvaan aiheutuu edelleen suurta epävarmuutta muun muassa koronasta johtuen ja tämän lisäksi kunnallisveroprosentin leik-kaus vuodelle 2023 ei ole vielä lopullisesti tiedossa. Lopullinen kunnallisverosta leikattava prosentti selviää vasta vuoden 2022 loppupuolella.

Vuoden 2021 toukokuun siirtolaskelmassa sekä kuntaliiton syyskuun verokehikossa vuoden 2023 veroprosenttia leikataan kaikilta kunnilta tasaisesti -12,39 % -yksikköä vuoden 2022 vastaavasta. Kuntakohtaisista vaikutuksista kunnallisveron vähennyksiin vuodesta 2023 eteenpäin ei myöskään vielä ole talousarvioon valmistelun hetkellä tarkkaa kuvaa. Verotulojen kertymät verolajeittain on arvioitu seuraavaan taulukkoon. Taulukossa verotulojen muutosprosentti, kertoo muutoksen edellisen vuoden verokertymään.

Taulukko 13 Verotulot 1000 €

Verolaji	TP 2020	TA 2021	Ennuste 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kunnallisvero	109 301	107 200	108 400	113 600	53 900	50 400
muutos %	5,1		-0,8	4,8	-52,6	-6,5
Yhteisövero	8 110	9 500	10 900	8 200	5 900	5 800
muutos %	2,7		34,4	-24,8	-28,0	-1,7
Kiinteistövero	8 996	9 800	9 600	9 500	9 500	9 500
muutos %	-8,2		6,7	-1,0	0,0	0,0
Verotuloksi kirjattava	126 406	126 500	128 900	131 300	69 300	65 700
muutos %	3,9	0,0	2,0	1,9	-47,2	-5,2

Kunnan tuloveroprosentti on arvioitu koko vuodelle 2022 nykyisen kunnan tuloveroprosentin 20,50 %:n mukaan. Vuoden 2023 ja 2024 verotuloarviot perustuvat valmisteluajanhetken tietoon kunnallisveroleikkauksen suuruudesta. Riihimäen veroprosentti on vuonna 2023 ja 2024 kunnallisveroa koskevan leikkauksen jälkeen 8,11 %.

Kiinteistöverotuksen Valtiovarainministeriön kehittämishankkeessa on selvitetty kiinteistöverotuksen nykyjärjestelmän kehittämis- ja uudistamistarvetta. Koko maahan määritellään uudet hinta-alueet, joista johdetaan kiinteistöjen maapohjien verotusarvot. Maapohjien hinta-alueet muodostetaan uudenaikaisella menetelmällä, jossa hyödynnetään kauppahinta-, kiinteistö-, maasto sekä rakennus- ja huoneistorekisteritietoja.

Hallitusohjelman mukainen kiinteistöveron kehittämishanke on edelleen käynnissä ja etenee siten, että arvostusmenetelmät uudistetaan sekä maapohjien että rakennusten osalta. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa hallituksen esitys asiassa on kaavailtu annettavaksi syksyllä 2021. Uuden järjestelmän mukaiset verotusarvot on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2023 kiinteistöverotuksessa.

Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta oli korotettu 12 prosenttiyksiköllä verovuodelle 2021 ja sitä korotetaan pysyvästi 2 prosenttiyksikköä verovuodesta 2022 alkaen. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta vuonna 2022 on 34,25 % ja valtion osuus on 65,75 %. Sote-uudistuksessa kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan, joka vaikuttaa täysimääräisesti vasta vuonna 2024. Vuonna 2023 kunnille tilitetään yhteisöverotuloja vielä aiemmilta vuosilta.

Taulukko 14 Veroprosentit ja yhteisöverokanta

Veroprosentit ja yhteisöverokanta	Prosenttien vaihteluväli 2021	2021	Prosenttien vaihteluväli 2022	2022
Kunnan tuloveroprosentti		20,50		20,50
Kiinteistöveroprosentit				
yleinen kiinteistövero	0,93 - 2,00	1,45	0,93 - 2,00	1,45
vakituiset asunnot	0,41 - 1,00	0,50	0,41 - 1,00	0,50
muut asuinrakennukset	0,93 - 2,00	1,50	0,93 - 2,00	1,50
rakentamattomat rakennuspaikat	2,00 - 6,00	6,00	2,00 - 6,00	6,00
yleishyödylliset yhteisöt	0,00 - 2,00	0,00	0,00 - 2,00	0,00
voimalaitosten rakennukset ja rakennelmat	0,93 - 3,10	3,10	0,93 - 3,10	3,10
Kiinteistöveroprosentit				
yhteisöverokanta		20,00		20,00
kuntien osuus yhteisöverotuotoista		44,29		34,25

Valtionosuudet

Riihimäen kaupungin valtionosuudet muuttuvat vuoden 2021 tasosta. Vuoden 2021 ennuste on 44,4 milj. euroa. Valtionosuudet on arvioitu vuodelle 2022 viimeisimmän 8.10.2021 olevan laskelman mukaisesti. Vuonna 2022 kaupungin valtionosuudet ovat 47,6 milj. euroa. Lopullinen päätös vuoden 2022 valtionosuuksista tehdään Valtiovarainministeriön toimesta joulukuussa 2021. Taloussuunnitelmavuosina 2023 - 2024 kaupungin valtionosuudet putoavat sote-muutoksen johdosta.

6.3 Rahoitustuotot ja rahoituskulut

Korkotuotot ovat pääosin korkotuottoja vesihuoltoliikelaitokselle annetuista antolainoista. Muissa rahoitustuotoissa suurimmat erät ovat osinkotulot. Arvio Riihimäen Kaukolämpö Oy:ltä saatavaksi osinkotuloksi on arvioitu 1,53 milj. euroa.

Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy vastaa Yritysvoimala Oy:n kaupungin rahoitusosuudesta. Tästä syystä säännöllisistä osingonmaksuista on luovuttu. Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy käyttää tuottojaan myös muihin kaupunkikehityshankkeisiin. Vesihuoltoliikelaitokselta vuosittain perittävä korvaus peruspääoman tuotosta on 10 % eli 0,75 milj. euroa. Korkokulut ovat talousarviolainojen korkoja.

Taulukko 15 Rahoitustuotot- ja rahoituskulut

Rahoitustuotot ja -kulut	Tp 2020	Ta+m 2021	Enn 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024
Korkotuotot						
Korkotuotot antolainoista						
* Vesihuoltoliikelaitos	101 274	168 000	168 000	90 000	76 700	66 900
* Muut	4 862	3 000	3 000	35 000	38 300	48 100
Muut korkotuotot	69 389					
Yhteensä	175 525	171 000	171 000	125 000	115 000	115 000
Muut rahoitustuotot						
Osingot ja osuuspääomien korot						
* Riihimäen Kaukolämpö Oy	2 123 046	1 827 000	1 798 000	1 533 000	1 533 000	1 533 000
Korvaus vesihuoltoliikelaitoksen peruspääomasta	525 105	750 000	750 000	750 000	750 000	750 000
Viivästyskorot+ muut tuotot	31 513		13 000	17 000	17 000	17 000
Yhteensä	2 679 665	2 577 000	2 561 000	2 300 000	2 300 000	2 300 000
Korkokulut						
Talousarviolainojen korot	-373 599	-327 900	-280 000	-213 700	-286 200	-517 200
Muut rahoituskulut	-18 061	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 463 529	2 390 100	2 422 000	2 181 300	2 098 800	1 867 800

6.4 Satunnaiset erät ja tulorahoituksen korjauserät

Vuoden 2022 talousarvioon ei sisälly satunnaisia eriä. Tulorahoituksen korjauserissä esitetään pakollisten varausten muutos mukaan lukien terveydenhuollon kuntayhtymistä alijäämien kattamisesta tehdyt varaukset. Muiden pakollisten varausten purkamisella katetaan kaupungin omien eläkkeiden menot. Korjauserissä vuosikatteesta eliminoidaan käyttötalousosan toimintatuottoihin tuloksi merkityt pysyvien vastaavien myyntivoitot. Jotta investointien kassavirroista saataisiin rahoituslaskelmassa kokonaisvaltainen kuva, rahoituslaskelman kohdassa ”Investointien rahavirta” esitetään myyntivoitot hankintamenoa vastaavan osuuden (tasearvo) lisäksi.

Taulukko 16 Tulorahoituksen korjauserät

Tulorahoituksen korjauserät	TP 2020	TA 2021	Ta 2021+m	Enn 2021	Ta 2022	TS 2023	TS 2024
Omaisuuksien myyntivoittojen eliminointi	1 066 984	-1 444 100	-1 444 100	-1 194 100	-1 400 000	-2 240 000	-2 290 000
Kuntayhtymien alijäämistä tehdyn varauksen purku	- 474 095						
Muiden pakollisten varausten muutos	- 177 842	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
Yhteensä	415 047	-1 494 100	-1 494 100	-1 244 100	-1 450 000	-2 290 000	-2 340 000

6.5 Antolainat

Antolainojen lisäksi sisältyy yksityisille asuntojen hankintaan myönnettävät lainat ja sosiaaliseen luototukseen liittyvät lainat. Antolainojen vähennykset ovat kaupungin vesihuoltoliikelaitokselle myöntämien lainojen lyhennyksiä.

Antolainat	Tp 2020	Ta + m 2021	Enn 2021	Ta 2022	Ta 2023	Ts 2024
Antolainojen lisäykset						
* Vesihuoltoliikelaitokselle		-		-	-	-
* Muut	-	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Yhteensä	-	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Antolainojen vähennykset						
* Vesihuoltoliikelaitokselta	650 000	650 000	650 000	650 000	650 000	650 000
* Muut	12 493	-	-	-	-	-
Yhteensä	662 493	650 000	650 000	650 000	650 000	650 000

6.6 Lainat

Kaupungin lainakanta pysyttelee vuoden 2021 tasolla vuoden 2022 talousarviossa.

Taulukko 17 Kaupungin lainat

Lainat	TP 2020	Ta + m 2021	Enn 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024
Lainojen lisäys	-	21 458 100	18 325 600	19 886 400	14 444 300	22 145 600
Lainojen vähennys	- 20 266 752	- 21 022 400	- 20 300 000	- 16 747 500	- 14 199 600	- 16 383 600
Lyhytaikaisten lainojen muuto	13 000 000			-	-	-
Lainojen muutos	- 7 266 752	435 700	- 1 974 400	3 138 900	244 700	5 762 000
Lainakanta 31.12.	69 388 154	69 823 854	67 413 754	70 552 654	70 797 354	76 559 354
Euroa/asukas	2 414	2 420	2 357	2 463	2 467	2 663
Lainat Riihimäen kaupunki	60 163 154	61 248 854	58 838 754	62 627 654	63 522 354	69 934 354
Euroa/asukas	2 093	2 123	2 057	2 186	2 213	2 432
Lainat/Vesihuoltoliikelaitos	9 225 000	8 575 000	8 575 000	7 925 000	7 275 000	6 625 000
Euroa/asukas	321	297	300	277	253	230
Lainojen korot	-372 333	-327 900	-280 000	-213 700	-286 200	-517 200

6.7 Muut maksuvalmiuden muutokset

Muissa maksuvalmiuden muutoksissa esitetään pitkäaikaisten saamisten ja velkojen muutokset. Pitkäaikaisia saamisia ovat jälkirahoitteiset valtionosuudet sekä muiden kuin antolainoiksi kirjattavien lainojen vähennykset. Jälkirahoitteiset valtionosuudet saadaan pääsääntöisesti seitsemän vuoden aikana rakennuksen valmistumisesta. Kaupungin talousarviossa vuonna 2022 ja taloussuunnitelmassa vuosina 2023 - 2024 ei ole tällaisia maksuvalmiusmuutoksia.

7 Käyttötalousosan yleisperustelut

Käyttötalousosan perustelut on esitetty toimialoittain alkaen sivulta 63.

8 Investointiosan yleisperustelut

Kaupunkiemon investoinnit vuodelle 2022 on esitetty osa-alueittain.

Kaupungin investointisuunnitelmat (2022 - 2024 ja 2022 - 2031) on laadittu toimialueiden ja toimijoiden vuorovaikutteisena yhteistyönä. Investointisuunnitelmat perustuvat asetettuihin tavoitteisiin kaupungin kehittämisestä ja kasvusta sekä omaisuuden arvon säilyttämisen näkökulmasta suunniteltuihin välttämättömiin tarpeisiin. Investointitarpeita on noussut investointisuunnitelmaan erilaisten päätöksenteon linjausten myötä. Riihimäen kaupungin investointisuunnitelman osuudet ovat 1) maa- ja vesialueiden investoinnit, 2) osakkeet ja osuudet, 3) tilainvestoinnit, 4) kunnallistekniikan investoinnit, 5) kalustoinvestoinnit ja 6) osaamiskeskusinvestoinnit.

Kaupungin nettoinvestointitarve seuraavan kolmen vuoden aikana eli taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 on arviolta noin 49 milj. euroa. Tästä tilainvestointien osuus on noin 26,0 milj. euroa eli noin 53,5 %. Kunnallisteknisten investointien osuus on noin 22,5 milj. euroa eli noin 46 %. Loppu jakautuu maanhankintaan (-1,8 milj. euroa) ja kalustoinvestointeihin (2,3 milj. euroa). Kaupungin keskimääräinen nettoinvestointien vuositaso on edellä mainittuina vuosina noin 16,3 milj. euroa, talousarviovuodelle 2022 ajoittuvien nettoinvestointien suuruuden ollen noin 15,4 milj. euroa. Taloussuunnitelmakaudelle 2022 - 2024 ei ole suunnitteilla osakkeita ja osuuksia eivätkä osaamiskeskusinvestoinnit näytä olevan realisoitumassa. Mikäli edellä mainitut aktivoituvat, nämä ratkaistaan erilliskysymyksinä.

Investointisuunnitelman ja strategisten kärkihankkeiden kytkentää on tuotu esille investointisuunnitelmataulukkoissa 2022 - 2024 ja 2022 - 2031. Talousarvion 2022 hyväksymisen yhteydessä valtuusto hyväksyy investointisuunnitelman 2022 - 2024, mutta vuosien 2025 - 2031 investointisuunnitelmavuodet valtuusto merkitsee tiedoksi. Kaupungin 10-vuotinen investointisuunnitelma on talousarviokirjan 2022 liite.

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueiden nettoinvestointitarve talousarviovuodelle 2022 on -860 000 euroa (negatiivinen), taloussuunnitelmavuotena 2023 -670 000 euroa (negatiivinen) ja 2024 -220 000 euroa (negatiivinen). Maanhankinnan investointimenot talousarviovuonna 2022 ovat 540 000 euroa ja tulot 1 400 000 euroa.

Talousarviovuoteen 2022 kohdistuu maanhankintaan 200 000 euron investointimääräraha-tarve. Vuodesta 2022 on suunniteltu kaupungin maanhankinnan kannalta välivuotta, jolloin merkittäviä hankintoja ei toteutettaisi. On myös mahdollista, että vuodelle 2022 avautuu enemmän sellaisia mahdollisuuksia kaupungin aktiivisessa tai passiivisessa maanhankinnassa olevien alueiden hankintaan, jotka kaupungin kannattaa hyödyntää. Jos näin käy, edellyttävät nämä investoinnit lisämäärärahoja lisätalousarvion muodossa.

Talousarviovuodelle 2021 suunniteltu, merkittävä maanhankinta Senaatti-kiinteistöiltä sekä Metsähallitukselta, on viivästynyt puolustusvoimien alueelle kohdistaman tarveselvityksen

vuoksi. Puolustusvoimat on varannut vuoden 2021 loppuun saakka ajan selvityksensä toteuttamiseen ja mikäli kauppaa päästään toteuttamaan siirtyy se oletettavasti vuodelle 2022. Jos kaupunki on yhä halukas toteuttamaan maahankintakaupan alueesta, kohdistuisi vuoteen 2022 noin 2 miljoonan euron suuruinen lisämäärärahaatarve.

Vuodelle 2022 tarvitaan myös 340 000 euron suuruinen määräraha Piikinmäessä sijaitsevan tontin maaperän puhdistamiseen. Piikinmäen kerrostalotontin myyntiä koskevien neuvotteluiden aikana on havaittu maaperän pilaantumaa. Maaperän puhdistaminen pilaantumasta katsotaan kohdealueen tasearvoon kuuluvaksi investointimenoksi, milloin alkuperäisen tasearvon ja investointimenon summa ei ylitä kehitettävän alueen käypää arvoa. Tässä tapauksessa käypä arvo ei ylitä.

Suunnitelmavuosille 2023 ja 2024 sekä laajemminkin maankäytön toteuttamisohjelman ohjelmakaudella vuoteen 2031 saakka on maankäytön vastuualueella olemassa suunnitelma maa-alueiden hankkimiseksi sekä luovuttamiseksi. Suunnitelman luvut on kirjattu kaupungin investointiohjelmaan. Maanhankintaa koskevan suunnitelman osalta tulee kuitenkin ymmärtää, että vaikka suunnitelma on esitetty kohtuullisen tarkoin lukemin, edellyttäisi suunnitelman toteutuminen käytännössä useiden vapaaehtoisten maakauppojen toteutumista kaupungin kohteiden arvosta omaaman käsityksen mukaisina. Käytännössä on epätodennäköistä, että näin tapahtuu – toisaalta osa maanomistajista ei välttämättä ole valmiita myymään omistamaansa maa-aluetta kaupungille kaupungin tarpeista nousevien tarpeiden vuoksi, eikä maanomistajan näkemys omistamansa alueen arvosta ole välttämättä sama kaupungin arvioiden kanssa. Lisäksi maankäytön toteuttamisohjelman osana suunnitellun maanhankintaohjelman kannalta kaupungin voimassa oleva maapolitiikka jakaa kaupungille ostettavaksi tarjotut alueet pääsääntöisesti kolmeen ryhmään: Talousarviovuoden aikana hankittavat alueet (aktiivinen maanhankinta); maankäytön toteuttamisohjelman 10-vuotisen ohjelmakauden aikana hankittaviksi suunnitellut maa-alueet (passiivinen maanhankinta); sekä alueet joista kaupunki ei lähtökohtaisesti ole kiinnostunut, eikä siten neuvottele alueiden hankkimisesta.

Talousarviossa varaudutaan vain aktiivisen maanhankinnan mukaisten alueiden hankkimiseen, mutta maapolitiikassaan kaupunki on asettanut selkeän tavoitteen sille, että mikäli kaupungille tarjotaan ostettavaksi passiivisen maanhankinnan alueita, tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä tekemään alueista tarjous. Sitovan tarjouksen tekeminen passiivisen maanhankinnan kohteista, tai sitoutuminen tällaiseen maa-alueen hankintaan, edellyttää kuitenkin varojen osoittamista kauppaan. Käytännössä tällöin edetään lisätalousarvion kautta, jossa tulee harkittavaksi hankinnan ajankohta suhteessa kaupungin taloustilanteeseen.

Maankäytön toteuttamisohjelmassa on esitetty myös arvio maan luovutuksen tuloille ohjelmakaudella. Arvio sisältää merkittäviä epävarmuustekijöitä ja perustuu pitkälti aikaisempien vuosien toteutuneista luovutuksista johdettuun arvioon kysynnästä sekä oletukseen siitä, että luovutusajankohtana ovat käytettävissä ne alueet, joita aiempina vuosina on hankittu ja että kyseiset alueet ovat kaavoituksen ja kunnallistekniikan toteuttamisen kautta luovutusvalmiita. Maanhankinnan viivästyminen, kaavoituksen toteutumattomuus tai kunnallistekniikan rakentumatta jääminen muokkaavat luovutettavien kohteiden määrää ja laatua sekä vaikuttavat suoraan mahdollisuuteen toteuttaa suunnitelmaa luovutusten osalta.

Tilainvestoinnit

Toimitilaohjelma määrittää tulevat tilainvestoinnit niin uudis- kuin perusparannushankkeiden osalta. Kaupungin toimitilarakennuksille on laskettu niin sanottu korjausvelka, joka on yhteensä noin 26 milj. euroa. Investointiohjelmassa huomioidaan käyttäjien tuleva tilantarve ja nykyisten tilojen toiminnallinen sekä rakennustekninen kunto.

Tilainvestointeja on esitetty taloussuunnitelmakaudelle 2022 - 2024 yhteensä 26 415 000 euroa (netto). Taloussuunnitelmavuodelle 2022 tilainvestointeihin on esitetty käytettäväksi 9 165 000 euroa (netto). Tekninen lautakunta (21.9.2021 § 18), elinvoima lautakunta (29.9.2021 § 24) sekä sivistyksen ja osaamisen lautakunta (29.9.2021 § 35) ovat hyväksyneet esityksen tilainvestoinneista.

Valtuusto hyväksyy tilainvestoinnit hanketasolla talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Teknisessä lautakunnassa hyväksytään tilahankkeiden tarkempi vuosittainen 1 000 000 euron perusparannusohjelma.

Pääosin tilainvestoinnit vuodelle 2022 ovat perusparannusinvestointeja, joilla säilytetään tilaomaisuuden arvoa ja pienennetään korjausvelkaa. Perusparannukset-hankkeen #RakasRiksu lisäksi yksittäisiä isompia korjausinvestointeja ovat kirjaston saneerauksen jatkuminen #RakasRiksu sekä uimalan perusparannushanke #RakasRiksu. Uudishankkeista merkittävien tilainvestointi vuonna 2022 on Lasten ja nuorten talon suunnittelun käynnistyminen #UusiRiksu, #Asemanpuisto. Lisäksi vuoden 2022 rahoituksella toteutetaan kesäteatterin rakentaminen #RakasRiksu katsomoihin ja näyttämötiloihin omana erillishankkeena. Liikuntapaikkojen hankerahoituksella toteutetaan merkittävimpänä investointina Peltosaaren yleisurheilukentän juoksuradan pinnoittaminen, muutoin rahoitus kohdistuu lähiliikuntapaikkojen korjaustöihin ja kalustehankintoihin.

Kunnallistekniikan investoinnit

Riihimäen kaupungin uuden hallintosäännön mukaan tekninen lautakunta hyväksyy investointien työohjelman. Kaupunkikehityslautakunta on omalta osaltaan hyväksynyt kunnallistekniikan investointien työohjelmaesityksen vuodelle 2022 toukokuussa 2021 (18.5.2021 § 72). Kyseinen työohjelma on suunnitelma, jonka pohjalta laaditaan rakentamisen vaatimat suunnitelmat ja edelleen talous- ja toimintasuunnitelmaesitys valtuustokäsittelyyn. Kaupunkikehityslautakunnan hyväksymän investointien työohjelman nettoinvestoinnit olivat 6 170 000 euroa. Talous- ja toimintasuunnitelman vahvistuttua, tekninen lautakunta käsittelee tarvittaessa uudelleen kunnallistekniikan investointien työohjelman, jossa esitetään kunnallistekniikan investointikohteet.

Kunnallistekniikan investointeja on esitetty taloussuunnitelmakaudelle 2022 - 2024 yhteensä 22 045 000 euroa (netto). Taloussuunnitelmavuodelle 2022 kunnallistekniikan investointeihin on esitetty käytettäväksi 6 170 000 euroa (netto). Tekninen lautakunta (21.9.2021 § 18), elinvoima lautakunta (29.9.2021 § 24) sekä sivistyksen ja osaamisen lautakunta (29.9.2021 § 35) ovat hyväksyneet esityksen kunnallistekniikan investoinneista.

Tässä esitetyt investoinnit perustuvat kaupungin kasvuun ja kehittymiseen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen näkökulmasta suunniteltuihin tarpeisiin.

Vuonna 2022 kaupungin kunnallistekniikan nettoinvestointien tarve on 6 170 000 euroa, joka varmistaa seuraavat toimenpiteet:

- 1) Katujen, puistojen ja katuvaloverkoston vuoden välttämättömät perusparantamistyöt #RakasRiksu. Kohdistettu rahoitus nettotasolla on 1 800 000 euroa.
- 2) Hulevesien viemärointimaksulla kaupunki osallistuu vesihuoltolain ja sen pohjalta tehdyn sopimuksen mukaisesti vesihuoltolaitoksen hulevesijärjestelmän rakentamiseen 250 000 eurolla.
- 3) Kaupunkikeskustan kehittyminen keskustan vision mukaisesti, #UusiRiksu, joka tarkoittaa vuonna 2022 merkittävimänä kohteena Keskuskadun uudistuksen rakentamistöiden jatkamista. #Asemanpuistossa on varattu rahoitusta rakennussuunnittelun käynnistymiseen. Keskustan ja asemanpuiston kehittämiseen kohdistuva rahoitus on 1 380 000 euroa.
- 4) Kunnallistekniikan rakentaminen #RakasRiksu, #UusiRiksu sisältää mm. tonttituotannon ja liikenteen investointeja. Lisäksi rahoitusta kohdistetaan mm. ELY:n kanssa yhteistyössä tehtäviin hankkeisiin. Kunnallistekniikan rakentamiseen kohdistettu rahoitus on nettotasolla 2 370 000 euroa. Tonttituotannon merkittävimänä kohteena on maankäyttöryhmän linjaama Korttionmäen tonttituotannon (Savottatie) rakentamisen aloitus.
- 5) Elinkeinohankkeista #UusiRiksu, on huomioitu budjettitarpeena vain Petsamonkadun pohjoispään asemakaavan toteutus, koska toimenpiteitä on jo aloitettu. Kohteeseen kohdistettu rahoitus on 350 000 euroa. Muita elinkeinohankkeita ei ole huomioitu noin 6 170 000 euron kokonaistarvebudjetissa. Mikäli elinkeinohankkeita aktivoituu, jokaiselle tulee hakea erillinen rahoitus (lisämääräraha).
- 6) Arolammin eritasoliittymän rakentamisen 20 000 euron rahoituksella suoritetaan takuuajan jälkitarkastuksiin liittyviä rahoitusosuuksia.

Vuosille 2023 - 2031 kunnallistekniikan investointien nettorahoitustarve on keskimäärin noin 8 000 000 euroa vuodessa. Tässä tarpeessa ei ole huomioitu elinkeinohankkeita. Mikäli infran laatutasoa nostetaan aiottua enemmän tai kärkihankkeita aktivoituu useampia (esimerkiksi Eteläinen Varuskunta-alue), rahoitustarve on vieläkin suurempi. Kymmenen vuoden investointiohjelman suunnitelmassa (Liite 1) ei ole huomioitu myöskään suunnitelmakauden 2022 - 2024 ulkopuolelle sijoitettavaa alikulkua/siltaa Veturitalleilta Peltosaareen. Tämän investoinnin kustannusarvio on 8 000 000 euroa.

Kalustoinvestoinnit

Kalustohankintojen nettoinvestoinnit vuosien 2022 - 2024 aikana ovat yhteensä 2 245 000 euroa. Vuodelle 2022 ajoittuvien investointien kokonaismäärä on yhteensä 948 000 euroa, jotka kohdentuvat seuraavasti:

Elinvoiman toimialueen kalustoinvestointitarve on taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 yhteensä 265 000 euroa, josta kalustohankintojen investointitarve vuodelle 2022 on 98 000 euroa. Rahoituksella aloitetaan mm. kaupungin museon valokuva-arkiston uudistaminen nykyisten vaatimusten mukaiseksi ja uudistetaan mittapalveluiden kalustoa.

Teknisen toimen kalustoinvestointitarve on taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 yhteensä 1 480 000 euroa. Vuonna 2022 kalustoinvestointitarve on 500 000 euroa, jolla uudistetaan mm. kunnossapito- ja autokalustoa. Vuosina 2023 - 2031 teknisen toimen kalustoinvestointien rahoitustarve arvioidaan olevan noin 400 000 - 500 000 euron vuositasa. Rahoitustarvetta nostaa liikunta- ja hyvinvointikeskuksen kalustohankinnat, jotka eivät ole ennen kuuluneet teknisen toimen kalustoinvestointien alle. Liikunta- ja hyvinvointikeskuksen kalustoa ei myöskään ole lähivuosina uusittu, ja nyt oleva kalusto on pääosin huonokuntoista.

Sosiaali- ja terveystoimialan kalustohankintojen investointitarve vuodelle 2022 on 140 000 euroa. Rahoituksella hankitaan mm. aikuisten asumispalveluihin sänkyjä ja patjoja sekä kotihoidon auto. Vuodesta 2023 eteenpäin Sote ei ole enää kaupungin toimintaa, joten sosiaali- ja terveystoimialan investointeja ei ole enää esitetty kaupungin investointisuunnitelmaan vuosille 2023 - 2031.

Sivistyksen- ja osaamisen toimialueen kalustoinvestointitarve on taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 yhteensä 360 000 euroa, josta kalustohankintojen investointitarve vuodelle 2022 on 210 000 euroa. Rahoituksella hankitaan mm. lukiolle uusi langaton verkko, koska opetuksen digitalisoituminen asettaa lukion langattoman verkon nykytilassa erittäin kovalle koetukselle, eikä se kestä kaikkien päätelaitteiden kuormaa. Verkko on uusittava kokonaan kesällä 2022. Painopisteenä tehdään myös omatoimikirjastoon liittyviä investointeja, joilla parannetaan palvelujen saatavuutta ja palvelun laatua resurssien vapautuessa asiakastyöhön.

Hallinto ja konserni -toimialueella ei ole kalustohankintatarpeita taloussuunnitelmakaudella 2022- 2024.

9 Talousarviolaskelmat

Talousarviokirjan tässä kohdassa esitetään koontitaulukoita alaotsikoiden mukaisista asioista kaupunkiemon osalta.

9.1 Tulos- ja rahoituslaskelma

Tässä osassa on esitetty kaupunkiemon tulos ja rahoituslaskelma, joka sisältää sisäiset erät.

Tulos- ja rahoituslaskelman tarkastelussa on hyvä tiedostaa sote muutoksen vaikutus vuosien 2023 ja 2024 verotuloihin ja valtionosuuksiin. Muutos vaikuttaa valtion ja kuntien välisiin verotulojen ja valtionosuuksien suhteellisiin osuuksiin. Kaupungin näkökulmasta riskinä on verotulojen ja valtionosuusrahoitusten heikkeneminen.

Taloussuunnitelmakausien 2023 - 2024 talousarviovalmistelu perustuu valtiovarainministeriön ennakkolaskelmiin sote-muutoksen vaikutuksesta kaupungin talouteen. Näihin lukuihin pitää suhtautua varauksellisesti, koska laskelmia tarkistetaan vielä vuoden 2022 aikana. Laskelmat tarkistetaan kertaalleen vuonna 2023, kun vuoden 2022 kuntien tilinpäätökset ovat valmistuneet. Sote-muutoksen vaikutus kaupungille syntyy laskentavuosien 2021 ja 2022 euronototeumien keskiarvona.

TULOSLASKELMA	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	TA 2022	T\$ 2023	T\$ 2024
Laskenta/tulos- ja rahoituslaskenta							
Toimintatuotot	40 048 987	38 941 800	38 940 800	44 389 400	39 933 800	31 535 700	31 535 700
Muutos-%	1,9	1,3	2,8	10,8	10,0	21,0	-
Omaisuuksien myyntivoitot	1 052 413	970 000	970 000	720 000	1 260 000	1 980 000	2 070 000
Toimintatuotot yhteensä	41 101 400	39 911 800	39 910 800	45 109 400	41 193 800	33 515 700	33 605 700
Muutos-%	0,4	0,6	2,9	8,8	8,7	18,6	0,3
Valmistus omaan käyttöön	343 910			300 000	568 400		
Toimintakulut yhteensä	- 199 202 577	- 202 007 900	- 202 006 900	- 209 361 500	- 209 760 700	- 98 766 900	- 100 347 200
Muutos-%	3,6	3,0	1,4	5,1	0,2	52,9	1,6
TOIMINTAKATE	-157 757 268	- 162 096 100	- 162 096 100	- 163 952 100	- 167 998 500	- 65 251 200	- 66 741 500
Muutos-%	4,3	4,0	2,8	3,9	2,5	61,2	2,3
Verotulot	126 405 975	126 511 000	126 511 000	128 900 000	131 300 000	69 300 000	65 700 000
Muutos-%	3,9	1,6	0,1	2,0	1,9	47,2	5,2
Valtionosuudet	47 804 664	43 916 700	43 916 700	44 400 000	47 614 600	12 228 000	11 680 000
Muutos-%	33,0	1,8	8,1	7,1	7,2	74,3	4,5
Rahoitustuotot ja -kulut	2 463 529	2 390 100	2 390 100	2 422 000	2 181 300	2 098 800	1 867 800
Korkotuotot	175 525	171 000	171 000	171 000	125 000	115 000	115 000
Muut rahoitustuotot	2 679 665	2 577 000	2 577 000	2 561 000	2 300 000	2 300 000	2 300 000
Korkokulut	- 373 599	- 327 900	- 327 900	- 280 000	- 213 700	- 286 200	- 517 200
Muut rahoituskulut	- 18 061	- 30 000	- 30 000	- 30 000	- 30 000	- 30 000	- 30 000
VUOSIKATE	18 916 900	10 721 700	10 721 700	11 769 900	13 097 400	18 375 600	12 506 300
Muutos-%	116,1						
Poistot ja arvonalentumiset	- 6 537 372	- 6 212 400	- 6 212 400	- 6 212 400	- 5 759 700	- 5 859 700	- 5 959 700
TILIKAUDEN TULOS	12 379 528	4 509 300	4 509 300	5 557 500	7 337 700	12 515 900	6 546 600
Poistoeron lisäys- tai vähennys+	46 875	47 000	47 000	47 000	47 000	47 000	47 000
Varausten lisäys- tai vähennys+							
Rahastojen lisäys- tai vähennys+	50 000						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	12 476 403	4 556 300	4 556 300	5 604 500	7 384 700	12 562 900	6 593 600
RAHOITUSLASKELMA	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	TA 2022	T\$ 2023	T\$ 2024
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	18 916 900	10 721 700	10 721 700	11 769 900	13 097 400	18 375 600	12 506 300
Satunnaiset erät netto	-						
Tulorahoituksen korjauserät	- 415 047	- 1 494 100	- 1 494 100	- 1 244 100	- 1 450 000	- 2 290 000	- 2 340 000
	18 501 853	9 227 600	9 227 600	10 525 800	11 647 400	16 085 600	10 166 300
Investointien rahavirta							
Investointimenot	- 9 971 816	- 11 765 000	- 12 465 000	- 10 403 500	- 17 223 000	- 20 017 000	- 18 815 000
Rahoitusosuudet investointimenoih	1 041 394	425 000	425 000	425 000	400 000	450 000	50 000
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutust	1 052 413	1 040 000	1 040 000	790 400	1 400 000	2 600 000	2 200 000
	- 7 878 009	- 10 300 000	- 11 000 000	- 9 188 100	- 15 423 000	- 16 967 000	- 16 565 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	10 623 844	- 1 072 400	- 1 772 400	1 337 700	3 775 600	881 400	6 398 700
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Antolainasaamisten vähennykset	662 463	650 000	650 000	650 000	650 000	650 000	650 000
	662 463	610 000	610 000	610 000	610 000	610 000	610 000
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-	21 458 100	21 458 100	18 325 600	19 886 400	14 444 300	22 145 600
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 20 266 752	- 21 022 400	- 21 022 400	- 20 300 000	- 16 747 500	- 14 199 600	- 16 383 600
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 000 000						
	- 7 266 752	435 700	435 700	- 1 974 400	3 138 900	244 700	5 762 000
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 139 986	26 700	26 700	26 700	26 700	26 700	26 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	- 2 464 303	1 072 400	1 072 400	- 1 337 700	3 775 600	881 400	6 398 700
RAHAVAROJEN MUUTOS	8 159 541	-	700 000	-	-	-	-
ERITTELYT	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	ENN 2021	TA 2022	T\$ 2023	T\$ 2024
LAINAKANTA							
Lainakanta 1.1.	76 654 906	70 439 806	69 388 154	69 388 154	67 413 754	70 552 654	70 797 354
Nettomuutos	- 7 266 752	435 700	435 700	- 1 974 400	3 138 900	244 700	5 762 000
Lainakanta 31.12.	69 388 154	70 875 506	69 823 854	67 413 754	70 552 654	70 797 354	76 559 354
Asukasluku	28 740	28 850	28 850	28 607	28 650	28 700	28 750
Lainat euroa/asukas	2 414	2 457	2 420	2 357	2 463	2 467	2 663
Lainakannan erittely							
Riihimäen kaupunki	60 163 154	62 300 506	61 248 854	58 838 754	62 627 654	63 522 354	69 934 354
* euroa/asukas	2 093	2 159	2 123	2 057	2 186	2 213	2 432
Vesihuoltoliikelaitos	9 225 000	8 575 000	8 575 000	8 575 000	7 925 000	7 275 000	6 625 000
* euroa/asukas	321	297	297	300	277	253	230

9.2 Käyttötalousosan yhteenveto

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021 /TA 2022
RIIHIMÄEN KAUPUNKI					
TOIMINTATUOTOT	41 101 400	39 911 800	39 911 800	41 193 800	3,21%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	343 910	0	0	568 400	
TOIMINTAKULUT	-199 202 577	-202 007 900	-202 007 900	-209 760 700	3,84%
TOIMINTAKATE	-157 757 268	-162 096 100	-162 096 100	-167 998 500	3,64%
KAUPUNGINHALLITUS					
TOIMINTATUOTOT	31 513 965	31 412 100	31 412 100	33 409 500	6,36%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	343 910	0		568 400	
TOIMINTAKULUT	-91 453 550	-94 836 800	-94 836 800	-99 217 300	4,62%
TOIMINTAKATE	-59 595 675	-63 424 700	-63 424 300	-65 244 700	2,87%
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT	9 587 435	8 499 700	8 499 700	7 784 300	-8,42%
TOIMINTAKULUT	-107 749 028	-107 171 100	-107 171 100	-110 543 400	3,15%
TOIMINTAKATE	-98 161 593	-98 671 400	-98 671 400	-102 759 100	4,14%

9.3 Investointisuunnitelma

Taulukossa on kaupunkiemon investoinnit

KAUPUNGIN INVESTOINTISUUNNITELMA 2022-2024

	2021	2022	2023	2024
1. MAA- JA VESIALUEIDEN INVESTOINNIT				
Menot	2 450 000	540 000	1 930 000	1 980 000
Pysyvien vastaavien myynnit	-1 040 000	-1 400 000	-2 600 000	-2 200 000
Maa- ja vesialueiden investoinnit yhteensä (netto):	1 410 000	-860 000	-670 000	-220 000
2. OSAKKEET JA OSUUDET				
Menot	0	0	0	0
Tulot	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet yhteensä (netto):	0	0	0	0
3. TILAINVESTOINNIT				
Kirjasto, #RakasRiksu (v.2021 ei toteudu määrärahan laajuudessa, kokonaiskustannusarvio 2 300 000e)	1 200 000	1 800 000		
Lasten ja nuorten talo (Peltosaari), #UusiRiksu, #Asemanpuisto		500 000	1 000 000	6 000 000
Pohjolanrinteen koulu (sisäilmakorjaukset)	200 000			
Kalevantalo, #RakasRiksu (liikuntahalli)				
Museokeskus, #RakasRiksu, (Lasimuseon korjaus)				
Uimahallin ja maauimalan perusparannus, #RakasRiksu (v.2021 ei toteudu määrärahan laajuudessa, v. 2021-2024 kokonaiskustannusarvio 13 100 000e) (toteutettu v.2020 maauimalan altaiden kattaminen 120 000e)	400 000	5 050 000	6 000 000	2 000 000
Kino-Sampon perusparannus, #RakasRiksu (v.2020 600 000e, ulkopuolen perusparannus v.2020-2021, sisäpuoli v.2030)	50 000			
Kesäteatteri, #RakasRiksu (v.2021 ei toteudu määrärahan laajuudessa, kokonaiskustannusarvio 550 000e)	400 000	500 000		
Kontiontien päiväkotit, #RakasRiksu				
Herajoen koulu tai Lasitehtaan koulu (päättös kumpi jatkaa), #RakasRiksu (toteutus ja kustannukset tarkentuvat päätöksen mukaan)				
Muut suunnitelman mukaiset investoinnit (v.2021 paloturvallisuus)	300 000			
Liikuntapaikat, #RakasRiksu	80 000	365 000	200 000	200 000
Perusparannukset/tekninen lautakunta, #RakasRiksu (menot)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Rahoitusosuus	-50 000	-50 000	-100 000	-50 000
Tilainvestoinnit yhteensä:				
Menot	3 630 000	9 215 000	8 200 000	9 200 000
Rahoitusosuudet	-50 000	-50 000	-100 000	-50 000
Tilainvestoinnit yhteensä (netto):	3 580 000	9 165 000	8 100 000	9 150 000
4. KUNNALLISTEKNIIKAN INVESTOINNIT				
Kunnallistekniikan rakentaminen, #RakasRiksu, #UusiRiksu (netto)	2 965 000	2 720 000	2 295 000	1 725 000
Rahoitusosuudet	-375 000	-350 000	-350 000	
Katujen ja puistojen perusparantaminen, #RakasRiksu	0	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Keskustan ja Asemanpuiston kehittäminen, #UusiRiksu, #Asemanpuisto	1 515 000	1 380 000	4 785 000	3 320 000
Elinkeinoalueiden rakentaminen, #UusiRiksu	160 000	350 000	0	0
Arolammin eritasoliittymän rakentaminen	0	20 000	0	0
Eteläinen varuskunta-alue, #UusiRiksu	0	0	0	0
Katuvalaistuksen saneeraus, #RakasRiksu	200 000	200 000	200 000	200 000
Hulevesien viemärintimaksu	250 000	250 000	250 000	250 000
Kunnallistekniikan investoinnit yhteensä:				
Menot	5 090 000	6 520 000	9 130 000	7 095 000
Rahoitusosuudet	-375 000	-350 000	-350 000	
Kunnallistekniikan investoinnit yhteensä (netto):	4 715 000	6 170 000	8 780 000	7 095 000
5. KALUSTOHANKINNAT				
Elinvoiman kalustohankinnat	60 000	98 000	117 000	50 000
Teknisen toimen kalustohankinnat	400 000	500 000	580 000	400 000
Sosiaali- ja terveystoimialan kalustohankinnat	240 000	140 000	0	0
Sivistyksen ja osaamisen kalustohankinnat	95 000	210 000	60 000	90 000
Hallinto- ja konsernipalveluiden kalustohankinnat	0	0	0	0
Kalustohankinnat yhteensä (netto):	795 000	948 000	757 000	540 000
6. OSAAMISKESKUSINVESTOINNIT (RMK ja TIERA)				
Menot	500 000	0	0	0
Tulot	0	0	0	0
Osaamiskeskusinvestoinnit yhteensä (netto):	500 000	0	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ:				
Menot	12 465 000	17 223 000	20 017 000	18 815 000
Rahoitusosuudet	-425 000	-400 000	-450 000	-50 000
Pysyvien vastaavien myynnit	-1 040 000	-1 400 000	-2 600 000	-2 200 000
Investoinnit yhteensä (netto)	11 000 000	15 423 000	16 967 000	16 565 000

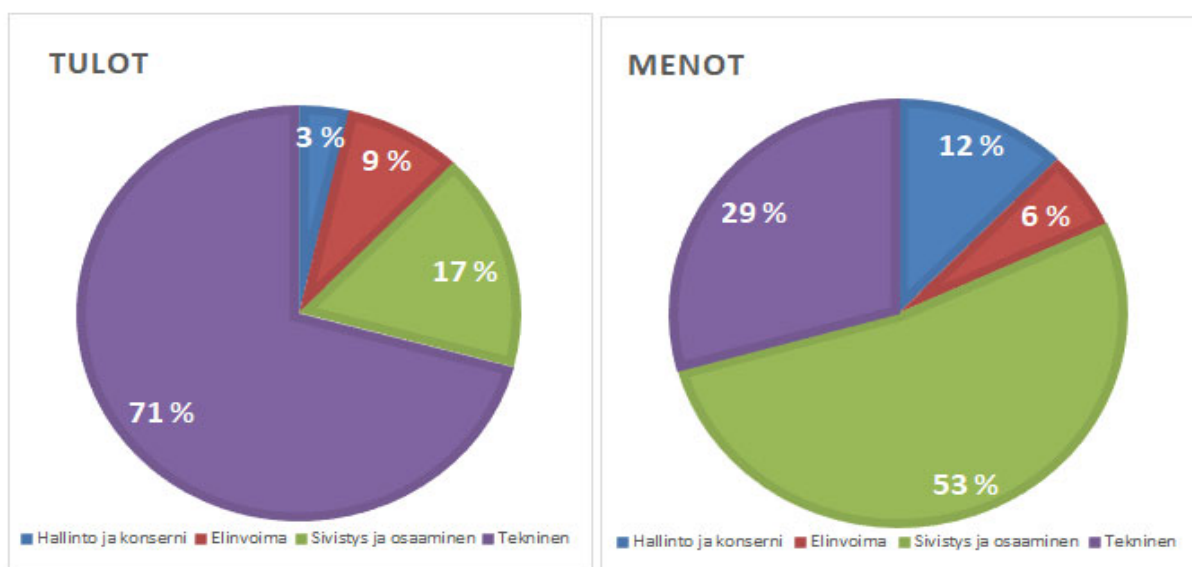
10 Käyttötalousosa

10.1 Kaupunginhallituksen toimiala

Tuloslaskelma

	TP 2020	Muutettu TA 2021	Muutettu KS 2021	Toteuma 1-9/2021	TA 2022	Muutos % TA 2021 / TA 2022
KAUPUNGINHALLITUS						
	10					
TOIMINTATUOTOT	31 513 965	31 412 100	31 412 100	25 495 203	33 409 500	6,36%
Myyntituotot	5 652 673	5 545 600	5 545 600	4 199 315	6 131 000	
Maksutuotot	2 619 211	3 322 100	3 322 100	1 870 487	3 196 400	-3,78%
Tuot ja avustukset	2 323 526	1 620 500	1 620 500	4 074 578	2 415 000	49,03%
Muut toimintatuotot	20 918 556	20 923 900	20 923 900	15 350 823	21 667 100	3,55%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	343 910	0		301 664	568 400	
TOIMINTAKULUT	-91 453 550	-94 836 100	-94 836 400	-71 290 180	-99 217 300	4,62%
Henkilöstökulut	-45 817 963	-48 216 400	-48 286 400	-37 172 492	-49 339 100	2,33%
Palvelujen ostot	-20 762 217	-21 700 700	-21 621 000	-15 450 847	-23 352 800	7,61%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 060 890	-5 984 600	-5 994 600	-4 283 066	-6 219 100	3,92%
Avustukset	-2 733 580	-2 882 700	-2 882 700	-1 943 343	-2 735 700	-5,10%
Muut toimintakulut	-16 078 900	-16 051 700	-16 051 700	-12 440 432	-17 570 600	9,46%
TOIMINTAKATE	-59 595 675	-63 424 000	-63 424 300	-45 493 313	-65 239 400	2,86%
VUOSIKATE	-59 595 675	-63 424 000	-63 424 300	-45 493 313	-65 239 400	2,86%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 459 078			-4 407 044	-5 703 800	
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 054 239			-4 407 044	-5 703 800	
Arvonalentumiset	-404 839					
TILIKAUDEN TULOS	-66 054 753	-63 424 000	-63 424 300	-49 900 357	-70 943 200	11,86%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-66 054 753	-63 424 000	-63 424 300	-49 900 357	-70 943 200	11,86%
VYÖRYTYSERÄT				1 637 775		
Vyörytystuotot				6 111 540		
Vyörytyskulut				-4 473 766		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-66 054 753	-63 424 000	-63 424 300	-48 262 583	-70 943 200	11,86%

Kuva 11 Kaupunginhallituksen toimialueiden osuudet tuloista ja menoista

Taulukko 18 Kaupunginhallituksen toimialueiden eurot

Kh-toimialueet	Tulot	%-osuus	Menot	%-osuus
Hallinto- ja konserni	1 221 600	4 %	12 107 100	12 %
Elinvoima	2 936 700	9 %	5 887 400	6 %
Sivistys ja osaaminen	5 758 700	17 %	52 113 500	53 %
Tekninen	24 060 900	71 %	29 114 600	29 %
Yhteensä	33 977 900	100 %	99 222 600	100 %

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallituksen toimialan toiminta muodostuu hallinto- ja konserni, elinvoima, sivistys ja osaaminen sekä tekninen toimialueista. Toimialueiden kuvaukset on esitetty ominaan kunkin toimialueen osiossa. Toimialan kustannustason muutos on toimintakatetasolla 2,9 % vuoden 2021 talousarvioon verrattuna. Vuoden 2020 tilinpäätökseen verrattuna toimialan toimintakate heikkenee 9,5 %.

Toimintaympäristön muutos

Kaupunginhallituksen toimialan toimintaympäristön muutoksesta merkittävimmät asiat ovat sote-muutos 1.1.2023 lähtien, jonka käynnistymistä koskevaa työtä tehdään myös kaupungin puolella vuonna 2022. Tästä johtuen toimialan tulee voimaansainolain edellyttämällä tavalla edesauttaa hyvinvointialueiden käynnistymisessä tuottamalla sitä koskevia tietoja. Merkittävimmät ja isoimmat asiat tässä suhteessa ovat muun muassa sopimukset, henkilöstön siirto sekä tila-asiat. Toimialan näkökulmasta väestökehityksen vaikutukset ja oppivelvollisuuden pidentäminen heijastuu sivistyksen ja osaamisen toimialueelle. Lisäksi tiloja koskevat ratkaisut vaikuttavat sivistyksen ja osaamisen sekä tekniselle toimialueille.

Kaupungin elinvoiman edistäminen kuntien välisessä vetovoimaisuudessa edellyttää eri sektoreilla tehtäviä toimenpiteitä ja niiden yhteensovittamista. Tässä kokonaisuudessa paikallistuntemuksen rooli ja yhteistyö eri toimijoiden välillä on keskeistä. Kaupungin kehittämisen näkökulmasta elinvoima ja tekninen toimialueet ovat keskeisessä roolissa maanhankinnan, kaavoituksen, kaupungin infrastruktuurin sekä investointien edistämisen kannalta. Myös markkinoinnin ja viestinnän rooli on keskeinen.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet

Kaupungin elinvoiman kehittäminen ja vetovoiman lisääminen vaativat toimenpiteitä. Tähän liittyvät myös kaupungin keskustan ja asemanseudun kehittäminen. Tätä edistetään raakamaan hankinnalla ja jatkojalostamisella. Asuin- ja elinkeinotonttien oikea-aikainen tuottaminen ja tarjonta tukevat Tämän lisäksi kaupungin infrastruktuurin korjaaminen, uudistaminen ja kehittäminen liittyvät tähän kokonaisuuteen ja sen edistämisen toimenpiteisiin. Toiminnan painopisteillä rakennetaan tulevaisuuden Riihimäkeä. Kaupungin strategian työstäminen on

käynnissä ja strategian hyväksyminen valtuustossa toteutuu vuoden 2022 puolella. Strategian jalkauttaminen vuonna 2022 vuoden 2023 talousarvion valmisteluun on yksi merkittävä painopiste vuonna 2022. Toimialueiden osioissa on kunkin osalta painopisteet ja tavoitteet.

Henkilöstö

Henkilötyövuosien muutokset syntyvät toimialueilta. Toiminnan painopistettä on muutettu työvoiman vuokrauksesta oman vakituisen henkilöstön käyttöön. Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutukset on otettu huomioon, jonka lisäksi pyritään suunnitellusti täyttämään vakituisia, avoinna olevien tehtävien vakansseja.

Kaupunginhallituksen toimiala	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	949,4	945,4	985,7	988,0
Vakinainen	732,6	731,6	730,2	762,5
Määräaikainen	178,8	181,0	212,2	192,0
Muut	38,0	32,8	43,3	33,5

10.1.1 Hallinto ja konserni -toimialue

Tuloslaskelma

	TP 2020	Muutettu TA 2021	Muutettu KS 2021	Toteuma 1-9/2021	TA 2022	Muutos % TA 2021 / TA 2022
HALLINTO JA KONSERNI						
	10					
TOIMINTATUOTOT	1 103 023	1 099 300	1 099 300	1 033 924	1 221 600	11,13%
Myyntituotot	267 813	408 300	408 300	165 589	295 900	
Maksutuotot	4 982	500	500	480	500	0,00%
Tuet ja avustukset	452 407	390 500	390 500	582 607	595 200	52,42%
Muut toimintatuotot	377 821	300 000	300 000	285 248	330 000	10,00%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	774			24		
TOIMINTAKULUT	-10 061 900	-11 173 000	-11 018 000	-8 514 988	-12 101 800	8,31%
Henkilöstökulut	-4 398 280	-5 148 600	-5 136 100	-3 812 048	-5 707 100	10,85%
Palvelujen ostot	-4 927 483	-5 369 300	-5 226 800	-3 989 705	-5 232 000	-2,56%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-206 792	-119 500	-119 500	-124 311	-149 200	24,85%
Avustukset	-51 656	-92 000	-92 000	-47 852	-95 000	3,26%
Muut toimintakulut	-477 688	-443 600	-443 600	-541 073	-918 500	107,06%
TOIMINTAKATE	-8 958 103	-10 073 700	-9 918 700	-7 481 040	-10 880 200	8,01%
UUOSIKATE	-8 958 103	-10 073 700	-9 918 700	-7 481 040	-10 880 200	8,01%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-97 296			-37 446	-17 300	
Suunnitelman mukaiset poistot	-97 296			-37 446	-17 300	
TILIKAUDEN TULOS	-9 055 400	-10 073 700	-9 918 700	-7 518 486	-10 897 500	8,18%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-9 055 400	-10 073 700	-9 918 700	-7 518 486	-10 897 500	8,18%
VYÖRYTYSERÄT				4 166 791		
Vyörytystuotot				4 411 661		
Vyörytyskulut				-244 871		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-9 055 400	-10 073 700	-9 918 700	-3 351 696	-10 897 500	8,18%

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1. Kaupunkistrategia valmistuu
2. Vuonna 2021 on tehty hallinnon selvitys. Tämän pohjalta tehty uudelleenorganisointi on valmis ja otettu käyttöön vuonna 2022.

3. Henkilöstön lähtöpalautekyselyn ja vuosittaiseen henkilöstökyselyyn vastanneiden keskiarvo on 4 (asteikko 1-5) väittämään: Voin suositella Riihimäen kaupunkina työpaikkana muille.
4. Kuntalaisten sähköistä asiointia koskevia ratkaisuja on edistetty ja otettu käyttöön vähintään kolme
5. Erasmus akkreditointi saadaan Riihimäen kaupungin perusopetukseen vuonna 2022.

Toimialueen menojen merkittävimmät muutokset ovat liikunta ja kulttuurisetelit 225 000 euroa, lomapalkkavaraus 151 000 euroa sekä talouspalvelujen osto 300 000 euroa (kuntatietoportointi, volyymimuutokset sekä SBI-raportointi). Nämä ovat yhteensä 675 800 euroa ja kokonaismuutos 2021 talousarvioon verrattuna kaikkiaan 934 100 euroa.

Toiminnan kuvaus

Yleishallinto

Vastuualue tuottaa ja koordinoi koko kaupungin yhteisiin valmisteluprosesseihin liittyviä hallintoa koskevia tukipalveluita. Tavoitteena on tukea kaupungin johtoa, toimialoja ja luottamushenkilöitä tulevaisuuden, hallinnollisesti sujuvan ja taloudellisesti kestävä Riihimäen kaupungin toiminnan rakentamisessa. Vastuualue vastaa kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien kokouksista, yleisten vaalien järjestämisestä, kaupungin asiakirjahallinnosta sekä kaupungin yhteisistä lakiasioista ja ohjauksesta.

ICT-kehittäminen

Toimialueen ICT -kehittämistehtäviä toteutetaan ja koordinoidaan kaupunkitasoisesti, jossa perus ICT-infrapalvelujen kehittäminen ja tuottajaseuranta ovat merkittävässä roolissa. Toimialue vastaa kaupunkiyhteisistä järjestelmistä. Toimialat ja -alueet vastaavat omista toiminnan järjestelmistään.

Henkilöstöhallinto ja työllisyydenhoito

Vastuualue suunnittelee, toteuttaa ja koordinoi kaupungin henkilöstöpolitiikkaa sekä henkilöstösuunnittelua ja huolehtii lisäksi kaupungin työllistämistoiminnan toteutuksesta. Työllisyydenhoidossa edistetään työttömyysetuuksien piirissä olevien nuorten ja pitkään työttömänä olleiden kuntalaisten työllistymistä avoimille työmarkkinoilla.

Taloushallinto ja kehittäminen

Taloushallinto toteuttaa kaupunkiyhteisiä talouden prosesseja: talousarvio-, tilinpäätös-, kirjanpito-, kirjaamissuunnitelma-, maksuliikenne- ja rahoitusprosesseja ja tekee niihin liittyvää yhteistyötä eri tahojen toimijoiden kanssa.

Robotiikkakampus

Robotiikkakampus vastaa #RoboRiksu kärkihankkeen edistämisestä. Pitkän aikavälin tavoitteena on luoda Riihimäestä kansainvälisesti tunnettu Suomen robotiikan pääkaupunki. Vastuualue huolehtii robotiikkakoulutuksen jatkumon kehittämisestä, osallistuu oppilaitosten elinkeinoelämälähtöisten oppimisprojektien sekä yritysten robotiikan TKI -toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen erilaisten hanketoimintojen kautta. Nämä lisäävät oppilaitosten kansainvälistä kanssakäymistä sekä Riihimäen korkean osaamisen työpaikkoja ja yrityksiä.

Toimintaympäristön muutos

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) tuli voimaan 1.1.2020 ja lain soveltaminen on alkanut vaiheittain. Vuoden 2023 alusta sovellettavat tietoturvasuositukset edellyttävät kaupungilta suunnitelmallisia toimenpiteitä. Lain tarkoituksena on varmistaa viranomaisen tietoaineistojen yhdenmukainen, laadukas hallinta ja tietoturallinen käsittely. Tärkeää on julkisuusperiaatteen toteuttaminen entistä paremmin.

Vuoden 2022 alusta tulee voimaan mm. tiedonhallintolain lokitusmääräykset, joihin kaupungin on reagoitava. Viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen. Hyvinvointialue käynnistyy 1.1.2023, josta johtuen sote-osuuden irtautumisen suunnittelua on aloitettu syksyllä 2021 ja suunnittelu jatkuu vuonna 2022.

Laki hyvinvointialueista (611/2021) on tullut voimaan. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 lukien kunnilta uusille hyvinvointialueille. Muutos vaikuttaa toimialueen vuoden 2022 aikana siirtojen edellyttämiin toteutuksiin eri vastuualueilla.

Kunta-alalla ja myös Riihimäen kaupungilla ennakoidaan eläköitymisten ja osatyökykyisyyden lisääntyminen lähivuosina. Ennakoitujen kehitysnäkymien johdosta henkilöstösuunnittelun ja työkykyjohtamisen merkitys korostuvat. Koronapoikkeusaika on kuormittanut henkilöstön työssä jaksamista, jonka lisäksi rekrytointiongelmia erityisesti eri toimialueiden asiantuntijatehtävissä sekä sosiaali- ja varhaiskasvatuksen hoitajien tehtävissä ovat vaikeutuneet. Työttömyyskehityksessä oli koronasta johtuva piikki vuoden 2020 aikana, kokonaistyöttömyys on kuitenkin alemmalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Pitkäaikaistyöttömyys on noususuuntainen ja taso on aiempia vuosia korkeampi.

Talouden yleiseen toimintaympäristöön, rahoitukseen sekä kuntatalouteen vaikuttavien lainsäädäntö sekä talousasioiden aktiivinen muutosten seuranta korostuvat. Vuoden 2021 alusta taloustietojen toimittamista koskeva sääntely on edellyttänyt tietojen raportointia neljännesvuosittain valtionhallintoon palveluluokittain aiemman tehtäväluokituksen sijaan. Raportoinnin reaaliaikaisuuden vaatimaa automatisointityötä jatketaan vuoden 2022 aikana.

Väestön ikääntyminen haastaa hoivatyön työvoiman saatavuuden ja käytänteet. Hoivatyössä joudutaan tulevaisuudessa väistämättä hyödyntämään automaatiota, IoT:ä ja robotiikkaa. Näiden alueiden sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön perus- ja täydennyskoulutus laa- haa jäljessä. Koulutuksen järjestämistä hidastavat ennakoluulot automaatiota ja robotiikkaa kohtaan sekä autenttisten Riihikodissa sijaitsevan hoituhuoneen tyyppisten oppimisympäristöjen puute.

Peruskoulun päättävän ikäluokan koko pienenee vuoden 2024 jälkeen yhdellä kolmasosalla. Tämän jälkeen toisen asteen opiskelijoita riittää varmuudella vain suurten kaupunkien ja jollain tavalla profiloituneisiin oppilaitoksiin. Ammattikorkeakoulussa vastaava pudotuspeli alkaa 2021 lopulla.

Tulevalla EU -ohjelmakaudella 2021 - 2027 Kanta-Hämeen saamat rahoitusosuudet kasvavat merkittävästi.

Toiminnan painopisteet

Yleishallinto

Kaupungin strategiasta päätetään vuoden 2022 alkupuolella. Strategian hyväksymisen jälkeen käynnistetään strategian jalkauttaminen osana vuoden 2023 talous- ja toimintasuunnitelman laadintaa. Viestintä ja markkinointi ovat olennainen osa kaupungin strategian toteuttamista. Uusi brändi ja visuaalinen ilme sekä muun muassa saavutettavuusdirektiivin vaatimukset täyttävä verkkosivustokokonaisuus mahdollistaa aiempaa aktiivisemmän viestinnän ja markkinoinnin. Strategian ja viestinnän ja markkinoinnin linjaukset ohjaavat tekemistä. Paikatiedon roolia ja hyödyntämistä pyritään laajentamaan ja edistämään kaupunkiorganisaatiossa.

Asianhallinnassa jatketaan digitalisaation edellyttämiä perustehtäviä, tärkeimpänä on sähköinen pysyvässäilytys koko kaupungin osalta sekä tiedonhallinta ja paperisten arkistojen kuntoon laittaminen. Asiakirjahallinnon kohdalta hyvinvointialueisiin siirtyminen tarkoittaa manuaalisen arkistomateriaalin selvittelyä ja sopimusasiakirjoihin liittyvää läpikäyntiä ja siirtämisestä hyvinvointialueen järjestelmiin. Tiedonhallinta sisältää asiakirjatiedon hallinnan koko sen elinkaaren ajan. Keskeisiä asiakirjahallinnan suunnittelun välineitä ovat asiakirjahallinnon organisointi ja järjestäminen, lait ja asetukset ja niiden perusteella annetut määräykset ja ohjeet.

Uusien toimintatapojen ja digitalisaation edistämisen onnistuminen kaupunkitasoisesti edellyttää asianhallinnan näkökulmasta kaupungin tiedonohjaussuunnitelman ja arkistonmuodotussuunnitelman päivittämistä (TOS, EAMS), kirjauskäytänteiden ja prosessien tarkentamista, asianhallinnan ohjeistuksen kouluttamista, arkistoinnin ja arkistojen hallintaa, sähköiseen arkistointiin siirtymistä sekä palvelutietovarannon tietojen täydentämistä ja hyödyntämistä. Työ on alkanut vuonna 2021 ja sitä jatketaan vuonna 2022.

Suomi.fi palveluiden aktiivinen käyttöönotto sekä saavutettavuuden varmistaminen palvelutoiminnassa nivoutuu lainsäädännöllisiin muutoksiin. Vahvaan tunnistautumiseen perustuva luottamushenkilöiden portaali on käytössä vuonna 2022. Vuonna 2022 suunnitellaan ja aikataulutetaan asianhallintajärjestelmän sähköisen kokousosion käyttöönottoprojekti. Järjestelmiin kohdistuvien ict-kustannuksien lisäksi lainsäädännön vaatimien muutosten toteuttamiseen tarvitaan kohdennettua työpanosta.

ICT-kehittäminen

ICT -infrapalvelutoimittajan osalta on käyty läpi toiminnan laatuvaatimukset ja saatu palvelun laatu aiempaa paremmalle tasolle. Kehittämisen uudet avaukset ja kokeilut toteutetaan ensisijaisesti hankerahoituksilla esimerkiksi valtion digituilla ja tukien edellyttämällä omarahoitus-osuuksilla. Toiminnassa pyritään hyödyntämään yhteisiä ratkaisuja ja saavuttamaan synergiahyötyjä muun muassa tietojärjestelmiä optimoimalla. Meneillään olevat VM-rahoitteiset hankkeet viedään päätökseen vuonna 2022 tavoitteiden mukaisesti. Tiedonhallintalain ja saavutettavuusdirektiivin vaatimukset pitää ottaa huomioon toteutuksissa. Sote irtautumisen suunnitelma on oltava valmis vuoden 2022 loppuun mennessä. Vuoden 2022 aikaan selvitetään kaupungin järjestelmien lokitusvaatimukset ja mihin järjestelmiin lokitus on mahdollista toteuttaa.

Taloushallinto- ja kehittäminen

Painopisteet sote siirtojen osalta vuonna 2022 tarkoittavat sitä, että taloushallinto selvittää ja valmistele osaltaan hyvinvointialueen siirtoon liittyviä asioita kaupungin päätöksentekoon. Kuntien selvitys ja valmistelu koskee kunnasta siirtyvästä sote-omaisuudesta, irtaimistosta, sopimuksista, vastuista ja kunnalta vuokrattavista toimitiloista sekä henkilöstön siirtymisestä. Strategia otetaan sen hyväksymisen jälkeen huomioon vuoden 2023 talousarviovalmistelussa. Kuntatietoraportoinnin edellyttämän raportoinnin automatisointityötä jatketaan vuonna 2022. Kaupungin talous- ja HR- raportointiratkaisun käyttöä edistetään ja vakiinnutetaan sen käyttö esihenkilöiden työkaluna. Lisäksi työstetään ja jalostetaan talous ja HR-raportteja sekä operatiiviseen toimintaan että päättäjätason käyttöön ja kiinnitetään huomiota raportointiprosessin sujuvoittamiseen sekä raporttien informatiivisuuteen. Toimialoja ja –alueita tuetaan ja koulutetaan kirjaamiskäytäntöjen parantamiseen kirjanpidon oikeellisuuden varmistamiseksi. Sarastia yhteistyössä kiinnitetään huomiota palvelujen laatuun.

Henkilöstöhallinto

Riihimäen kaupungilta hyvinvointialueille siirtyy noin 370 vakinaista työntekijää. Henkilöstösiirtojen valmistelu vaatii panostusta vuoden 2022 aikana. Muita toiminnan painopisteinä on vakiinnuttaa vuonna 2021 käyttöönotettujen Sirius-työkykyjohtamisen järjestelmän, Intro-pehdytysohjelman sekä SBI HR-järjestelmän käyttö osana sujuvaa esihenkilötyötä.

Työnantajamielikuvaa sekä henkilöstön työssä jaksamista tuetaan. Otetaan käyttöön sähköinen liikunta- ja kulttuurietujärjestelmä. Jokaisen työntekijän olisi mahdollista käyttää etua 150 euroa/vuosi, määrärahavaraus on 225 000 euroa. Osatyökykyisten työntekijöiden työkokeiluihin henkilöstöpankkiin on tehty 20 000 euron määrärahavaraus ennen aikaisten eläköitymisten ehkäisemiseksi. Henkilöstön osaamisen kehittämisen ja hallinnan tueksi hankitaan Populus-ohjelman lisäosio tai erillinen ratkaisu, määrärahavaraus on 15 000 euroa. Henkilöstön virkistyspaikan Kotaniemen kunnostustöihin on varattu investointimäärärahoihin 15 000 euroa (laituri ja mökkien keittiöt) paikan kunnon ja käytettävyyden säilyttämiseen. Työsuojeluhenkilöstön koulutusmäärärahaan on 5 000 euron lisäys uuden työsuojelukauden alkaessa ja työsuojeluhenkilöstön vaihtuessa

Tiedolla johtamisen kannalta jatkojalostetaan SBI (Sarastia Business Intelligence) raportointia henkilöstön tunnuslukujen raportoimiseksi sekä operatiiviseen toiminnan tueksi että päät-

täjille. Huomiota kiinnitetään raporttien informatiivisuuteen ja raportoinnin sujuvaan tuotantoon. Tämän lisäksi työnantajamielikuvan kehittäminen, henkilöstön ja esihenkilöiden työssä jaksaminen ja työhyvinvoinnin tukeminen ovat tärkeitä.

Toteutettavia kehittämishankkeita ovat muun muassa Työterveyslaitoksen Lähiesimies ja työura ikääntyvässä työelämässä interventiotutkimus, joka toteutetaan vuosina 2021 - 2023, jossa kaupunki on mukana. Työkokemuslisän hakemusprosessia kehitetään hyödyntäen ohjelmistorobotiikkaa. Populus-lisäosa otetaan käyttöön palkkausjärjestelmään liittyvän henkilökohtaisen työsuorituksen arviointiprosessin sähköistämiseksi.

Työllisyydenhoito

Työllisten määrän kasvua tavoitellaan ehkäisemällä työttömyyden pitkittymistä, vahvistamalla kaupungin työnantajakuva ja helpottamalla työvoiman saatavuutta. Kaupunki työllistää toimialoillaan noin 70 työtöntä kuntalaista (25 htv), tarjoaa kesätyöpaikkoja sadalle 16 - 19 vuotiaalle Riihimäkeläiselle nuorelle (8 htv) ja 35 perhetyön asiakasnuoren tuettuun kesätyöhön. Työllistämisen palkkatukimäärärahoilla palkataan määräaikaisiin työsuhteisiin pitkään työttömänä olleita, työllistämismenettelyjen ja nuorisotakuun piiriin kuuluvia kuntalaisia.

Työvalmennuksella tuetaan työnhakijoita yksilöllisin keinoin työllisyyspolun eri vaiheissa. Työnantajia voidaan tukea taloudellisesti kesätyötuen ja työllistämislisän keinoin. Kierrätyskeskus tarjoaa yhtäaikaista noin 30 työttömälle kuntalaiselle työllistymistä edistäviä, yhteisöllisiä ja osallistavia työllisyyspalveluita sekä jäljellä olevan työkyvyn selvittelyjaksoja osatyökykyisille työnhakijoille.

Työvoimapolitiittisia hankkeita toteutetaan, mikäli ELY-keskus myöntää hankeavustusta. Hämeen Settlementin hallinnoima Työpolku hanke edistää maahanmuuttajien ja romanien työllistymistä tarjoamalla muun muassa koulutusta, työkokeiluja ja yksilöohjausta. Tripla III väli työmarkkinahanke toimii yhdistysten ja yritysten parissa muun muassa palkkatuki- ja oppisopimuspaikkojen välittäjänä Kanta-Hämeessä.

Robotiikkakampus

EU-ohjelmakauden rahoitusmuotojen hyödyntämistä erilaisissa suunnittelu- ja kehittämishankkeissa tulee tehostaa. Varsinkin kun jatkossa myös kunta voi aikaisemmasta käytännöstä poiketen olla EU-rahoituksen edunsaajana.

Kaupungin tunnettuuden ja vetovoiman lisäämiseksi haetaan Harjunrinteen koululle robotiikkaopetuksen Erasmus -akreditointia. Akreditoinnin saanti vuonna 2022 on kaupunginvaltuuston sitova tavoite. Akreditointi helpottaa robotiikan opetuksen pääkaupunkiaseman saavuttamista. Koulun tasolla se tarkoittaa, että koulu saa pysyväisluonteisesti rahoitusta uusien Erasmus -hankkeiden valmisteluun ja toteuttamiseen.

Toinen keskinen painopiste on lisätä Riihimäen kaupungin toisen ja korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa robotiikkaopetuksen, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin yhteistyöllä. Kehittämistyössä haetaan ja hyödynnetään aktiivisesti ulkopuolisia rahoituslähteitä. Kolmas painopiste on robotiikkakoulutuksen ekosysteemin luominen keskipitkällä aikajännteellä. Robotiikka-koulutuksen ekosysteemi muodostetaan robotiikkaopetuksen koulutukselli-

sesta jatkumosta, elinkeinoelämän autenttisista toimintaympäristöistä, korkea-asteen oppilaitoksien kanssa tehtävästä TKI-työstä, opettajien koulutuksesta ja tiedeperusteisesta kehittämisestä. Systeemissä on tarkoitus hyödyntää aiemmin robotiikkaa opiskelleiden henkilöiden erityisosaamista eri koulutusasteiden opetuksessa sekä erilasten robotiikkatapahtumien järjestämisessä.

Henkilöstö

Hallinto ja konserni –toimialueen henkilöstön muutos vakituisissa on kaksi henkilötyövuotta. Kokonaisluku sisältää myös työllistetyt, kierrätyskeskus- sekä kesätyöntekijät.

Hallinto ja konserni toimialue	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	87,8	85,3	101,6	93,7
Vakinainen	39,9	45,2	49,7	51,7
Määräaikainen	17,5	12,7	15,6	15,0
Muut	30,4	27,2	36,3	27,0

10.1.2 Elinvoima toimialue

Tuloslaskelma

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021 / TA 2022
ELINVOIMA					
	10				
TOIMINTATUOTOT	2 619 372	2 674 600	2 674 600	2 936 700	9,80%
Myyntituotot	203 839	123 200	123 200	130 200	
Maksutuotot	602 407	498 700	498 700	494 700	-0,80%
Tuet ja avustukset	191 757	75 200	75 200	44 300	-41,09%
Muut toimintatuotot	1 621 369	1 977 500	1 977 500	2 267 500	14,66%
TOIMINTAKULUT	-5 374 108	-5 619 700	-5 762 200	-5 887 400	4,76%
Henkilöstökulut	-2 645 536	-2 979 100	-3 061 600	-3 162 900	6,17%
Palvelujen ostot	-807 727	-996 000	-1 056 000	-1 104 400	10,88%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-124 587	-99 800	-99 800	-112 300	12,53%
Avustukset	-505 471	-461 100	-461 100	-411 100	-10,84%
Muut toimintakulut	-1 290 787	-1 083 700	-1 083 700	-1 096 700	1,20%
TOIMINTAKATE	-2 754 736	-2 945 100	-3 087 600	-2 950 700	0,19%
VUOSIKATE	-2 754 736	-2 945 100	-3 087 600	-2 950 700	0,19%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-109 834			-46 300	
Suunnitelman mukaiset poistot	-99 334			-46 300	
Arvonalentumiset	-10 500				
TILIKAUDEN TULOS	-2 864 570	-2 945 100	-3 087 600	-2 997 000	1,76%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 864 570	-2 945 100	-3 087 600	-2 997 000	1,76%
VYÖRYTYSERÄT					
Vyörytyskulut					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-2 864 570	-2 945 100	-3 087 600	-2 997 000	1,76%

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1. Peukaloisen asemakaavan muutos ja Jokikylän asemakaavan muutos valmistuvat kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi
2. Rakennusjärjestyksen osittaisuudistus valmistuu valtuuston hyväksyttäväksi maaliskuun 2022 loppuun mennessä
3. Ympäristöpolitiikan päivitys valmistuu valtuuston hyväksyttäväksi

Toiminnan kuvaus

Elinvoiman toimialueen päätehtävänä on kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen. Toimialue vastaa kaupungin kehittämisestä ja sen luovan vetovoimaisuuden lisäämisestä. Toimialue huolehtii kaupungin maankäytön suunnittelusta, kaupunkikuvasta, rakennetun ympäristön ja kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan seurannasta ja hoidosta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta, ympäristönsuojelun strategisesta suunnittelusta ja kehittämisestä sekä kaupungille kuuluvien ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaistehtävien järjestämisestä. Tämän lisäksi toimialue huolehtii kulttuuri- ja tapahtumapalveluista sekä museopalveluista. Toimialue koostuu kaavoituksen, maankäytön, rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun, museopalveluiden ja kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden vastuualueista. Toimialueella on keskeinen rooli strategisen kärkihankkeen #Uusi-Riksu edistämisessä.

Toimintaympäristön muutos

Elinvoiman palveluiden asiakkaat ovat etupäässä työikäisiä, joiden määrässä eikä palveluiden kysynnässä ole odotettavissa merkittävää muutosta Riihimäellä. Elinvoiman työssä laajasti näkyviä ilmiöitä ovat mm. ilmastonmuutos, digitalisaatio sekä covid19-pandemia ja sen vauhdittamat asumisen ja työnteon muutostrendit sekä väestörakenteen muutos ja väestön monimuotoistuminen. Sosiaalisen median merkityksen kasvu ja kuntalaisaktiivisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen vaikuttavat myös työhömmme.

Taloudelliset suhdanteet vaikuttavat merkittävästi toimialueen tulokseen maanmyyntivoittojen määrän muodossa. Tällä hetkellä covid19-pandemiasta toivuttaessa talouden elpyessä vahvasti odotetaan maanmyyntivoittojen nousevan 290 000 euroa. Etenkin pientalotonttien kysyntä on vahvistunut.

Merkittäviä muutoksia toimialueen toimintaan on odotettavissa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta, mutta nämä eivät todennäköisesti realisoitu vielä talousarviovuoden aikana. Tämä aiheuttaa mm. lisääntyviä koulutustarpeita.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Kaupungin strategisista kärkihankkeista elinvoiman toimialueen vastuulla on UusiRiksu, jonka keskeinen strateginen tavoite on saada kaupungin väkiluku takaisin nousevaan trendiin. Kaavoituksen osalta se merkitsee vahvaa panostusta asemanseudun ja keskustan

maankäytön kehittämiseen. Maankäytön osalta se merkitsee panostamista riittävään tontti-tuotantoon ja sen mahdollistamiseen maanhankinnalla. Kaavoituksen merkittävänä tavoitteena on myös seuraavan yleiskaavan eteneminen osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) valmistumisen muodossa ja maankäytön osalta maaomaisuuden luokittelu ja kehittäminen.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on 2022 - 2023 rakennusjärjestyksen uusiminen ja ympäristönsuojelulla ympäristöpolitiikan päivitys ja luonnonsuojeluohjelman valmistelu vuonna 2022 sekä sähköisten lupien kehittäminen ja sähköiseen arkistointiin siirtyminen.

Riihimäen Taidemuseolle on laadittu kehittämissuunnitelma, jonka pohjalta pyritään merkittävästi lisäämään kävijämäärää ensi vuodesta alkaen lisäämällä panostusta erikoisnäyttelyihin. Kaupunginmuseo avautuu vuonna 2022 vuoden inventoinnin jälkeen. Suomen Lasimuseon toiminnan painopiste on kokoelmatoiminnan ja yleisöpalveluiden kehittämisessä, erityisesti kokoelmavarasto uudistetaan. Kaupungin tapahtumatarjontaa aktivoidaan tapahtumakilpailun avulla, johon varataan 25 000 euroa ja kaupungin oman kehittämisen avulla.

Investoinnit

Talousarviovuodelle 2022 maankäyttö hakee investointien osalta 200 000 euron määrärahaa maanhankintaan. On myös mahdollista, että vuonna 2022 avautuu enemmänkin sellaisia mahdollisuuksia kaupungin aktiivisessa tai passiivisessa maanhankinnassa olevien alueiden hankintaan, jotka kaupungin kannattaa hyödyntää. Mikäli tällaisia mahdollisuuksia avautuu, edellyttävät nämä investoinnit lisämäärärahoja lisätalousarvion muodossa.

Vuodelle 2022 maankäytön vastuualue hakee myös 340 000 euron suuruista määrärahaa Piikinmäessä sijaitsevan tontin maaperän puhdistamiseen kerrostalotontin myyntiä koskevien neuvotteluiden aikana havaitusta maaperän pilaantumasta. Tontille olisi tällä hetkellä rakentamisesta kiinnostunut toimija.

Henkilöstö

Vuoden 2022 henkilöstösuunnitelma on laadittu siten, että kaikki vakanssit ovat täynnä. To-teuma saattaa kuitenkin jäädä tätä alemmalle tasolle. Toimialueella on tavoitteena täyttää tyhjiä vakansseja ja kokonaissuunnitelmassa on kaksi uutta vakanssia.

Elinvoima toimialue	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	75,8	52,3	51,8	58,3
Vakinainen	58,0	43,6	40,8	45,5
Määräaikainen	15,3	7,9	9,8	11,8
Muut	2,5	0,8	1,2	1,0

10.1.3 Sivistys ja osaaminen toimialue

Tuloslaskelma

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021 / TA 2022
SIVISTYS JA OSAAMINEN					
	10				
TOIMINTATUOTOT	5 356 249	4 861 300	4 861 300	5 758 700	18,46%
Myyntituotot	1 186 227	831 400	831 400	1 031 400	
Maksutuotot	1 816 074	2 353 500	2 353 500	2 231 800	-5,17%
Tuet ja avustukset	1 254 041	767 000	767 000	1 383 700	80,40%
Muut toimintatuotot	1 099 907	909 400	909 400	1 111 800	22,26%
TOIMINTAKULUT	-50 128 845	-51 568 800	-51 568 800	-52 113 500	1,06%
Henkilöstökulut	-31 073 896	-31 887 600	-31 887 600	-31 774 700	-0,35%
Palvelujen ostot	-7 092 085	-7 587 400	-7 587 400	-7 536 600	-0,67%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 047 791	-1 061 500	-1 061 500	-1 169 300	10,16%
Avustukset	-2 087 376	-2 254 300	-2 254 300	-2 154 300	-4,44%
Muut toimintakulut	-8 827 696	-8 778 000	-8 778 000	-9 478 600	7,98%
TOIMINTAKATE	-44 772 596	-46 707 500	-46 707 500	-46 354 800	-0,76%
VUOSIKATE	-44 772 596	-46 707 500	-46 707 500	-46 354 800	-0,76%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-159 746			-65 400	
Suunnitelman mukaiset poistot	-159 746			-65 400	
TILIKAUDEN TULOS	-44 932 341	-46 707 500	-46 707 500	-46 420 200	-0,62%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-44 932 341	-46 707 500	-46 707 500	-46 420 200	-0,62%
VYÖRYTYSERÄT					
Vyörytyskulut					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-44 932 341	-46 707 500	-46 707 500	-46 420 200	-0,62%

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1. Digitalisaatioon vastaaminen, vähintään kahden koulun av/tvt-laitteisto on uusittu
2. Oppilaaksiottoprosessi on uusittu ja uusi toimintamalli otettu käyttöön.
3. Henkilöstövolyyymi on sovitettu tavoitteellisesti toiminnan muutoksiin, ottaen huomioon oppivelvollisuuden laajentumisen vaatimukset, sekä hyvinvointialueen oppilas-huoltoa koskevat muutokset.
4. Otetaan omatoimikirjasto toimintamalli käyttöön ja vakiinnutetaan sen toiminta vuoden 2022 aikana.

Toiminnan kuvaus

Sivistyksen ja osaamisen toimialue vastaa varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, lukio-opetuksesta, oppilas- ja opiskelijahuollosta, nuorisopalveluista, kirjastosta, vapaasta sivistystyöstä ja taiteen perusopetuksesta.

Toimintaympäristön muutos

Sivistyksen ja osaamisen toimialueen menoihin vaikuttavat todennäköisesti vuoden 2022 puolella toteutuva palkankorotusratkaisu. Palkankorotusratkaisun kustannusvaikutus on arvioitu 2 %:n mukaan, mikä tarkoittaa toimialueella n. 550 000 euron menojen kasvua.

Merkittävimmät lainsäädännön muutokset koskevat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä lukion toimintaa. Nämä vaikuttavat sekä tuloja vähentävästi että menoja lisäävästi.

Varhaiskasvatuslaki muuttui 1.8.2021, jossa palvelun järjestäjän on kyettävä toteuttamaan henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku kaikissa olosuhteissa. Koska vuokrattavan sijaistyövoiman saatavuudessa on ollut merkittäviä ongelmia, on varhaiskasvatukseen lakisääteiset velvollisuudet täyttääkseen palkattava lisää omia vakituisia sijaisia. Neljä avoinna olevaa perhepäivähoitajan tointa muutetaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimiksi. Vakituisten varahenkilöiden lisäämisen johdosta henkilöstökulujen lisäys on 120 000 euroa. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki on muuttunut 1.8.2021 alkaen. Muutos aiheuttaa arvion mukaan 450 000 euron tulomenetyksen verrattuna vuoteen 2021.

Perusopetuksessa nivelvaiheen ohjaustuki oppivelvollisuuden laajentamiseen ja erityisopettajan resurssointi tutkintoon valmentavan koulutuksen (TUVA) ryhmään aiheuttaa noin 125 000 euron menolisäyksen. Opetuksen digitalisaation edistäminen ja elinkaarensa päässä olevat ICT –laitteet aiheuttavat 390 000 euron menolisäyksen. Lukion toiminnan osalta oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen ja toisen asteen opintojen maksuttomuus aiheuttaa arviolta 140 000 euron menonlisäyksen oppimateriaalien osalta.

Oppilas- ja opiskelijahuollossa tulee varautua mahdolliseen oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön mitoituksen muutokseen, jolloin opetuksen järjestäjällä tulisi olla vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta/opiskelijaa kohti ja yksi psykologi 780:tä oppilasta/opiskelijaa kohti. Lisäksi toimintavuoden 2022 aikana tulee huomioida, että oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstö on siirtymässä sote-uudistuksessa hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Varhaiskasvatus- ja perusopetusikäisten 0-15 vuotiaiden määrä pienenee seuraavan kymmenen vuoden aikana väestöennusteen mukaan n. 1 400 lasta. Kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2020 palveluverkosta ja kaupunginhallitus 2021 toimitilojen toteuttamishjelmasta. Toimialue vuokraa käytössään olevat kiinteistöt tilakeskukselta. Toimialueella ei ole tilojen vähennemää vuonna 2022. Taloussuunnitelmakausilla vuonna 2023 Haapahuhdan koulu lakkaa 1.8 sivistys- ja hyvinvointilautakunnan 27.1.2021 § 14 päätöksen mukaisesti osana kaupunginhallituksen toimitilaohjelman toteutusta.

Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen toimintaympäristössä ei ole sääntelyyn liittyviä muutoksia, mutta muutokset liittyvät lähinnä palvelutarpeen muutokseen väestön ikääntymisen myötä. Opistot varautuvat toiminnassaan muutokseen virkarakenteen ja volyymin muuttamisella.

Kirjastotoiminnan osalta palvelutuotantoon vaikuttaa peruskorjauksen käynnistyminen lokakuussa 2021, joka jatkuu kesäkuuhun 2022 saakka. Kirjasto toimii väistötiloissa tämän ajan. Väistötiloista aiheutuu n. 20 000 euron menolisäys.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Varhaiskasvatuksen painopisteenä taloussuunnitelmakauden aikana toteutetaan kaksivuotinen esiopetuksen pilottihanke. Tähän saadaan 100 000 euroa valtionavustusta. Riihimäki on nimetty yhdeksi pilottikunnaksi, pilotti käynnistyi 1.8.2021 ja jatkuu 31.7.2023 saakka. Perhepäivähoidon kysyntä on valtakunnallisesti laskenut viime vuosina. Perheet hakeutuvat mieluummin päiväkotihoidon kuin perhepäivähoitoon. Yhtenä painopistealueena on vastata asiakkaiden palvelukysyntään, muuttamalla palvelutuotantoa kysynnän mukaiseksi. Varhaiskasvatuksen toiminnan painopisteet ja tavoitteet liittyvät keskeisesti strategian toteuttamiseen. Vuoden 2022 painopisteenä on lapsiparlamentin käynnistäminen osana Unicef-lapsiystävällinen kunta toimintamallia.

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion painopisteinä taloussuunnitelmakauden aikana on digitalisaatiokehitykseen vastaaminen. Perusopetuksessa varaudutaan pitkällä aikavälillä laitteiden hankintaan tv- ja opetussuunnitelman mukaisesti. Tämä nostaa kustannuksia, mutta parantaa opetustoiminnan laatua. Toiminnassa painotetaan digitaalisten ja sähköisten oppimateriaalien ja opetusvälineiden laajaa saatavuutta ja käytettävyyttä. Toiminnan painopiste noudattaa opetussuunnitelman mukaisia linjauksia. Toisen asteen opiskelussa pyritään mahdollistamaan urheiluvalmennus sekä jatkamaan strategisia kärkihankkeita, kuten #RoboRiksu ja kiertotalous -osaaminen.

Nuorisopalveluissa painopisteenä on etsivän nuorisotyön määrän lisääminen, jolla pyritään taavoittamaan syrjäytymisuhan alla olevien nuoria.

Vapaan sivistystyön palvelujen asiakasmääriä pyritään kasvattamaan maltillisesti taloussuunnitelmakauden aikana. Tällä pyritään vaikuttamaan positiivisesti kaupungin saamiin valtionosuuksiin. Taidekoulun opetuksen laajentaminen taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään on eräs keskeinen toiminnan tavoite. Muutos lisää opetusta aiemman 28 viikon kestävä lukuvuoden sijasta 33 viikkoon.

Kirjastopalvelujen painopisteenä tehdään omatoimikirjastoon liittyviä investointeja, joilla parannetaan palvelujen saatavuutta ja palvelun laatua resurssien vapautuessa asiakastyöhön.

Kaupungin kärkihankkeiden toteutus:

#RakasRiksu toteutuu kattavasti, niin lapsiystävällisen kunnan toiminnan muodossa, kuin laadukkaiden varhaiskasvatus, opetus- ja nuorisopalveluiden, vapaan sivistystyön ja kirjastopalveluidenkin muodossa.

#RoboRiksussa korostuu koulutuksellinen jatkumo ja koulupolun yhtenäisyys varhaiskasvatuksesta lukioon ja aina kansalaisopistoon saakka. Riihimäki robotiikan pääkaupunkina tarvitsee voimakasta panostusta koulutukseen.

#UusiRiksu kärkihanke konkretisoituu koko toimialueen laajuisesti niin Lasten ja Nuorten talon tarve- ja hankeselvityksen myötä, kuin kirjastoremontin toiminnallisissa muutoksissa omatoimikirjaston osalta.

#RipeäRiksu –hanke haastaa koko sivistyksen ja osaamisen toimialueen jatkuvaan kehitystyöhön ja innovointiin, kuinka olemassa olevia prosesseja voidaan tehostaa, tehdä ripeämmin ja laadukkaammin.

Henkilöstösuunnitelma

Merkittävin muutos henkilöstöresursseissa koskee oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön siirtymistä hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Tämä muutos koskee kaikkiaan 12 työntekijää. Varhaiskasvatuksen sijaistyövoiman saatavuuden ongelmien vuoksi varhaiskasvatukseen lisätään neljä vakituista varahenkilöä.

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä henkilöstömäärää lisätään erityisopettajalla ja oppivelvollisuuskoordinaattorilla. Lisäksi nuorisopalveluissa pyritään lisäämään yksi etsivä nuorisotyöntekijä, joka kuitenkin katetaan pääosin hankerahoituksella. Muilta osin henkilöstön määrä pysyy samalla tasolla verrattuna TA 2021.

Sivistys ja osaaminen	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	637,0	635,0	660,9	661,0
Vakinainen	505,4	499,5	494,7	516,3
Määräaikainen	129,3	135,0	165,6	144,2
Muut	2,3	0,6	0,6	0,5

10.1.4 Tekninen toimialue

Tuloslaskelma

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021 / TA 2022
TEKNINEN					
	10				
TOIMINTATUOTOT	22 435 322	22 776 900	22 776 900	23 492 500	3,14%
Myyntituotot	3 994 794	4 182 700	4 182 700	4 673 500	
Maksutuotot	195 748	469 400	469 400	469 400	0,00%
Tuet ja avustukset	425 321	387 800	387 800	391 800	1,03%
Muut toimintatuotot	17 819 459	17 737 000	17 737 000	17 957 800	1,24%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	343 136	0		568 400	
TOIMINTAKULUT	-25 888 697	-26 474 600	-26 487 400	-29 114 600	9,97%
Henkilöstökulut	-7 700 250	-8 201 100	-8 201 100	-8 694 400	6,02%
Palvelujen ostot	-7 934 921	-7 748 000	-7 750 800	-9 479 800	22,35%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 681 720	-4 703 800	-4 713 800	-4 788 300	1,80%
Avustukset	-89 077	-75 300	-75 300	-75 300	0,00%
Muut toimintakulut	-5 482 729	-5 746 400	-5 746 400	-6 076 800	5,75%
TOIMINTAKATE	-3 110 239	-3 697 700	-3 710 500	-5 053 700	36,67%
VUOSIKATE	-3 110 239	-3 697 700	-3 710 500	-5 053 700	36,67%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 092 202			-5 474 800	
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 697 863			-5 474 800	
Arvonalentumiset	-394 339				
TILIKAUDEN TULOS	-9 202 442	-3 697 700	-3 710 500	-10 528 500	184,73%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-9 202 442	-3 697 700	-3 710 500	-10 528 500	184,73%
VYÖRYTYSERÄT					
Vyörytystuotot					
Vyörytyskulut					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-9 202 442	-3 697 700	-3 710 500	-10 528 500	184,73%

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1. Lasten- ja nuortentalon suunnittelu käynnistyy
2. Hankintaohjeistus on päivitetty ja otettu käyttöön
3. Koulujen ympäristön liikenneturvallisuuksuunnitelma on päivitetty
4. Sähkölatauspiste on tehty kaupungin keskusvarikolle ja 3 täyssähköpakettiautoa hankittu

Toiminnan kuvaus

Tekninen toimialue huolehtii kaupungin katujen ja muiden yleisten alueiden suunnittelusta, toteuttamisesta, ylläpidosta, ja hallinnasta sekä metsänhoidosta, liikennesuunnittelusta, kestävien kulkumuotojen ja liikenneturvallisuuden edistämisestä, joukkoliikenteen ja jätehuollon järjestämisestä, kuljetusten suunnittelusta, kaupungin kone-, kuljetus- ja korjaamopalveluista, kaupungin toimitilojen hallinnasta, toteuttamisesta ja ylläpidosta, kaupungin varastosta, kaupungin asunto-olojen kehittämisestä, pelastustoimesta, kaupungin ruoka-palvelujen järjestämisestä ja hankintatoimen järjestämisestä. Tekninen toimialue vastaa osaltaan kaupungin strategian valmistelusta, kaupungin kehittämishankkeiden asiantuntijatuesta ja kokonaiskoordinaatiosta. Tämän lisäksi toimialue huolehtii liikuntalain mukaan kunnalle kuuluvista tehtävistä, ellei erikseen ole toisin säädetty tai määrätty.

Toimintaympäristön muutos

Väestörakenteen muutos

Lasten määrän väheneminen ja vanhusten määrän kasvu vaikuttaa monella tavalla toimialueen toimintaan. Lasten määrän vähentyminen vaikuttaa kaupungin tilatarpeeseen ja tällä tavalla ylläpidettävien kiinteistön määrään ja tätä kautta tilainvestointi- ja ylläpitokustannuksiin. Tämä vaikuttaa talousarviossa rahoitustarpeen vähentyessä toimialueiden rahoituskuluihin ja edelleen tilayksikön tuloihin. Vanhusväestön kasvun myötä esteettömien tilojen toimivuuteen tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota.

Yleisten alueiden osalta erityisesti esteettömyyden merkitys kasvaa ja tämä edellyttää laadukasta suunnittelua ja rakentamista sekä ylläpidolta lisääntyntä hoitoa. Liikuntapalveluissa tämä edellyttää panoksia erityisliikuntaan ja lisäksi tämän lisäksi panoksia liikuntapaikkojen esteettömyyden varmistamiseksi. Lapsimäärän vähentyminen tulee näkymään myös lapsille tarjottavien palveluiden tarpeessa, ellei liikunnan määrä tule kasvamaan. Tämä nykyisen resurssin ja käyttäjämäärän muutoksesta syntyvä potentiaali tulee hyödyntää tulevien vuosien aikana.

Lainsäädäntömuutokset

Toimialueella on toteutunut ja valmistelussa useita toimialueen toimintaa ohjaavia lakimuutoksia. Vuonna 2014 voimaan tulleiden vesihuoltolain sekä maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen oikeuttama kiinteistöjen hulevesimaksu on otettu huomioon vuoden 2019 ja 2020 tuloissa 200 000 eurolla. Vuoden 2022 talousarviossa esitetään, että tämän asian valmistelusta luovuttaisiin ja kyseistä hulevesituloa ei ole huomioitu talousarvoissa.

Vuonna 2019 voimaan tullut yksityislaki tulee ottaa huomioon yksityisteiden hoidossa. Kaupungin rooli yksityisteiden hoidossa tulee käsiteltäväksi tekniseen lautakuntaan syksyllä 2021. Kaupungin kustannukset yksityisteiden hoidossa on noin 50 000 euroa.

Vuonna 2020 voimaan tullut tieliikennelaki edellyttää liikenteenohjauslaitteiden uudistamista vuosien 2022 aikana arvioilta noin 30 000 eurolla vuosittain.

Laki puhtaiden ajoneuvojen käyttövaatimuksista on valmistelussa ja tulossa eduskunnan käsittelyyn syksyllä 2021. Tämän vaikutus tuleviin joukkoliikenne-, kuljetus- ja kalustohankintoihin on merkittävä. Muutoksen ajankohtaan vaikuttaa tulevien kilpailutusten ajankohta, mutta muutosten suuruuden voidaan arvioivan olevan useita satoja tuhansia euroja.

Hyvinvointialueen vaikutukset toimialueen toimintaan

Sote-maakuntamuutos tulee vaikuttamaan toimialueella merkittävimmin tilatarpeiden uudelleen arviointiin ja sitä kautta mahdollisesti maakunnan luopuessa kaupungin tiloista niiden jalostamisen tai purkamisen ja alaskirjaamisen kirjanpidossa. Vaikutuksia on myös mm. kuljetusten järjestämiseen ja hyvinvoinnin koordinointiin ja yhteistyön varmistamiseen. Tämä tulee edellyttämään kaupungin roolia hyvinvoinnin edistäjänä ja ennaltaehkäisevän työn korostumisena.

Yleinen kustannustason muutos

Tilakustannuksiin vaikuttaa merkittävästi energian, veden sekä muiden materiaalikustannuksien hintojen kasvu. Erityisesti sähkön hintataso on nousussa ja voidaan olettaa, että hintataso ei ainakaan alene. Tästä syntyvää kustannusten kasvua tulee hillitä parantamalla käytön ohjausta ja ottamalla käyttöön vähemmän energiaa vaativaa tekniikkaa.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Suunnitelmakaudella käynnistyy kaksi suurempaa investointihanketta ja tämä edellyttää tilaprojektien organisoinnin vahvistamista ja toimintatapojen tarkistamista. Vuoden 2021 aikana tullaan hankkeet projektoimaan ja tämän mukaiset resurssit huomioimaan investointi- ja käyttötaloudessa.

Perustettu hankekeskus käynnistyy syksyn 2021 aikana ja tavoitteena on edistää kaupungin strategista johtamista ja kaupunkitasoista hankintojen ja projektijohtamisen toimintamallien käyttöönottoa.

Toimialueella edistetään joukkoliikenteen käytön edellytyksiä, parannetaan mahdollisuuksia kestäviin liikkumismuotoihin ja otetaan käyttöön kestävämpiä energiaratkaisuja niin kiinteistöinvestoinneissa kun kaupunkiympäristöinvestoinneissa.

Tilainvestoinnit

Tilojen nettoinvestointitarve on taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 yhteensä 26 415 000 euroa. Tilainvestointien määrä vuonna 2022 on nettotasolla 9 165 000 euroa. Merkittävimmät tilainvestoinnit vuonna 2022 ovat uimalan saneerauksen käynnistyminen RakasRiksu, kirjaston saneerauksen jatkuminen RakasRiksu, Lasten ja nuorten talon suunnittelun käynnistyminen UusiRiksu, Asemanpuisto sekä kesäteatterin rakentaminen RakasRiksu.

Kunnallistekniikan investoinnit

Kunnallistekniikan nettoinvestointien tarve on taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 yhteensä 22 045 000 euroa. Vuonna 2022 kaupungin kunnallistekniikan nettoinvestointien tarve on 6 170 000 euroa. Merkittävimmät kunnallistekniikan investoinnit vuonna 2022 ovat Keskuskadun uudistuksen jatkaminen UusiRiksu, putkisillan rakentaminen Eteläiselle Asemakadulle RakasRiksu sekä tonttituotantona Korttionmäen lisäalueen rakentaminen UusiRiksu. Vuosille 2023 - 2031 kunnallistekniikan investointien nettorahoitustarve on keskimäärin noin 8 000 000 euroa vuodessa. Arviossa ei ole huomioitu elinkeinohankkeita, Eteläistä Varuskunta-aluetta tai uutta alikulkua/siltaa Veturitalleilta Peltosaareen.

Teknisen toimen kalustoinvestointitarve on taloussuunnitelmakaudella 2022 - 2024 yhteensä 1 480 000 euroa. Vuonna 2022 kalustoinvestointitarve on 580 000 euroa, jolla uudistetaan mm. kunnossapito- ja autokalustoa. Vuosina 2023 - 2031 teknisen toimen kalustoinvestointien rahoitustarve arvioidaan olevan noin 400 000 – 500 000 euron vuositasa.

Kertaluonteiset menot

Toimialueella toteutetaan muutamia kertaluonteisia hankkeita, joista merkittävimpana Peltosaaren koulun purkaminen. Purkukustannusten arvio on noin 800 000 euroa. Tämän lisäksi varaudutaan rahoituksessa yksittäisten omakotitalojen purkamiseen 50 000 eurolla. Tieliikennelain edellyttämät muutokset liikenteenohjauslaitteissa siltä osin kun ne eivät sisälly investointirahoitukseen ovat myös kertaluonteisia ja näihin on varauduttu 20 000 eurolla. Lisäksi kaupunki osallistuu Seudulliseen turvallisen ja kestävä liikumisen suunnitelman laatimiseen arviolta 45 000 eurolla. Kertaluontaisena menona ei ole varauduttu maanpuhdistuskustannuksiin.

Henkilöstö

Toimialueella on useita täyttämättömiä tehtäviä ja näiden tehtävien täyttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Nykyisten tehtävien täyttämisen lisäksi toimialueen henkilöstömäärässä ei kuitenkaan ennakoita tulevan muutoksia. Hyvinvointialueen muodostamisen aiheuttamat muutokset palvelujen kysyntään hallitaan pääosin ostopalvelujen kohdentamisella.

Keskeisempänä tavoitteena on kohdentaa henkilöstöresurssit optimaalisesti asetettujen tehtävien hoitamiseksi. Tämä tarkoittaa toimenkuvien tarkastamista tarvittaessa ja joitakin henkilöstön sisäisiä siirtoja toimialueen ja tarvittaessa kaupunkiorganisaation sisällä.

Toimintojen uudelleen organisointeja tehdään jatkuvasti toimintaprosessien kehittämiseksi. Toimenpiteenä henkilökunnan omaa suunnitteluosaamista, projektijohtamistaitoja, hankintaosaamista, monialaista osaamista sekä esimiestaitoja on tarkoitus vahvistaa työtehtävistä riippuen. Työssä jaksamista ja työhyvinvointia tuetaan varsinkin töiden hyvällä organisoinnilla, työyhteisöjen toimivalla yhteistyöllä ja mallikkaalla esimiestyöllä. Esimiestyön resurssia on tarpeen vahvistaa sisäisillä järjestelyillä. Lyhyen aikavälin toimenpiteitä on mm. liikunta- ja hyvinvointikeskuksen johtamisen kehittäminen, ostopalvelujen määrän tarpeen sopeuttamisen tilatarpeen kehitykseen ja toimialueen toiminnanohjauksen kehittäminen.

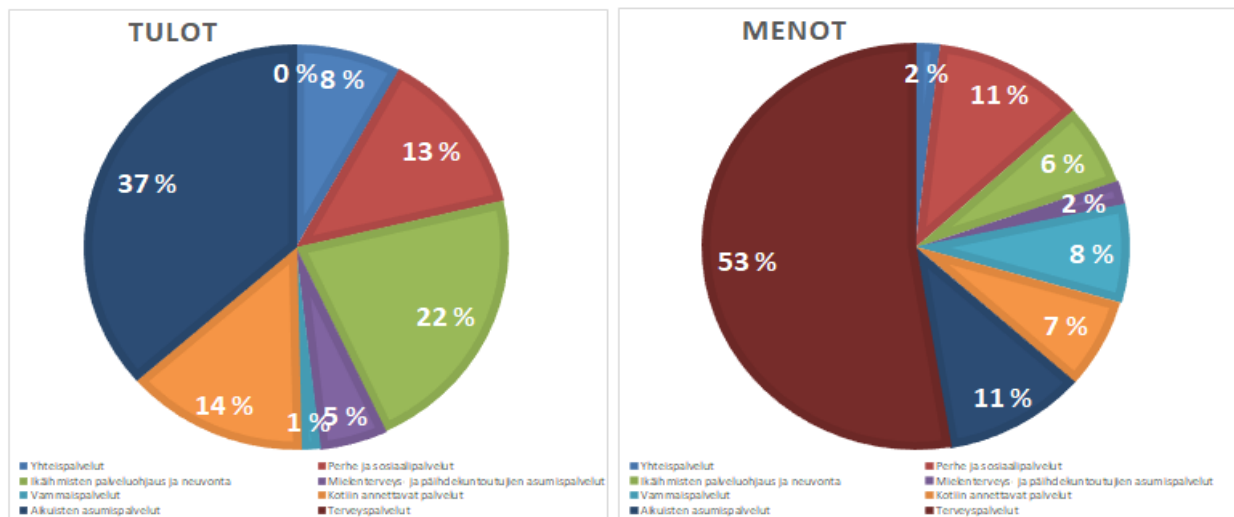
Tekninen toimialue	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	148,8	172,8	171,4	175,5
Vakinainen	129,3	143,0	145,0	149,1
Määräaikainen	16,7	25,4	21,2	21
Muut	2,8	4,3	5,2	5,0

10.2 Sosiaali- ja terveystoimiala

Tuloslaskelma

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
	10				
TOIMINTATUOTOT	9 587 435	8 499 700	8 499 700	7 784 300	-8,42%
Myyntituotot	4 355 289	3 960 100	3 960 100	2 069 700	
Maksutuotot	3 783 615	3 087 200	3 087 200	4 168 200	35,02%
Tuet ja avustukset	394 598	512 100	512 100	489 100	-4,49%
Muut toimintatuotot	1 053 932	940 300	940 300	1 057 300	12,44%
TOIMINTAKULUT	-107 749 028	-107 172 200	-107 170 500	-110 543 400	3,15%
Henkilöstökulut	-20 361 006	-20 716 300	-20 715 600	-22 579 300	8,99%
Palvelujen ostot	-77 694 114	-76 941 800	-78 599 700	-79 849 400	3,78%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-976 247	-421 200	-421 200	-539 400	28,06%
Avustukset	-6 136 585	-6 419 100	-4 760 200	-4 701 700	-26,75%
Muut toimintakulut	-2 581 076	-2 673 800	-2 673 800	-2 873 600	7,47%
TOIMINTAKATE	-98 161 593	-98 672 500	-98 670 800	-102 759 100	4,14%
VUOSIKATE	-98 161 593	-98 672 500	-98 670 800	-102 759 100	4,14%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-78 294			-55 900	
Suunnitelman mukaiset poistot	-78 294			-55 900	
TILIKAUDEN TULOS	-98 239 887	-98 672 500	-98 670 800	-102 815 000	4,20%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-98 239 887	-98 672 500	-98 670 800	-102 815 000	4,20%
VYÖRYTYSERÄT					
Vyörytystuotot					
Vyörytyskulut					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-98 239 887	-98 672 500	-98 670 800	-102 815 000	4,20%

Kuva 12 Sote-toimialueiden toimialueiden osuudet tuloista ja menoista

Taulukko 19 Sote-toimialueiden eurot tulot ja menot

Sote toimialueet	Tulot	%-osuus	Menot	%-osuus
Yhteispalvelut	625 800	8 %	2 067 100	2 %
Perhe ja sosiaalipalvelut	1 032 200	13 %	12 597 100	11 %
Ikäihmisten palveluohjaus ja neuvonta	1 695 800	22 %	7 178 500	6 %
Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien as	398 200	5 %	2 088 400	2 %
Vammaispalvelut	113 500	1 %	8 565 900	8 %
Kotiin annettavat palvelut	1 080 300	14 %	7 867 000	7 %
Aikuisten asumispalvelut	2 838 500	36 %	11 985 700	11 %
Terveyspalvelut	0	0 %	58 193 700	53 %
Yhteensä	7 784 300	100 %	110 543 400	100 %

Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimiala käsittää kahdeksan vastuualuetta, jotka ovat perhe- ja sosiaali-palvelut, aikuisten asumispalvelut, kotiin annettavat palvelut, vammaispalvelut, palveluoh-jaus, mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut, yhteispalvelut ja terveyspalvelut. Perustason terveyspalvelut tuottaa Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymä ja eri-koissairaanhoidon sekä ensihoidon palvelut Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri. Muiden vastuu-alueiden toiminnasta kaupunki vastaa itse.

Sosiaali- ja terveystoimen taloudelliset, toiminnalliset ja strategiset tavoitteet

Riihimäen kaupungin strategiset kärkihankkeet ovat sosiaali- ja terveystoimialan kehittämi-sen pohjana. Strategisiin kärkihankkeisiin pohjautuvat sosiaali- ja terveystoimen tavoitteet ovat vuonna 2022 seuraavat:

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1. Kotona asumisen tukeminen (RakasRiksu) Itsenäistä ja tuettua kotona asumista edistetään kaikissa toiminnoissa
Kotiutustiimin toiminnan uudelleen käynnistäminen toteutuu (kyllä /ei)
Yhteisötila Riksulan toiminta (10 000 käyntiä)
Perhehoidon lisääminen omaishoitajien vapaapäivien toteutumisen tukemiseksi (eri asiakkaiden lukumäärä perhehoidossa on vähintään 25)
Lyhytaikaishoidon uudelleen organisoinnin toteutuminen (06/2022 mennessä)
2. Teknologian hyödyntäminen ja digitalisaation edistäminen (RoboRiksu/RipeäRiksu)
(Robotiikkaa, teknologisia ja digitaalisia ratkaisuja tarkastellaan, pilotoidaan ja vai-kuttavia ratkaisuja otetaan käyttöön)

Etäkotihoito/teknologiset ratkaisut ovat käytössä vähintään 20 %:lla kotihoidon asiakkaista

3. Perhekeskustoiminnan kehittäminen (RakasRiksu)
(Perhekeskuksen ja muiden matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen)
Kohtaamispaikan toiminnan vakiinnuttaminen (lapsiperheille suunnattujen erilaisten ryhmien lukumäärä on vähintään 6)
4. Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden palvelujen parantaminen (RakasRiksu)
(Ehkäiseviä ja korjaavia päihde- ja mielenterveyspalveluja parannetaan kaikissa palveluissa. Erityisesti keskitytään lasten ja nuorten palveluiden kokonaiskoordinointiin ja johtamiseen. Tämä edellyttää useiden toimialojen ja organisaatioiden yhteistyötä).
Kotihoidon päihde- ja mielenterveys- sekä muistitiimin toiminnan käynnistäminen
Mielenterveys- ja päihdekoulutuksen järjestäminen moniammatillisen yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan vahvistamiseksi (järjestetään vähintään 100 henkilölle)
5. Toimintaedellytysten parantaminen (RakasRiksu/RipeäRiksu)
(Työhyvinvoinnin, työssä jaksamisen, työnantajan houkuttelevuuden ja johtamisen kehittäminen.)
Riihimäen kaupungin johtamislupauksiin sitoutuminen ja niiden konkretisointi sosiaali- ja terveystoimessa
Joustavuus oman työn suunnittelussa ja organisoinnissa sekä oman työn kehittäminen (esim. etätö, työaikajärjestelyt, autonominen työvuorosuunnittelu, henkilöstön pysyvyys, sisäiset koulutukset, osaamisen jakaminen, esimiesten sparraus)

Sosiaali- ja terveystoimien palvelutuotannossa keskeisenä tavoitekokonaisuutena on yhtäältä työn tuottavuuden ja sujuvuuden, sekä toisaalta työhyvinvoinnin, työnantajamielikuvan, sekä johtamisen kehittäminen.

Työn tuottavuutta edistää sujuvien yhteistyöprosessien kehittäminen, päällekkäisen työn vähentäminen ja soveltuvien teknologisten ja digitaalisten sovellusten ja laitteiden käyttöönotto. Työhyvinvoinnin ja työnantajamielikuvan kehittämisellä tuodaan perustyön kehittämiseen rauhaa ja turvataan tarvittavien resurssien täysimittainen saatavuus ja käytettävyys.

Henkilöstö

Sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstömäärä on ollut jatkuvassa kasvussa. Kasvua selittävät useat eri tekijät, viranomaismääräysten tiukentuminen (erityisesti henkilöstömitoitustilainsäädännön kiristyttyminen), Peltosaaren alueen kotihoidon toiminnan siirtyminen kaupungin omaksi toiminnaksi keväällä 2021, varahenkilöstön laajentaminen ja jatkuvasti lisääntyvä palvelutarve ikärakenteen muutoksen myötä.

Ikäihmisten määrän ja palvelutarpeen lisääntymisestä johtuva kotihoidon lisääntyvä tarve tarkoittaa käytännössä n. 4-6 hoitajavakanussin lisäämistä vuosittain, lisäksi vuoden 2022 alusta ikäihmisten tehostetun palveluasumisen välittömän työn mitoitusvaatimus nousee tasosta 0,55 tasoon 0,60. Sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstömäärä tulee nousemaan myös tulevina vuosina.

Sosiaali- ja terveyslautakunta	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	378,7	416,0	417,0	431,5
Vakinainen	291,5	323,4	328,6	367,6
Määräaikainen	82,8	83,5	79,0	73,1
Muut	4,4	9,1	9,4	9,3

10.2.1 Yhteispalvelut toimialue

Yhteispalvelujen vastuualue tuottaa sosiaali- ja terveystoimialan keskitetyt yleis-, talous- ja henkilöstöhallintopalvelut. Yhteispalvelujen vastuualue vastaa lautakunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä kaupungin muiden hallintoelinten päätösten toimeenpanosta sosiaali- ja terveystoimialalla.

Yhteispalveluiden vastuualue sisältää hallinto- ja tukipalvelut sekä varahenkilöstön kustannuspaikat (varahenkilöstön vakanssit on sijoitettu Yhteispalveluyksikköön, josta kulut jaetaan käyttäville yksiköille). Vastuualueetta johtaa talous- ja hallintopäällikkö.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Yhteispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	460 730	482 300	482 300	625 800	29,75%
TOIMINTAKULUT	-1 552 234	-1 541 600	-1 541 600	-2 067 100	34,09%
TOIMINTAKATE	-1 091 504	-1 059 300	-1 059 300	-1 441 300	36,06%

Toiminnan kuvaus

Yhteispalvelujen vastuualue vastaa monipuolisesti sosiaali- ja terveystoimen vastuualueille tarjottavista hallinto-, talouteen ja henkilöstöön liittyvistä palveluista. Yleishallintoon liittyviä vastuualueen keskeisiä toimintoja ovat muun muassa asianhallinta, arkistotoimi, sosiaali- ja terveyslautakunnan päätösten valmistelu ja toimeenpano, viranhaltijapäätösten päätösten

ohjaus, valmistelu ja toimeenpano, yksityisten palveluntuottajien hallinnointi, ohjaus ja valvonta, omien yksiköiden sisäinen valvonta, toimialan yleinen sopimushallinto ja –hallinta, sosiaali- ja terveystoimen asiakastietojärjestelmiin liittyvät pääkäyttäjäpalvelut ja käyttäjätuki sekä muut tukipalvelut (sosiaali- ja terveystoimen asiakaspalvelupisteen aulapalvelut, vahtimestaripalvelut).

Talouteen liittyviä vastuualueen keskeisiä toimintoja ovat puolestaan talousarvion valmistelu ja sen toteutumisen seuranta, tilinpäätös, asiakaslaskutus, ostolaskujen käsittely, kustannuslaskenta, hankinnat ja kilpailuttaminen, rahaliikenne ja sen seuranta sekä talouteen liittyvien tilastotietojen kokoaminen ja tuottaminen. Henkilöstöhallintoon liittyviä keskeisiä toimintoja ovat muun muassa KVTES-neuvonta ja ohjaus, rekrytointiprosessit, Populus-neuvonta, työajanseuranta ja henkilöstöasioihin liittyvän tilastotiedon tuottaminen ja kokoaminen.

Toimintaympäristön muutos

Yhteispalveluiden vastuualueen toimintaan tulee talousarviovuonna 2022 vaikuttamaan 1.1.2023 käynnistyvän Kanta-Hämeen hyvinvointialueen valmistelu (esim. hallintoon, talouteen ja henkilöstöön liittyvien tietojen kokoaminen).

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Yhteispalveluiden vastuualueen vuoden 2022 painopistealueet ja tavoitteet liittyvät Riihimäen kaupungin strategisista kärkihankkeista #RakasRiksu ja #RipeäRiksu -näkökulmiin, joissa esille nousevat seuraavat näkökulmat: työhyvinvoinnin, työssäjaksamisen, työnantajan houkuttelevuuden ja johtamisen kehittäminen, asiakaslaskutusprosessin kehittäminen ja sujuvoittaminen sekä Yhteispalveluiden vastuualueen sosiaali- ja terveystoimen hallintoon, talouteen ja henkilöstöön liittyvien prosessien kehittäminen (keskeisten ydinprosessien tunnistaminen ja kuvaaminen).

Henkilöstö

Yhteispalvelut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		27,0	29,6	27,5
Vakinainen		22,3	25,1	24,5
Määräaikainen		2,5	2,3	2,0
Muut		2,2	2,2	1,0

10.2.2 Perhe- ja sosiaalipalvelut toimialue

Perhe- ja sosiaalipalveluiden vastuualue jakautuu neljään palvelualueeseen, jotka ovat perhesosiaalityön ja työikäisten palvelut, lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut sekä Mäki-kujan perhetukikeskus (lastensuojelun sijaishuolto). Vastuualuetta johtaa palvelupäällikkö.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Perhe- ja sosiaalipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 160 784	1 100 800	1 100 800	1 032 200	-6,23%
TOIMINTAKULUT	-11 733 790	-12 387 300	-12 386 300	-12 597 100	1,69%
TOIMINTAKATE	-10 573 007	-11 286 500	-11 285 500	-11 564 900	2,47%

Toiminnan kuvaus

Työikäisten palveluihin kuuluvat aikuisväestön palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi, sosiaalinen kuntoutus ja työllistymistä tukevat palvelut sekä harkinnanvaraisen ja ehkäisevän toimeentulotuen palvelut.

Perhesosiaalityöhön ja lastensuojeluun kuuluvat lapsille ja heidän perheilleen tarkoitetut perhe- ja sosiaalipalvelut. Lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluja ovat virka-aikainen päivystys, palveluohjaus, palvelutarpeen arviointi sekä lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö.

Lasten ja nuorten psykososiaalisilla palveluilla tarkoitetaan lapsiperheiden kotipalvelua, matalankynnyksen palveluja (esim. lasten leiritoimintaa, Icehearts-toimintaa kouluilla, nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelut jne), perhetyötä, tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa, sosiaaliohjausta ja vertaisryhmätoimintaa sekä kasvatus- ja perheneuvontaa ja psykologipalveluja. Lastensuojelupalveluita ovat tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta, sosiaaliohjaus, tehostettu perhetyö, perhekuntoutus sekä sijaishuolto ja jälkihuolto. Sijaishuolto toteutetaan perhehoidossa tai laitoshoidossa Mäkikujan perhekeskuksessa tai ostopalveluissa.

Toimintaympäristön muutos

Lapsiperheiden palveluihin vaikuttavat mahdolliset tulevat lastensuojelutyön asiakasmitoitukset, jotka on huomiotu henkilöstöressurssissa ja ne tulee huomioida myös toiminnan suunnittelussa. Jälkihuolto-oikeuden laajentaminen 25 ikävuoteen saakka on jo heijastunut kasvavalla asiakasmäärällä lastensuojeluasiakkuuksissa (jälkihuollossa).

Koronan vaikutukset kuntalaisten työllisyyteen näkyvät kasvavina toimeentulotuen tarpeina sekä työttömyyden pitkittymisenä. Työllistämisen tukeminen vaatii paljon investointeja ja innovaatioita.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa palvelutarpeisiin vastaamisessa korostuu ensisijaisesti lapsiperheiden ja nuorten peruspalveluiden toimivuus. Perheiden hyvinvointiin, päihdeidenkäytön ennalta ehkäisyyn ja matalan kynnyksen palveluihin panostamalla vaikutetaan laajasti kaupunkilaisten hyvinvoinnin lisäämiseen. Tavoitteena on palvelurakenteen keventäminen. Uusia digitaalisia palvelumuotoja etsitään ja systeemistä (suhdeperustaista) työtettä vahvistetaan koko vastuualueella.

Perhekeskustoimintamallin kehittämistä vahvistetaan. Perhekeskukseen keskitetään mahdollisimman laajasti lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja toimintaa vahvistetaan yhteisen kohtaamispaikkatoiminnan Riksulan kautta. Lasten ja nuorten kotona asumista tuetaan ja lastensuojelun asiakasmäärät pyritään pitämään aikaisemmalla tasolla. Perhehoidon osuuden tavoite on 70 % sijaishuollosta. Sijaishuollon sijaan panostetaan koko perheen kuntoutuksiin ja erilaisiin kuntoutuksiin pääsee osallistumaan 28 perhekuntaa vuositason tasolla.

Työikäisen väestön työhön aktivointia vahvistetaan ja heidän mahdollisuuttaan tarvittaviin päihde- ja mielen-terveyspalveluihin lisätään. Työttömien aktivointiasteessa pyritään yli 35 prosenttiin. Sosiaalisten kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan mahdollisuuksia lisätään, jotta työikäisen väestön toimintakyky vahvistuisi. Asiakasohjausta ja verkostomaista työotetta yhteistyössä päihde- ja mielenterveyspalvelujen asumispalvelujen kanssa kehitetään. Kotona asumista tuetaan ja pyritään vähentämään tuetun ja tehostetun asumisen tarpeita 10 prosentilla.

Henkilöstö

Vuodelle 2022 ei ole suunnitteilla uusien vakanssien perustamista.

Perhe- ja sosiaalipalvelut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		69,4	68,8	69,3
Vakinainen		51,2	54,1	54,9
Määräaikainen		17,4	14,1	14,0
Muut		0,8	0,6	0,4

Taulukon tiedot: * Sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutos koskien vastuualueita 1.9.2019, ei saatavissa vertailulukuja.

10.2.3 Ikäihmisten palveluohjaus ja neuvonta toimialue

Palveluohjauksen vastuualue vastaa ikäihmisten palveluneuvonnasta, palvelutarpeen arvioinnista, palveluiden myöntämisestä ja arvioinnista sekä ostopalveluista ikäihmisten palveluiden osalta. Palveluohjauksen vastuualue vastaa myös omaishoidon tuen, päivätoiminnan ja kotihoidon tukipalveluiden (kuten ateriat-, turvapuhelin-, asiointi- ja kuljetuspalvelut) myöntämisestä ja arvioinnista. Vastuualueella päätetään asiakkaiden ohjaamisesta kaupungin omissa yksiköihin (kotihoito, Riihikoti, Uranuskoti, päivätoiminta) tai ostopalveluyksiköihin erillisten ohjeiden mukaisesti. Vastuualuetta johtaa palveluvastaava.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Ikäihmisten palveluohjaus ja neuvonta					
TOIMINTATUOTOT	2 298 953	1 863 700	1 863 700	1 695 800	-9,01%
TOIMINTAKULUT	-7 788 908	-7 691 300	-7 691 300	-7 178 500	-6,67%
TOIMINTAKATE	-5 489 955	-5 827 600	-5 827 600	-5 482 700	-5,92%

Toiminnan kuvaus

Palveluohjausyksikön tarkoituksena on auttaa, opastaa ja ohjata ikäihmisiä (asiakkaita) ja heidän omaisiaan heidän tarvitsemiensa palveluiden hankinnassa ja järjestämisessä. Ikäihmistien palveluohjaus ja -neuvonta vastaa sosiaalihoitolain, palvelusetelilain, perhehoitolain, omaishoitolaian mukaisesta neuvonnasta, sosiaalityöstä, palvelutarpeen arvioinnista, ja päätöksenteosta sekä yksityisiin palveluihin ohjaamisesta. Sosiaalihoitolain mukaisia päätöksiä tehdään kotihoidosta, ateriapalveluista, päivätoiminnasta, kuljetuspalveluista, lyhytaikaishoidosta, tehostetusta palveluasumisesta, asunnonmuutostöistä sekä rintamaveteraanien että sotainvalidien palveluista. Palvelusetelilain mukaisia palveluja ovat kotipalvelun palveluseteli ja tehostetun palveluasumisen palveluseteli. Perhehoitolain mukaisia palveluita ovat lyhytaikainen ja pitkäaikainen perhe-hoito hoitajan kotona sekä lyhytaikainen perhehoito asiakkaan kotona. Omaishoitolaian mukaisia palveluita ovat omaishoidon tuki, sijaisomaishoito ja omaishoidon vapaat.

Toimintaympäristön muutos

Ikäihmistien palveluohjauksen tulokehitykseen ovat vaikuttaneet 1.7.2021 voimaan tullut uusi asiakasmaksu-laki sekä Peltosaaren alueen kotipalveluiden siirtyminen Riihimäen kaupungin tuottamaksi palveluksi. Peltosaaren alueen kotihoidon osalta toimintatuotot ja –kulut sisältyvät kotiin annettavien palvelujen vastuualueen lukuihin, mikä selittää talousarvioesityksen toimintakatteen laskun. Väestörakenteen muutos haastaa erityisesti ikäihmistien palveluohjausta.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Vuoden 2022 tavoitteena on palveluprosessien ja kriteerien tarkistaminen lyhytaikaishoidon, tehostetun palveluasumisen ja omaishoidon myöntämisessä. Tavoitteena on asiakas saa riittävät kotiin annettavat palvelut oikea-aikaisina siten, että kotona asuminen mahdollisimman pitkään mahdollistuisi. Ikäihmistien ympärivuorokautisen hoidon kattavuus pysyy suunnitelman mukaan kutakuinkin nykyisellään. RAI-arviointia hyödynnetään laajamittaisesti palvelutarpeen arvioinnissa, päätöksiä tehtäessä ja raportoinnissa. Sähköisiä palveluja kehitetään asiakaslähtöisesti mm. etäyhteyksiä ja robotiikkaa hyödyntäen sekä seudullisina palveluina, mm. Omaolo-palvelu.

Henkilöstö

Vuodelle 2022 ei ole suunnitteilla uusien vakanssien perustamista.

Ikäihmisen palveluohjaus ja neuvonta	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		11,4	11,7	11,8
Vakinainen		11,2	10,8	11,8
Määräaikainen		0,2	0,9	0,1
Muut		0,0	0,0	0,0

Taulukon tiedot: * Sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutos koskien vastuualueita 1.9.2019, ei saatavissa vertailulukuja.

10.2.4 Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toimialue

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen toimialue tuottaa päihde- ja mielen-terveyskuntoutujien asumispalvelut kaupungin omana toimintana. Palveluita tuotetaan kau-pungin omissa yksiköissä Tiilikadulla ja Kalevanrinteessä. Tiilikadun kuntoutumisyksikön yh-teydessä toimii myös kotiin annettavia päihdekuntoutuspalveluita tuottavat Tassu-tiimi. Vas-tualueen johtamisesta vastaavat Tiilikadun ja Kalevan-rinteen palveluvastaavat kumpikin oman yksikkönsä osalta.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Mielenterv.- ja päihdekunt. asumispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	451 231	429 900	429 900	398 200	-7,37%
TOIMINTAKULUT	-2 117 060	-1 958 100	-2 058 100	-2 088 400	6,65%
TOIMINTAKATE	-1 665 829	-1 528 200	-1 628 200	-1 690 200	10,60%

Toiminnan kuvaus

Tiilikatu tuottaa asiakkaiden tarpeen mukaista palvelua suunnitellusti sosiaalitoimesta, perus-terveydenhuollosta kuin erikoissairaanhoidosta siirtyville päihdeasiakkaille. Tavoitteena on, että Tiilikatu profiloituu myös akuuttien päihdeongelmien hoitoon ja pystyy reagoimaan aiem-paa nopeammin asiakkaiden tarpeisiin. Yksikössä tarjotaan selviämisasematyyppistä palve-lua sekä päihdekuntoutusta yhteistyössä Terveyskeskuksen mielenterveys- ja päihdeyksikön (MPY) sekä aikuissosiaalityön kanssa. Tiilikadun yksikköön kuuluu lisäksi päihdekuntoutujien kotona asumista tukeva Tassu-tiimi.

Kalevanrinteen yksikkö on profiloitunut erityisesti mielenterveyskuntoutujien asumispalvelui-hin. Tavoitteena on vähentää pitkäaikaista asumista ja tukea kuntoutujia selviämään normaali-lissa asumisessa joko tuettuna tai itsenäisesti.

Toimintaympäristön muutos

Vallitseva covid 19 -pandemian vaikutukset voivat lisätä mielenterveys- ja päihdepalveluiden paikkojen tarvetta, mielenterveyshaasteiden ja päihteiden käytön sekä tuen tarpeen lisäänty-misen myötä.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Painopisteenä mielenterveys- ja päihdepalveluiden toiminnassa on asiakkaiden yhteisöllisyy-den ja osallisuuden edistäminen kuntouttavan ja toiminnallisen arjen rakentumisen sekä asi-akkaan toimijuuden tukemisen kautta. Tavoitteena on kuntoutusprosessien kehittäminen eri palveluiden rajapinnoissa ja verkostomaisen toimintatavan kehittäminen asiakkaiden kuntou-tumisen edistymiseksi.

Henkilöstö

Vuodelle 2022 ei ole suunnitteilla uusien vakanssien perustamista.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		23,8	24,7	27,5
Vakinainen		17,5	17,8	20,8
Määräaikainen		6,3	6,8	6,0
Muut		0,0	0,1	0,7

Taulukon tiedot: * Sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutos koskien vastuualueita 1.9.2019, ei saatavissa vertailulukuja.

10.2.5 Vammaispalvelut toimialue

Vammaispalvelujen vastuualue vastaa vammaisten sosiaalihuollon erityispalveluiden palveluohjauksesta ja järjestämisestä vammaispalveluihin oikeutetuille henkilöille iästä riippumatta. Vastuualuetta johtaa palveluvastaava.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Vammaispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	36 246	17 200	17 200	113 500	559,88%
TOIMINTAKULUT	-8 112 392	-8 685 400	-8 385 400	-8 565 900	-1,38%
TOIMINTAKATE	-8 076 146	-8 668 200	-8 368 200	-8 452 400	-2,49%

Toiminnan kuvaus

Vammaispalveluiden tarkoituksena on edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoa ja mahdollisuuksia yhden-vertaiseen elämään muiden kansalaisten kanssa sekä lisätä heidän yksilöllisiä osallistumis- ja toimintamahdollisuuksiaan. Vastuualueella tehdään päätökset asiakkaita koskevista vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisista palveluista ja tukitoimista. Lisäksi vammaispalvelut vastaavat alle 65-vuotiaiden asiakkaiden omaishoidon tuesta.

Vammaispalvelujen vastuualueen toiminnan ja talouden suunnittelua leimaa aina jonkinasteinen ennakoimattomuus. Asiakkaiden tilanteiden muutokset voivat olla ennalta arvaamattomia ja samalla kuntatalouden kannalta merkittäviä: mahdollisesti jo yhdenkin asiakkaan tilanteen muutos voi vaikuttaa vastuualueen vuosibudjetin toteutumiseen suuntaan tai toiseen. Lähes kaikki vammaispalvelut kuuluvat myös niin sanotun subjektiivisen oikeuden piiriin: mikäli asiakkaalla on palvelun tarve ja hän täyttää palvelun saamisen edellytykset, tulee kunnan järjestää palvelu huolimatta siitä, onko siihen varattu budjetissa riittävästi varoja.

Toimintaympäristön muutos

Vammaispalvelujen tarpeessa ja järjestämisessä ei ennakoida tapahtuvan merkittäviä muutoksia vuoden 2022 aikana. Vuosi tulee olemaan valmistautumista hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen sekä uuden vammaispalvelulain tuloon, joiden on määrä tapahtua

samanaikaisesti vuoden 2023 alussa. Nämä muutokset tulevat olemaan vammaissosiaalityön ja sen asiakkaiden kannalta merkityksellisiä, joten niihin valmistautuminen vastuualueella on tärkeää.

Vuoden 2022 aikana palvelutarpeen ennakoidaan palautuvan ennalleen korona-pandemiaa edeltävään aikaan nähden. Korona-rajoitusten takia mm. kuljetuspalvelun ja henkilökohtaisen avun käyttäminen jäivät selvästi tavanomaista vähemmälle. Tähän on talousarviossa varauduttu.

Vammaispalvelujen asumispalveluissa on odotettavissa kustannustason nousua. Pitkät puitesopimukset päättyvät vuoden 2021 loppupuolella, ja uusiin puitesopimushintoihin kohdistuu korotuspainetta, jota osaltaan voimistaa valtakunnallinen pula hoitohenkilökunnasta.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Vammaispalvelujen toiminnan tavoitteet ovat linjassa sosiaali- ja terveystoimialan yleisten tavoitteiden kanssa. Itsenäistä ja tuettua kotona asumista edistetään muun muassa resursoimalla riittävästi varoja alle 65-vuotiaiden omaishoitoon, lisäämällä erityisesti lasten ja nuorten lyhytaikaista perhehoitoa sekä panostamalla tuettuun asumiseen ja sen monipuolistamiseen.

Ihmisten elämäntilanteiden monimutkaistuessa vammaispalveluissa tehdään entistä enemmän ja vahvemmin monialaista yhteistyötä joskus hyvinkin laajojen verkostojen kanssa. Eri-tyisenä painopisteenä vuonna 2022 on suunnitelmallisten yhteistyökäytäntöjen ja -rakenteen vakiinnuttaminen perhesosiaalityön ja perhepalvelujen kanssa. Lisäksi vahvistetaan työntekijöiden valmiutta ja osaamista puuttua asiakkaiden mahdollisiin päihdeongelmiin ennaltaehkäisevästi ja ohjata heitä tarvittavien palvelujen piiriin.

Henkilöstö

Vuodelle 2022 ei ole suunnitteilla uusien vakanssien perustamista.

Vammaispalvelut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		4,4	5,7	6,1
Vakinainen		2,6	4,3	5,0
Määräaikainen		1,8	1,4	1,1
Muut		0,0	0,0	0,0

Taulukon tiedot: * Sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutos koskien vastuualueita 1.9.2019, ei saatavissa vertailulukuja.

10.2.6 Kotiin annettavat palvelut toimialue

Kotiin annettavien palveluiden vastuualue vastaa kaupungin omana toimintana tuotettavasta kotihoidosta, kehitysvammaisten asumisohjauksesta, työ- ja päivätoiminnasta sekä vapaaehtoistoiminnasta ja avoimesta toiminnasta. Vastuualuetta johtaa palveluesimies.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Kotiin annettavat palvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 561 347	1 654 600	1 654 600	1 080 300	-34,71%
TOIMINTAKULUT	-6 606 832	-6 845 000	-6 983 500	-7 867 000	14,93%
TOIMINTAKATE	-5 045 485	-5 190 400	-5 328 900	-6 786 700	30,75%

Toiminnan kuvaus

Kotiin annettavien palveluiden toiminnan tarkoitus on nimensä mukaisesti edistää tuen tarpeessa olevien kohderyhmänsä kuntalaisten kotona asumisen edellytyksiä ja tuottaa toimintakykyä edistävää päivätoimintaa vammaispalveluiden asiakkaille ja senioreille. Toimintaa jaottuu kotihoidon palveluihin, sekä toimintakykyä tukeviin vammais- ja senioripalveluihin.

Toimintaympäristön muutos

Kotiin annettavien palveluiden keskeisimmät muutokset kohdistuvat vuonna 2022 kotihoitoon sekä ennaltaehkäiseviin avoimiin päivätoimintapalveluihin.

Kotihoidon muutoksen aiheuttajana on ikäihmisten määrän jatkuva kasvu, jota osaltaan tehostaa myös kotiin annettavien palveluiden ensisijaisuus palvelurakenteen näkökulmasta. Kasvun odotetaan olevan jopa noin 10 prosentin luokkaa vuodessa, joka kasvuvauhtina on melko suuri. Riskienhallinnan näkökulmasta hoitajasaatavuus on noussut kotiin annettavien palveluiden näkökulmasta yhdeksi sosiaali- ja terveyspalveluiden keskeisimmäksi riskiksi.

Riihimäkeläisten ikäihmisten toimintakykyä tuetaan kehittämällä jatkuvasti ennaltaehkäisevää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ylläpitävää ja parantavaa avointa päivätoimintaa. Toimintaa on järjestetty senioripuistoiluna, ryhmäkävelylenkein, etäyhteyksin senioreiden digiloikan nimellä ja nyt myös vuoden 2021 syksyllä avatussa Riksulassa. Moninäkökulmaisesti toimintakyvyn parantaminen vaikuttaa pitkällä tähtäimellä ihmisen palvelutarpeisiin ja elämän mielekkyyteen.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Kotihoidon kasvupainetta pyritään hallitsemaan monilla keinoilla. Teknologisten apuvälineiden kokeilut, käyttöönotto ja käytön lisääminen, paikallisen ammattikoulun kanssa sovitut yhteiset koulutus sopimuksin toteutettavat omat hoitajakoulutusryhmät ja työnantajamaineen kehittäminen ovat esimerkkejä toimintatavoista. Tavoitteena on myös kokeilla kutsuperustaista kotihoidon mallia, jossa kotihoidon käynnit tehtäisiin asiakkaalle päivittäisen tarpeen mukaan. Tällä tavoitellaan asiakkaan itsenäisen toimintakyvyn tukemista vaarantamatta silti hänen oikeutta tarvittaviin apuihin arjessa. Kotihoidon tarpeen kasvua ja palveluiden oikea-aikaisuutta edistetään parantamalla kotiutusprosessia yhteistyössä terveyspalveluiden kanssa sekä kehittämällä edelleen Tukiverkko -tiimiä, joka vastaanottaa ja arvioi uudet asiakkaat.

Kylätalon kehittäminen yhteistyössä muiden toimialojen ja kolmannen sektorin kanssa on yksi vuoden 2022 kiinnostavimpia kehitysprojekteja. Tavoitteena on viedä Kylätaloa kohti

kaikkien kuntalaisten olohuonetta ja rakentaa yhteisöllistä Riihimäkeä. Se antaa mahdollisuuden tarjota myös matalan kynnyksen palveluohjausta ja neuvontaa.

Henkilöstö

Vuodelle 2022 ei ole suunnitteilla uusien vakanssien perustamista.

.Kotiin annettavat palvelut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		107,6	118,6	121,4
Vakinainen		81,9	89,0	94,9
Määräaikainen		20,8	23,2	20,0
Muut		4,9	6,4	6,5

Taulukon tiedot: * Sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutos koskien vastuualueita 1.9.2019, ei saatavissa vertailulukuja.

10.2.7 Aikuisten asumispalvelut toimialue

Aikuisten asumispalvelujen vastuualue vastaa kaupungin omana toimintana tuotettavasta ikäihmisten ja kehitysvammaisten tuetusta ja lyhyt- sekä pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta. Palveluja tuotetaan kaupungin omissa yksiköissä Kivarissa, Riihikodissa ja Uranuskodissa. Vastuualuetta johtaa palvelu-esimies.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Aikuisten asumispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	3 618 144	2 951 200	2 951 200	2 838 500	-3,82%
TOIMINTAKULUT	-12 077 471	-11 194 100	-11 204 900	-11 985 700	7,07%
TOIMINTAKATE	-8 459 328	-8 242 900	-8 253 700	-9 147 200	10,97%

Toiminnan kuvaus

Tehostettua palveluasumista tuotetaan neljässä eri yksikössä: Villavassa, Tornissa, Lyhteessä ja Uranuskodissa. Lyhytaikaista hoitoa, arviointia ja kuntoutusta annetaan Lakussa, ja erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden pienyksikössä Eepoksessa. Kivari tarjoaa kehitysvammaisten tuettua asumista.

Toimintaympäristön muutos

Vanhuspalvelulain muutos (1.10.2020) vaikuttaa vuonna 2022 siihen, että henkilöstömitoitus tulee iäkkäiden henkilöiden tehostetussa palveluasumisessa toteutua 0,6 työntekijää asiakasta kohti 1.1.2022. Vanhuspalvelulain mukaan lakisääteinen henkilöstömitoitus tulee olla 0,7 1.4.2023 mennessä. Laki tuo paineita henkilöstökulujen merkittävään kasvuun.

Asiakasmaksulain uudistamisen (1.7.2021) vaikutukset ovat vielä talousarviota laadittaessa osittain epäselvät. Heinäkuun 2022 tuleva toteuma näyttää suuntaa talousarvion 2022 kustannustuottojen osalta. Lain uudistuksessa huomioidaan asiakkaan enimmäiskäyttövaran nousu ja palvelujen hintaan sisältyvien kulujen, kuten ateria- ja lääkekustannusten vaikutus.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Aikuisten asumispalveluissa on haasteena ikääntyvien määrän kasvu. Kasvavan asiakasmäärän tarpeisiin vastataan ensisijaisesti kotona asumista tukemalla, jonka seurauksena ympärivuorokautisen palvelun tarve ei kasva samassa suhteessa kuin ikääntyvien määrä kasvaa.

Asumispalvelujen tarpeisiin vastataan teknologisilla ratkaisuilla ja kehittämällä robotiikkaa sekä toimintakulttuuria. Laadukkaiden palvelujen kehittämistyötä tehdään yhdessä asiakkaiden, heidän läheisten ja yhteistyö-tahojen kanssa. Työntekijänäkökulmasta etsitään mahdollisuuksia korvata raskaita, vaarallisia tai toistuvia työtehtäviä robotiikan avulla. Robohoiva -hanke mahdollistaa Riihikotiin logistiikkavaunun pilotoinnin vuonna 2022, jolla saadaan laskennallisesti vapautettua hoitohenkilökunnan resursseja välittömään asiakastyöhön. RAI-järjestelmä mahdollistaa palvelujen laadun arvioinnin ikäihmisten palveluissa.

Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa tullaan vähentämään oman toiminnan pitkäaikaishoidon paikkoja asteittain, kun kahden hengen huoneet tullaan muuttamaan yhden hengen huoneiksi. Muutoksilla on vaikutusta tulokertymään, mikä tulee vähentymään paikkamäärän muutoksista riippuen.

Lyhytaikaisen arviointi- ja kuntoutumisyksikön (Lakun) uudelleen organisointi on suunnitteilla tapahtuvaksi vuonna 2022. Perusteena muutokselle on lyhytaikaisen hoidon ja kuntoutumisen laadun sekä toiminnan tehostaminen. Asiakkaat ovat pääasiassa ikäihmisiä, jotka tulevat yksikköön arviointi- ja kuntoutumisjaksoille ja omaishoidon vapaille. Ratkaisuvaihtoehtoja selvitetään nykytilanteeseen nähden syksyn 2021 aikana ennakkovaikutusten arvioinnilla.

Vammaisten henkilöiden palveluissa korostetaan kuntoutumista ja siirtymistä ympärivuorokautisista palveluista kevyemmin tuettuihin palveluihin. Yhteistyössä asumisohjauksen kanssa annetaan tuetun asumisen asiakkaille lisätukea puhelimitse kotona asumiseen ja äkillisessä kriisitilanteessa voi asumisohjaajan arvion mukaan asiakas väliaikaisesti asua Kivarin asumisvalmennusasunnossa.

Yhteistyötä kotiin annettavien palvelujen kanssa jatketaan ja tehostetaan. Teknologisilla ratkaisuilla pystytään parantamaan ikäihmisen kotona asumista. Riihikodissa sijaitsee Robotiikka -huone, josta saadaan asiakkaille käyttökokemuksia teknologian hyödyntämisestä kotona, kun asiakas on lyhytaikaisessa yksikössä hoitojaksolla.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu asiakaspaikkojen suunniteltu vähentyminen kahden hengen huoneesta yhden hengen huoneisiin. Vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen toteutumiseksi on asetettu suunnittelurajat. Rajoissa on huomioitu asiakkaiden hoitoisuus ja kuntoutumisen mahdollistaminen sekä työntekijöiden työturvallisuus: pitkäaikaisyksiköt 0,625–0,630, lyhytaikaisyksikkö Laku 0,65–0,67, lyhytaikaisyksikkö Eepos 1,0–1,1. Tavoitteiden saavuttamiseksi henkilöstön vakansseihin ei tarvita huomattavia muutoksia vuonna 2022.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rekrytointi on vaikeutunut vuosi vuodelta. Erityisesti vakituisten ja pitkäaikaisten sijaisten hoitohenkilökunnan osalta tilanne on erittäin vaikea, vaikka asian ratkaisuun on käytetty monenlaisia keinoja. Ostotyövoima ja ylityöt nostavat merkittävästi työvoiman kustannuksia. Yhteistyö moniammatillisesti eri oppilaitosten ja muiden koulutus sekä työllisyys mahdollisuuksien kautta tulevat lisääntymään 2022 aikana.

Henkilöstö

Vuodelle 2022 ei ole suunnitteilla uusien vakanssien perustamista.

Aikuisten asumispalvelut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä		172,4	157,8	167,9
Vakinainen		136,7	127,4	137,3
Määräaikainen		34,5	30,3	30,0
Muut		1,2	0,1	0,7

Taulukon tiedot: * Sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutos koskien vastuualueita 1.9.2019, ei saatavissa vertailulukuja.

10.2.8 Terveystoimen toimialue

Terveystoimen toimialue käsittää perusterveydenhuollon avohuollon ja vuodeosastotoiminnan, ympäristöterveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon. Perusterveydenhuolto järjestetään Riihimäen seudun terveystoimen kuntayhtymässä. Erikoissairaanhoidon ja ensihoidon palvelut tuottaa Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri.

	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022	Muutos % TA 2021/ TA 2022
Terveystoimen toimialue					
TOIMINTAKULUT	-57 760 339	-56 869 400	-56 919 400	-58 193 700	2,33%
TOIMINTAKATE	-57 760 339	-56 869 400	-56 919 400	-58 193 700	2,33%

Terveystoimen vuoden 2022 toimintaan tulee vaikuttamaan valmistautuminen hyvinvointialueen perustamiseen. Taloudellisesti kaupungin kannalta erittäin merkittävä – useiden miljoonien eurojen – riski liittyy nykyisen keskussairaalan rakennusten poistokäsittelyyn, sosiaali- ja terveystoimialan talousarviota laadittaessa tilanne on edelleen epäselvä. Covid19-pandemian kehittyminen vaikuttaa merkittävästi terveydenhuoltoon, erityisesti hybridistrategian muutokset vaikuttavat kustannuksiin, toimintaan ja tarvittaviin resursseihin. Pandemian aiheuttama hoitovelka tulee aiheuttamaan merkittävää terveystoimen kysynnän kasvua, osa vaikutuksista tulee esiin pitkällä viiveellä. Kaupunki on valmistellut oman sairaanhoitopiiriä koskevan talousarvion 2% mukaisesti. Sairaanhoitopiirin esityksen ero kaupungin talousarvioon nähden on 450 000 euroa. Kaupunki ei ole varautunut eikä hyväksy valmistelussa olevaa lisäpoistoa, jonka suuruus on Riihimäen osalta 631 000 euroa. Yhteensä nämä ovat noin 1,1 miljoonaa euroa.

11 Vesihuoltoliikelaitos

TULOSLASKELMA	Tp 2020	TA 2021	Ennuste 2021	TA 2022	muutos %	Suunnitelmavuodet	
						2023	2024
Liikevaihto	8 896 748	8 497 500	8 497 500	8 684 500	2,20	8 762 700	8 841 600
Liiketoiminnan muut tuotot	19 743	13 000	13 000	13 000	0,00	13 100	13 200
	8 916 491	8 510 500	8 510 500	8 697 500	2,20	8 775 800	8 854 800
Valmistus omaan käyttöön	11 727						
Materiaalit ja palvelut							
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-986 925	-1 164 650	-1 164 650	-1 170 100	0,47	-1 187 600	-1 205 400
Palvelujen ostot	-952 151	-1 153 450	-1 153 450	-1 233 300	6,92	-1 251 700	-1 270 400
	-1 939 076	-2 318 100	-2 318 100	-2 403 400	3,68	-2 439 300	-2 475 800
Henkilöstökulut	-1 523 676	-1 746 400	-1 746 400	-1 809 800	3,63	-1 836 900	-1 864 400
Palkat ja palkkiot yhteensä	-1 243 898	-1 389 000	-1 389 000	-1 460 200		-1 482 100	-1 504 200
Henkilösivukulut	-279 806	-357 400	-357 400	-349 600	-2,18	-354 800	-360 200
	-1 523 676	-1 746 400	-1 746 400	-1 809 800	3,63	-1 836 900	-1 864 400
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 785 493	-2 750 000	-2 750 000	-2 900 000	5,45	-2 800 000	-2 900 000
Liiketoiminnan muut kulut	-165 955	-167 200	-167 200	-171 800	2,75	-174 300	-176 900
LIIKELYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	2 514 018	1 528 800	1 528 800	1 412 500	-7,61	1 525 300	1 437 700
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot							
Muut rahoitustuotot	1 824						
Kunnalle maksetut korkokulut	-101 274	-168 000	-168 000	-90 000	-46,43	-76 700	-66 900
Muille maksetut korkokulut							
Korvaus peruspääomasta	-525 111	-750 000	-750 000	-750 000	0,00	-750 000	-750 000
Muut rahoituskulut							
	-624 561	-918 000	-918 000	-840 000	-8,50	-826 700	-816 900
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 889 457	610 800	610 800	572 500	-6,27	698 600	620 800

RAHOITUSLASKELMA	Tp 2020	TA 2021	Ennuste 2021	TA 2022	muutos %	Suunnitelmavuodet	
						2023	2024
Toiminnan rahavirta							
Liikelylijäämä (alijäämä)	2 514 018	1 528 800	1 528 800	1 412 500	-7,61	1 525 300	1 437 700
Poistot ja arvonalentumiset	2 785 493	2 750 000	2 750 000	2 900 000	5,45	2 800 000	2 900 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-624 561	-918 000	-918 000	-840 000	-8,50	-826 700	-816 900
	4 674 949	3 360 800	3 360 800	3 472 500	3,32	3 498 600	3 520 800
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-2 924 095	-5 520 000	-5 520 000	-5 220 000	-5,43	-4 030 000	-5 060 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	434 563	370 000	370 000	325 000	-12,16	290 000	290 000
Pysyvien vastaavien luovutustulot							
	-2 489 532	-5 150 000	-5 150 000	-4 895 000	-4,95	-3 740 000	-4 770 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 185 419	-1 789 200	-1 789 200	-1 422 500	-20,50	-241 400	-1 249 200
Rahoituksen rahavirta							
Lainakannan muutokset							
Antolainasaamisten lisäys muilta							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta							
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000	0,00	-650 000	-650 000
	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000	0,00	-650 000	-650 000
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Saamisten muutos kunnalta	-1 509 940						
Saamisten muutos muilta	-200 847						
Korottomien velkojen muutos kunnalta							
Korottomien velkojen muutos muilta	175 369	300 000	300 000	300 000	0,00	300 000	300 000
	-1 535 419	300 000	300 000	300 000	0,00	300 000	300 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 185 419	-350 000	-350 000	-350 000	0,00	-350 000	-350 000

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1. Liikelaitoksen taloudellinen tulos on ylijäämäinen ja se pystyy maksamaan valtuuston vahvistaman peruspääoman koron
2. Tehdään päätös uuden sähköisen asiointipalvelun käyttöönotosta vuoden 2022 aikana
3. Pilotoidaan vesimittarien etäluentaratkaisu ja päätetään käyttöönotosta vuoden 2022 aikana.
4. Käynnistetään omaisuudenhallinnan suunnitelman laatiminen helmikuun 2022 loppuun mennessä

Toiminnan kuvaus

Riihimäen vesihuoltoliikelaitos on suoraan kaupunginhallituksen alaisena toimiva liikelaitos. Riihimäen Vesi vastaa talousveden toimittamisesta kiinteistöille, vesijohto- ja viemäriverkostojen rakentamisesta ja kunnossapidosta, jätevesien johtamisesta ja käsittelystä sekä sadevesien ja perustusten kuivatusvesien johtamisesta. Vuonna 2020 liikelaitoksen liikevaihto oli 8,9 milj. euroa ja tase noin 58 milj. euroa. Laitoksen palveluksessa on 27 henkilöä.

Toimintaympäristö

Toimintaympäristössä ei ole taloussuunnitelmakaudella näköpiirissä sellaisia muutoksia, joilla olisi merkittävää vaikutusta laitoksen toimintaan ja talousarvioon.

Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä vesihuoltoalan toimijoiden kanssa kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelman, jossa on luotu vesihuoltosektorin yhteinen visio – vastuullinen vesihuolto 2030. Siinä on mm. todettu, että vesihuollon rakennemuutosta kohti tarkoituksenmukaisempia ja toimivampia vesihuoltopalveluja tuottavia yksiköitä on edistettävä ja vesihuollon alueellista yhteistyötä kehitettävä. Keinoina on mainittu mm.: luodaan kannusteita vesihuoltolaitosten yhdistymiseen ja selvitetään vesihuollon järjestämisen ja organisoinnin vaihtoehdot ja mahdollisuudet sekä toteuttamiskelpoisuus.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Toimintavarmuus, omaisuudenhallinnan kehittäminen, hiilineutraali energiantuotanto ja digitalisaation edistäminen

Investoinnit

Riihimäen vesihuoltoliikelaitoksen investoinnit ovat yhteensä 4,9 milj. euroa vuonna 2022. Taloussuunnitelmavuonna 2023 investoinnit ovat 3,7 milj. euroa ja vuonna 2024 investointien suuruus on 4,8 milj. euroa.

Henkilöstö

Riihimäen Vesihuoltoliikelaitos	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Henkilötyövuosien määrä yhteensä	26,7	26,3	27,6	27,6
Vakinainen	24,9	24,3	27,6	27,6
Määräaikainen	1,6	1,3	0,0	0,0
Muut	0,2	0,7	0,0	0,0

	Ta 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024	Luonnos jatkuvuosi 2025 2026	
ASUNTOALUEIDEN RAKENTAMINEN JA TÄYDENNYS						
Räätykänmäki I, Junttatie		200 000				
Korttionmäen lisäalue		250 000				
Varaus			150 000	200 000	200 000	200 000
Menot	200 000	450 000	150 000	200 000	200 000	200 000
ELINKEINOALUEIDEN RAKENTAMINEN						
Virtakadun vesihuolto		500 000	300 000			
Varaus			200 000	200 000	200 000	200 000
Menot	800 000	500 000	500 000	200 000	200 000	200 000
KAUPUNGIN HANKKEISIIN LIITTYVÄT TYÖT						
Koppelintie v. Junttatie- Karjaportintie			450 000			
Kauppakatu v. Junailijankatu-Valtakatu				200 000		
Hämeenaukio				150 000		
Valtakatu v. Kauppakatu-Käräjäkatu					150 000	
Valtakäyrä v. Kalevankatu - Kauppakatu					100 000	
Paloheimonkatu Välttämä-Riihikatu				300 000		
Hämeenkatu v. Hämeenaukio-Kalapojankuja					100 000	
Hämeenkatu v. Kalapojankuja-Keskuskatu						100 000
Emännänkuja					100 000	
Varaus		100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Menot	850 000	100 000	550 000	750 000	550 000	200 000
PUTKISTOSANEERAUS JA TÄYDENNYS						
Haapahuhdan vesilaitokselta lähtevän putken saneeraus		300 000				
Otsola		500 000	500 000			
Tienhaara		950 000				
Päävesijohdon saneeraus Herajoen laitos - Teollisuuskatu			550 000			
Raakavesijohdo Riutta-Herajoki		500 000				
Puhdistamontie		300 000				
Herajoentie - Kukkotie - Laurilantie				500 000		
Kumela				750 000	700 000	800 000
Lopentie ja Uudenmaankatu			400 000			
Paloheimonkatu v. Välttämä-Uudenmaankatu				800 000		
Rajapolku						850 000
Oravankatu, Ratamotie ja Saviahonkatu				600 000		
Museokatu				100 000		
Temppelikadun-Kaartokadun alue				500 000		
Pohjois-Juppala						500 000
Suojala						500 000
Virtausmittauskaivot		50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Verkostoon kuntotutkimukset		50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Menot	1 600 000	2 650 000	1 550 000	3 350 000	800 000	2 750 000
Rahoitusosuus, Riihimäen kaupunki hulevesitoiminta	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Verkostoinvestoinnit yhteensä (netto)	3 450 000	3 700 000	2 750 000	4 500 000	1 750 000	3 350 000
Rahoitusosuudet	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Investoinnit, netto	3 200 000	3 450 000	2 500 000	4 250 000	1 500 000	3 100 000
LAITOSINVESTOINNIT						
Jätevedenpuhdistamon koneistosaneeraukset		300 000	200 000	200 000	500 000	200 000
Jätevedenpuhdistamon koneistosaneeraukset, rahoitusosuus		-60 000	-40 000	-40 000	-100 000	-40 000
rejektivesien käsittelyselvitys				20 000		
Vedenhankinnan koneistosaneeraukset		80 000	40 000	40 000	40 000	100 000
Pumppaamosaneeraus		300 000	300 000	300 000	60 000	60 000
Pumppaamosaneeraus, rahoitusosuus		-15 000				
Haapahuhdan vesilaitoksen saneeraus		800 000	700 000			
Menot	1 280 000	1 405 000	1 200 000	520 000	500 000	320 000
KALUSTO						
Laitosyksikkö	20 000	40 000	40 000			
Investointimenot	4 750 000	5 145 000	3 990 000	5 020 000	2 250 000	3 670 000
Rahoitusosuudet	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (netto)	4 500 000	4 895 000	3 740 000	4 770 000	2 000 000	3 420 000

12 Riihimäen kaupunki yhteensä

Tässä osiossa käsitellään Riihimäen kaupunkia kokonaisuutena. Tarkastelussa kaupunkien toimialojen sisäiset erät sekä vesihuoltoliikelaitoksen välinen keskinäisen kaupankäynnin tai toiminnan vaikutukset on eliminoitu. Tarkastelu on ulkoisen tilinpäätöksen mukainen. Riihimäen kaupungin yhdistelty ulkoinen tuloslaskelma on esitetty seuraavalla sivulla.

Riihimäen kaupunki ilman vesihuoltoliikelaitosta, ml. sisäiset erät

TULOSLASKELMA	TP 2020	'	MKS 2021	TA 2022
Toimintatuotot	41 101 400		39 911 800	41 193 800
Myyntituotot	10 007 962		9 505 700	8 200 700
Maksutuotot	6 402 826		6 409 300	7 364 600
Tuet ja avustukset	2 718 125		2 132 600	2 904 100
Muut toimintatuotot	21 972 487		21 864 200	22 724 400
Valmistus omaan käyttöön	343 910			568 400
Henkilöstökulut yhteensä	- 66 178 969	-	69 003 000	- 71 918 400
Palkat ja palkkiot	- 52 781 543	-	54 320 800	- 57 435 000
Henkilösivukulut	- 13 397 426	-	14 682 200	- 14 483 400
Palvelujen ostot	- 98 456 330	-	100 220 700	- 103 202 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 7 037 137	-	6 415 800	- 6 758 500
Avustukset	- 8 870 165	-	7 642 900	- 7 437 400
Muut toimintakulut	- 18 659 976	-	18 725 500	- 20 444 200
Toimintakulut yhteensä	- 199 202 577	-	202 007 900	- 209 760 700
TOIMINTAKATE	-157 757 268		-162 096 100	-167 998 500
Verotulot	126 405 975		126 511 000	131 300 000
Valtionosuudet	47 804 664		43 916 700	47 614 600
Rahoitustuotot ja -kulut	2 463 529		2 390 100	2 181 300
Korkotuotot	175 525		171 000	125 000
Muut rahoitustuotot	2 679 665		2 577 000	2 300 000
Korkokulut	- 373 599	-	327 900	- 213 700
Muut rahoituskulut	- 18 061	-	30 000	- 30 000
VUOSIKATE	18 916 900		10 721 700	13 097 400
Poistot ja arvonalentumiset	- 6 537 372	-	6 212 400	- 5 759 700
TILIKAUDEN TULOS	12 379 528		4 509 300	7 337 700
Poistoeron lisäys- tai vähennys+	46 875		47 000	47 000
Varausten lisäys- tai vähennys+				
Rahastojen lisäys- tai vähennys+	50 000			
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	12 476 403		4 556 300	7 384 700

RIIHIMÄEN KAUPUNKI JA VESIHUOLTOLIikelaitos
YHDISTELTY ULKOINEN TUOSLASKELMA TALOUSARVIO 2022

	Riihimäen kaupunki	Riihimäen Vesi	Yhteensä (ennen elim.)	Eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT					
MYYNITUTUOTOT	3 502 800	8 684 500	12 187 300	-284 300	11 903 000
MAKSUTUOTOT	7 364 600	0	7 364 600	0	7 364 600
TUET JA AVUSTUKSET	2 904 100	0	2 904 100	0	2 904 100
MUUT TOIMINTATUOTOT	6 104 700	13 000	6 117 700	-62 900	6 054 800
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	19 876 200	8 697 500	28 573 700	-347 200	28 226 500
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	568 400	0	568 400	0	568 400
HENKILÖSTÖKULUT	-71 923 700	-1 809 800	-73 733 500	0	-73 733 500
PALKAT JA PALKKIOT	-57 435 000	-1 460 200	-58 895 200	0	-58 895 200
HENKILÖSIVUKULUT	-14 488 700	-349 600	-14 838 300	0	-14 838 300
ELÄKEKULUT	-12 230 400	-291 200	-12 521 600	0	-12 521 600
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-2 258 300	-58 400	-2 316 700	0	-2 316 700
PALVELUJEN OSTOT	-97 123 700	-1 233 300	-98 357 000	152 300	-98 204 700
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-6 758 500	-1 170 100	-7 928 600	137 000	-7 791 600
AVUSTUKSET	-7 437 400	0	-7 437 400	0	-7 437 400
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 199 800	-171 800	-5 371 600	57 900	-5 313 700
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-188 443 100	-4 385 000	-192 828 100	347 200	-192 480 900
TOIMINTAKATE	-167 998 500	4 312 500	-163 686 000	0	-163 686 000
VEROTULOT	131 300 000	0	131 300 000	0	131 300 000
VALTIONOSUUDET	47 614 600	0	47 614 600	0	47 614 600
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	125 000	0	125 000	-90 000	35 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	2 300 000	0	2 300 000	-750 000	1 550 000
KORKOKULUT	-213 700	-90 000	-303 700	90 000	-213 700
MUUT RAHOITUSKULUT	-30 000	-750 000	-780 000	750 000	-30 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	2 181 300	-840 000	1 341 300	0	1 341 300
VUOSIKATE	13 097 400	3 472 500	16 569 900	0	16 569 900
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 759 700	-2 900 000	-8 659 700	0	-8 659 700
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-5 759 700	-2 900 000	-8 659 700	0	-8 659 700
TILIKAUDEN TULOS	7 337 700	572 500	7 910 200	0	7 910 200
POISTOERON MUUTOS	47 000	0	47 000	0	47 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 384 700	572 500	7 957 200	0	7 957 200

RIIHIMÄEN KAUPUNKI JA VESIHUOLTOLIIKELAITOS
YHDISTELTY RAHOITUSLASKELMA TALOUSARVIO 2022

	Riihimäen kaupunki	Riihimäen Vesi	Yhteensä (ennen elim.)	Eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	13 097 400	3 472 500	16 569 900	0	16 569 900
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	0	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-1 450 000	0	-1 450 000	0	-1 450 000
	11 647 400	3 472 500	15 119 900	0	15 119 900
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-17 223 000	-5 220 000	-22 443 000	250 000	-22 193 000
RAHOITUSOSUUDET	400 000	325 000	725 000	-250 000	475 000
INVESTOINTIMENOIHIN					
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	1 400 000	0	1 400 000	0	1 400 000
LUOVUTUSTULOT					
	-15 423 000	-4 895 000	-20 318 000	0	-20 318 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-3 775 600	-1 422 500	-5 198 100	0	-5 198 100
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET	-40 000	0	-40 000	0	-40 000
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYKSET	650 000	0	650 000	-650 000	0
	610 000	0	610 000	-650 000	-40 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN LISÄYS	19 886 400	0	19 886 400	0	19 886 400
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-16 747 500	-650 000	-17 397 500	650 000	-16 747 500
	3 138 900	-650 000	2 488 900	650 000	3 138 900
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
	26 700	300 000	326 700	0	326 700
	26 700	300 000	326 700	0	326 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	3 775 600	-350 000	3 425 600	0	3 425 600

13 Riihimäki konserni

Tässä osiossa käsitellään Riihimäki konsernia. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä, mutta eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Riihimäen kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt on esitetty seuraavan sivun kuvassa vuoden 2021 lokakuun tilannetiedon mukaisena.

Riihimäen kaupunki	
	Tytäryhteisöt ja yhteisöt
	Osakeyhtiöt
Riihimäen Vesihuoltoliikelaitos	Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy konserni 100 %: * Riihimäen Messut Oy 100 % * Oy Expomade-Kiinteistöt Ab 100 % * Kiinteistö Oy Riihimäen Sepänkatu 5 82,68 % * Kiinteistö Oy Riihimäen Lykka 82,53 % * Riihimäen Kaapelitehdas Oy 68,05 % * Kiinteistö Oy Riihimäen Ophelia 54,24%.
Kuntayhtymät	Riihimäen Kotikulma Oy konserni 100 %: * Kotikulman Kiinteistöpalvelut Oy 100 %
Riihimäen seudun terveyskeskuksen ky 64,25669 %	Riihimäen Kaukolämpö Oy 51 %
Hämeen maakuntaliitto ky 16,94 %	Kiinteistöosakeyhtiöt
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin ky 16,18229 %	Kiinteistö Oy Riihimäen Yritystalo 100 %
Eteva ky 0,939265 %	Kiinteistö Oy Riihimäen Paloasema 100 %
	Kiinteistö Oy Riihimäen Jäähalli 100 %
Osakkuusyhteisöt	Kiinteistö Oy Riihimäen Kalevanrinne 100 %
Osakeyhtiöt	Kiinteistö Oy Riihimäen Teatterihotelli 88,12 %
Hyria koulutus Oy 25,12 %	Kiinteistö Oy Paimenpolku 2 51 %
Ilves-halli Oy 24,88 %	

Kuva 13 Riihimäki konserni

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan (emoyhteisö) sekä yhden tai useamman oikeudellisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä.

Konsernin tytäryhteisöksi nimitetään niitä yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on määräysvalta eli jonka äänivallasta emoyhtiöllä on yli 50 % osuus joko suoraan tai välillisesti. Osakkuusyhteisöiksi nimitetään yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta. Konsernin emoyhteisöllä on äänivallasta 20 - 50 % osuus suoraan tai välillisesti ja merkittävä omistusosuus (vähintään 20 % yhtiön omasta pääomasta yhteisössä).

Riihimäki konsernin talous tunnuslukujen ja kriisikuntakriteerien valossa

Riihimäki konsernin talouden kehittymistä on kuvattu viimeisen neljän vuoden tilinpäätöksen keskeisten tunnuslukujen avulla. Kunnan osalta ei yleensä laadita erillistä konsernin talousarviota. Tästä johtuen on tärkeää tarkastella konsernin edellisten vuosien toteutuneita tunnuslukuja ja laatia konsernin tavoitteenasettelu tämän perusteella. Riihimäki konsernin tunnuslukuja on koottu seuraavaan taulukkoon vuosilta 2017 - 2020.

Taulukko 20 Riihimäki konsernin tunnusluvut TP 2017 - 2020

Konsernin tunnusluku	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Konsernin toimintatulot toimintamenoista %:a	42,1	41,8	41,6	40,5
Konsernin vuosikate poistoista %:a	138,3	169,1	139	196
Konsernin omavaraisuusaste %:a	27	29	43,9	47,1
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus %:a	84,5	84,9	71,9	65,0
Konsernin korolliset lainat/ euroa per asukas	5 903	5 731	4 672	4 361
Konserni lainakanta (1000€) 31.12 tilanteessa	171 344	164 776	134 597	125 327
Konsernin leasing ja vuokravastuut (1000€) 31.12 tilanteessa			8 563	8 752

Riihimäkikonsernin osalta kriisikuntakriteereistä on viimeisen kolmen vuoden aikana täyttynyt suhteellinen velkaantuneisuus. Kaupunki on ollut aiemmin merkittävästi velkaantunut, mutta se on pystynyt lyhentämään pitkäaikaisia lainojaan viimeisen kolmen vuoden aikana. Tämän johdosta kaupunkikonsernin omavaraisuus sekä suhteellinen velkaantuneisuus tunnusluvut ovat parantuneet.

Konsernitasolla velkamäärä on kuitenkin edelleen korkea. Lainamäärän lisäksi on otettava huomioon ne sitoumukset, joita konserni on tehnyt. Sitoumukset liittyvät keskeisesti vuokravastuisiin, jotka eivät näy konsernilainat tunnusluvussa. Konsernin tavoitteet liittyvät talouden hyvään hoitoon ja hallintaan. Riihimäki konsernin tilanne vielä vuonna 2021 voimassa olevien kriisikuntakriteerien valossa on esitetty seuraavassa taulukossa.

Taulukko 21 Vanhat kriisikuntakriteerit

Kriteerit	2019		2020		Täyttyykö kriteeri?	
Rmk = Riihimäki+Vhl	Raja-arvo	Rmk	Raja-arvo	Rmk	2019	2020
A peruskunnan alijäämä (RMK + VHL)						
Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen (=peruskunta) kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien	Alijäämää + 80,1 milj.e		Alijäämää + 94,4 milj.e		Ei	Ei
TAI						
B kuntakonsernin alijäämä						
Kuntakonsernin alijäämä/asukas on						
*viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa	-1000	+ 2780	-1000	+ 3286	Ei	Ei
*ja sitä edeltävässä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa	-500	+746	-500	+ 2780	Ei	Ei
TAI						
C kaikki tunnusluvut täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin						
*kuntakonsernin vuosikate on negatiivinen	alijäämää + 21,4 milj.e		alijäämää + 32,7 milj.e		Ei	Ei
*kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	> 19,88	20,50	> 19,97	20,50	Ei	Ei
*kuntakonsernin lainamäärä/asukas ylittää kaikkien kuntakonsernien lainamäärän vähintään 50%	7081	4672	7454	4361	Ei	Ei
*kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50%	väh 50%	71,9	väh 50%	65,0	Kyllä	Kyllä

Riihimäki konsernin osalta kriisikuntakriteereistä täyttyi suhteellinen velkaantuneisuus tunnusluku vuosina 2019 ja 2020.

Uudet kriisikuntakriteerit

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan vanhoja kriteerejä.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan jatkossa käynnistää:

- jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määrääjassa (ei muutosta nykyiseen)
- jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa (ei muutosta nykyiseen)

TAI

- jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 % (nykyisin konsernin negatiivinen vuosikate);
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (nykyisin 1 prosenttiyksikkö);
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 %:lla (nykyisin tunnusluvussa ainoastaan konsernin lainamäärä);
- 4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 (nykyisin tunnusluku: suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %).

Väljemmät raja-arvot nk. keltaiset valot

Kuntalaissa määritellään edelleen tunnuslukujen raja-arvot, jotka kuvaavat kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Kuntien näkökulmasta on tarpeen tunnistaa myös tilanteet, joissa ollaan lähellä raja-arvon täyttymistä. Hallituksen esityksessä on esitetty myös väljemmät raja-arvot (ns. keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 % -yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voida käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täytyessä.

Riihimäki konsernin valtuustokauden tavoitteet

Riihimäki konsernin valtuustokauden tavoite on, että yksikään kriisikuntakriteereistä ei täyty valtuustokauden aikana eikä sen päättyessä.

Taulukko 22 Uudet kriisikuntakriteerit

Kriteerit Rmk = Riihimäki+Vhl	2020 Raja-arvo	Rmk	2021 Raja-arvo	Rmk	Täyttyykö kriteeri? 2020 2021	
A peruskunnan alijäämä (RMK + VHL) Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen (=peruskunta) kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien TAI B kuntakonsernin alijäämä Kuntakonsernin alijäämä/asukas on *viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa *ja sitä edeltävässä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa TAI C kaikki tunnusluvut täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin *kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80% *kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti *kuntakonsernin tilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä/asukas ylittää kaikkien kuntakonsernin tilinpäätöksen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50% *kuntakonsernin tilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	Alijäämää	+ 94,4 milj.e	Alijäämää		ei	ei
	-1000	✓ + 3286	-1000		ei	ei
	-500	✓ + 2780	-500		ei	ei
	alle 80%	196	alle 80%		ei	ei
	> 19,97	✓ 20,50	> 20,02		ei	ei
	tieto ei ole vielä käytettävissä	4665	tieto ei ole vielä käytettävissä		ei?	
	alle 0,8	tieto täydennetään TP 2021 yhteydessä	alle 0,8		ei?	

Konserniyhtiöt ja niiden tavoitteet

Kotikulma Oy

Valtuustotason tavoitteet

1. Toiminta on taloudellisesti kannattavaa.
2. Kotikulma Oy laatii toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelman yhteistyössä omistajan kanssa. Kehittämissuunnitelmassa kuvataan yhtiön strategiset linjaukset vuoteen 2035 saakka.
3. Kehittämissuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa 30.6.2022 mennessä.

Toiminnan kuvaus

Riihimäen Kotikulma Oy on Riihimäen kaupungin omistama, yhteensä 37 vuokranmääritysyksikköä käsittävä aravavuokratoyhtiö. Yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, vuokratontilla olevia rakennuksia ja huoneistoja, ostaa ja vuokrata alueita, rakennuksia ja huoneistoja, antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja sekä kiinteistöjen vuokratonteilla olevien rakennusten isännöinti ja huoltotoiminta. Isännöinti ja huoltotoimintaa toteuttaa Riihimäen Kotikulma Oy:n omistama Kotikulman Kiinteistöpalvelut Oy.

Vuoden 2022 talousarvioiden mukaan yhtiöiden liikevaihto on yhteensä n. 10 milj. euroa, josta Riihimäen Kotikulman osuus on 8,8 milj. euroa ja Kotikulman Kiinteistöpalvelujen osuus 1.2 milj. euroa.

Toimintaympäristö

Riihimäen Kotikulma Oy omalta osaltaan muiden alueella toimivien asunnontarjoajien kanssa vastaa Riihimäellä asuvien ja kaupunkiin muuttavien asumistarpeisiin. Kotikulman asunnoissa asuu n. 7 % Riihimäkeläisistä.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet

Kotikulman päästrategiana on kiinteistökannan hyvä ylläpito, epäkurantista asuntokannasta luopuminen, rakennuttaa tilalle kysyntää vastaava uudistuotantoa ja olla mukana kehittämässä Riihimäkeä kaupunkikonsernin strategian ja kaupunginvaltuuston hyväksymän asunto-ohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteet valtuustokaudelle

Talous

Riihimäen Kotikulma on käyttötaloudeltaan omillaan toimeen tuleva.

Vanhan, epäkurantin asuntokannan vähentäminen

Epäkurantin asuntokannan vähentämisen strategia on tehty vuoden 2021 loppupuolella laadittavien Peltosaaren alueen kiinteistöjen kuntoarvioiden, nykyisten käyttöasteiden ja muiden purkamista puoltavien seikkojen perusteella.

Valmistelussa olevan uudishankkeen Hämeenkatu 20/Junailijankatu 11 rahoitusjärjestelyt on hoidettu ja rakentaminen aloitettu. Edellytyksenä on että Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskus (ARA) myöntää kohteelle korkotukilainaa, hankkeen kustannukset eivät ylitä Aran hyväksymää enimmäishintaa, kaupunki osaltaan sijoittaa omarahoitusosuuden asuntojen osalta ja rahoittaa liiketilan kustannukset. Alustavan aikataulun mukaan kohde valmistuu 2023 loppuun mennessä.

Vuokratason kohtuullisuus

Vuokrataso pidetään kohtuullisena markkinavuokran tasolla tai hieman alempana Riihimäen ja lähikuntien vuokriin verrattuna.

Käyttöaste.

Käyttöastetavoitteeseen 95 % pyritään tehostamalla asuntojen markkinointia ja panostamalla muuttojen yhteydessä tehtäviin remontteihin huoneistojen viihtyvyyden, kiinnostavuuden ja kysynnän kasvun lisäämiseksi.

Riihimäen tilat ja Kehitys Oy

Valtuustotason tavoitteet

1. Yhtiö edistää aktiivisesti toimillaan kaupungin väestökehitystä ja elinkeinoelämän kehittymistä
2. Yhdessä omistajan kanssa laaditaan toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelma, jonka pohjalta solmitaan tavoitesopimus vuoden 2022 aikana
3. Yhtiön toiminta on taloudellisesti kannattavaa

Toiminnan kuvaus

Toiminnan kuvaus

Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy (RTOY) on elinkeino-, kehitys- ja toimitilayhtiö, jonka missiona on lisätä yritystyöpaikkojen määrää Riihimäellä. Yhtiö on konsernin emoyhtiö, johon kuuluu tytäryhtiöinä Riihimäen Messut Oy, Oy Expomade-Kiinteistöt Ab, KOy Riihimäen Lykka, Riihimäen Kaapelitehdas Oy, KOy Riihimäen Ophelia ja Kiinteistö Oy Riihimäen Sepänkatu 5. Yhtiö omistaa vähemmistöosuudet seuraavista yhtiöistä: Kiinteistö Oy Riihimäen Erätalo, KOy Riihimäen Larissa, KOy Riihimäen Autotalo, YritysVoimala Oy ja KOy Riihimäen Yrittäjänkatu 8.

Yritys tarjoaa seuraavia toimitilapalveluita: rakennuttaminen, omistaminen, vuokraus, myynti, rahoittaminen, rakennuttamisen asiantuntijapalvelut ja BusinessPark Riihimäki. Yritys on myös laillistettu vuokrahuoneiston välitysliike (LVV), joka on erikoistunut välittämään toimitiloja Riihimäellä elinkeinonharjoittajille.

Yritys markkinoi Riihimäkeä yrityksille ja luo kaupungille elinvoimaa sekä kehittää yksityistä palvelutarjontaa Riihimäellä. Toimitilojen markkinointiin yritys ylläpitää riihimäentilat.fi –nettipalvelua. Kehittämämme Alihankinta.info -palvelu parantaa alihankintayritysten näkyvyyttä ja löydettävyyttä netissä. Yhtiö on ollut päävastuullisena toteuttamassa Led-screen mainostauluja Riihimäen keskustaan ja asemalle.

Liikevaihto v. 2020 oli 1,43 milj. euroa ja henkilöstön määrä 3 vakituista työntekijää ja 3 osa-aikaista projektityöntekijää.

Toimintaympäristö

Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy toimii tiiviissä yhteistyössä Yritysvoimalan, Riihimäen Yrittäjät ry:n, alueellamme toimivien oppilaitosten, Business Finlandin, Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin ja yksityisten yrityspalveluiden tarjoajien kanssa. Yhtiö avasi v. 2020 yhteistyössä Hämeen Ammattikorkeakoulun kanssa Business Park Riihimäen osoitteeseen Kaartokatu 2, Riihimäki. Business Park Riihimäki on yhteisöllinen työtila yrityksille ja Riihimäen julkisille yrityspalveluille.

RTOY on kehittänyt kaupungin elinvoimaisuutta mm. seuraavilla alueilla: asemanseudun ja keskustan kehittäminen, robotiikka ja kampusyhteistyö.

RTOY:n keinoja yritystyöpaikkojen luomiseen on uusien yritysten houkuttelevuus, olemassa olevien yritysten toiminta- ja työllistämisedellytyksien parantaminen, toimitilojen käyttöasteen nostaminen sekä toimitilojen rakennuttaminen erityisesti Riihimäelle sijoittuville yrityksille.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

1. RTOY edistää kaupungin elinkeinoelämän kehittymistä ja edesauttaa uusien ja olemassa olevien yritysten kehittymistä ja uusien yritysten saamista kaupunkiin.
2. RTOY edistää robotiikka- ja kiertotalousyritysten sijoittumista kaupunkiin, sekä kuluttajapalveluiden lisääntymistä keskustassa ja asemanseudulla. Tavoite on, että saadaan 1-3 näihin kategorioihin kuuluvaa yritystä sijoittumaan Riihimäelle tai tekemään sijoittumispäätös.
3. RTOY pyrkii lisäämään yritysten toimitilatarjontaa ja yritystyöpaikkojen määrää. Tavoite on, että Riihimäelle syntyy yhtiön toimenpiteiden myötävaikutuksella uusia, pysyviä työpaikkoja vähintään 40 työpaikkaa vuodessa.
4. RTOY pyrkii huolehtimaan asiakkaista niin hyvin, että ovat halukkaita suosittelemaan meitä omalle verkostolleen. Tavoite on että yhtiön tilojen käyttöaste on vähintään 97 %.
5. RTOY:n tavoitteena on olla aktiivisesti osallisena vähintään 1-2 uudis- tai jalostusrakennushankkeen toteutuksessa.
6. RTOY ylläpitää taloudellista kannattavuuttaan. Yhtiön tilikauden tulostavoite ennen veroja tulee olla vähintään 200 te.

Tavoitteet valtuustokaudelle

Tavoitteena on vuosittaisilla uusilla toimitilahankkeilla saada Etelä-Mattilan alue rakentumaan valmiiksi.

Tavoitteena on saada robotiikan opetuksen kehittäminen näkymään kaupungin yritystoiminnassa.

Tavoitteena on kasvattaa yhtiön toimitilasalkkua maltillisesti ja kannattavasti, ylläpitäen tervettä omavaraisuusastetta (n. 60 – 80 %). Tavoitteena on käyttöastetta ylläpitäen parantaa emoyhtiön kannattavuutta. Tavoitteena on monipuolistaa toimitilasalkkua ja pienentää vanhan 1980-luvulla rakennetun toimitilakannan osuutta salkussa.

Riihimäen Kaukolämpö Oy

Valtuustotason tavoitteet

1. Yhtiön taloudellinen tulos ja kyky maksaa osinkoa pysyvät hyvällä tasolla
2. Lämmön hinnoittelu toteutuu osakassopimuksen tavoitteiden mukaisesti

Toiminnan kuvaus

Riihimäen Kaukolämpö Oy on Riihimäen kaupungin (51 %) ja Aberdeen Standard Investments-sijoitusyhtiön (49 %) yhdessä omistama yhtiö. Yhtiön toimintaa ja tavoitteita toteutetaan osakassopimuksen mukaisesti. Yhtiö ostaa pääosan käyttämästään lämmöstä Fortum Waste Solutions Oy:n Riihimäen laitokselta ja lopun alle 5 % vuotuisesta energiasta se tuottaa omilla lämpökeskuksillaan. Fortumin toimittama lämpö on jätteiden käsittelyn yhteydessä syntyvää ja teollisesti talteen otettua lämpöä. Työntekijöitä yhtiöllä on 2 henkilöä, käyttö- ja kunnossapito sekä verkon rakentamisen toiminnot ovat ulkoistettuja. Kaukolämpöliittymiä on n. 750 kpl. Vuonna 2020 lämpöä myytiin 166,85 GWh, liikevaihto oli 11,9 milj. euroa ja taseen loppusumma 20,8 milj. euroa.

Toimintaympäristö

Kiinteistökohtainen ja lämpöpumppuihin perustuva lämmön tuotanto on ollut kasvavana trendinä. Riihimäellä vanhoja kiinteistöjä ei ole juurikaan eronnut kaukolämmöstä, mutta yhtiön on pysyttävänä kilpailukykyisenä tässä ympäristössä. Jätteiden käsittelyn yhteydessä syntyvän lämmön status talteen otettuna lämpönä on pyrittävä varmistamaan myös jatkossa, sillä on iso merkitys tällaista lämpöä hyödyntävien yhtiöiden toiminnassa. Hyödykkeiden (sähkö, polttoaineet) voimakas hinnannousu vuoden 2021 aikana tuo haasteita budjetointiin ja toiminnan taloudelliseen onnistumiseen.

Toiminnan painopistealueet

Asiakaspalvelu, tehokkuus, ympäristöystävällisyys, digitalisaatio ja yhteistyö.

Tavoitteet

Tavoitteiksi valtuustokaudelle on osakassopimuksen mukaisesti asetettu taloudellisen tuloksen onnistuminen ja lämmön hinnoittelu.

Liitteet

Riihimäen kaupungin (ilman vesihuoltoliikelaitosta) 10 vuoden investointisuunnitelma

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Riihimäen kaupunki	Yht.	12 520 000	2 450 000	1 930 000	1 980 000	1 380 000	1 220 000	1 200 000	490 000	400 000	590 000	340 000
	Menot	-31 440 000	-1 040 000	-2 600 000	-2 200 000	-2 200 000	-3 000 000	-3 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000
	Pistvien vastiavien myynit	-18 920 000	1 410 000	-670 000	-220 000	-620 000	-1 780 000	-1 800 000	-3 510 000	-3 600 000	-3 410 000	-3 660 000
	Maa- ja vesialueiden investoinnit yhteensä (netto):											
2. OSAKKEET JA OSUDET	Yht.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Osakkeet ja osuudet yhteensä (netto):	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. TILAINVESTOINNIT	Yht.	2 300 000	1 200 000	1 800 000								
	Kirjasto, #RakasRiksu											
	(v.2021 ei toteudu määrärahan laajuudessa, kokonaiskustannusarvio 2 300 000e)											
	Lasten ja nuorten talo (Pellosaari), #JusRiksu, #Asemapuisto	22 000 000	500 000	1 000 000	6 000 000	8 500 000	6 000 000					
Kalevan talo, #RakasRiksu (liikuntatila)	Pohjoismaiden koulu (sisäilmakorjaukset)	200 000										
	Kalevan talo, #RakasRiksu (liikuntatila)	2 500 000						2 500 000				
	Museokasvu, #RakasRiksu, (Lasimuseon korjaus)	9 400 000					4 700 000	4 700 000				
	Uimahallin ja maauimalan perustaminen, #RakasRiksu	13 100 000	400 000	5 050 000	2 000 000							
Kino-Sampon perustaminen #RakasRiksu	(v.2021 ei toteudu määrärahan laajuudessa, v. 2021-2024 kokonaiskustannusarvio 13 100 000e)											
	(toteutettu v.2020 maauimalan altilaiden kattaminen 120 000e)											
	Kino-Sampon perustaminen #RakasRiksu	50 000									600 000	
	(v.2020 600 000e, ulkopuolen perustaminen v.2020-2021, sisäpuoli v.2030)											
Konttien päiväkoti, #RakasRiksu	Kesäteatteri, #RakasRiksu	550 000	400 000	500 000								
	(v.2021 ei toteudu määrärahan laajuudessa, kokonaiskustannusarvio 550 000e)											
	Konttien päiväkoti, #RakasRiksu	2 000 000							1 000 000	1 000 000		
	Herajoen koulu tai Lastien talo (päätyö kumpi jatkaa), #RakasRiksu	4 300 000						2 150 000	2 150 000			
Liikuntapaikat, #RakasRiksu	(toteutus ja kustannukset tarkentuvat päätöksen mukaan)											
	Muut suunnitellut mukaiset investoinnit (v.2021 päätöksen mukaan)	300 000										
	Liikuntapaikat, #RakasRiksu	2 245 000	80 000	365 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
	Perustamiskustannukset laajuuksella, #RakasRiksu (menot)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Tilainvestoinnit yhteensä:	Perustamiskustannukset (rahoitusosuus)	-50 000	-50 000	-100 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	Yhteensä	71 945 000	3 630 000	9 215 000	8 200 000	9 700 000	11 900 000	10 550 000	4 350 000	2 200 000	1 800 000	1 200 000
	Menot	-600 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	Rahoitusosuudet	71 345 000	3 580 000	9 165 000	8 150 000	9 650 000	11 850 000	10 500 000	4 300 000	2 150 000	1 750 000	1 150 000

4. KUNNALLISTEKNIIKAN INVESTOINNIT																
Kunnallistekniikan rakentaminen, #RakasRiksu, #UusiRiksu (netto)	21 440 000	2 985 000	2 720 000	2 295 000	1 725 000	2 070 000	1 865 000	1 520 000	1 875 000	1 970 000	1 115 000	1 320 000				
Rahoitusosuus	-1 075 000	-375 000	-350 000	-350 000												
Katujen ja puistojen perusparantaminen, #RakasRiksu	16 000 000	0	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000				
Keskustan ja Asemanpuiston kehittäminen, #UusiRiksu, #Asemanpuisto	43 815 000	1 515 000	1 380 000	4 785 000	3 320 000	4 280 000	3 740 000	8 220 000	7 220 000	4 650 000	3 260 000	1 445 000				
Ei-inkoalueiden rakentaminen, #UusiRiksu	510 000	160 000	350 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Arolammin eritasoliittymän rakentaminen	20 000	0	20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Eteläinen varuskunta-alue, #UusiRiksu	6 000 000	0	0	0	0	0	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	0	0				
Katuvalaistuksen saneeraus, #RakasRiksu	2 200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000				
Hulevesien viemäröintimaksu	2 750 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000				
Kunnallistekniikan investoinnit yhteensä:																
Menot	92 735 000	5 090 000	6 520 000	9 130 000	7 095 000	8 400 000	9 155 000	13 290 000	12 645 000	10 170 000	6 425 000	4 815 000				
Rahoitusosuudet	-1 075 000	-375 000	-350 000	-350 000												
Kunnallistekniikan investoinnit yhteensä (netto):	91 660 000	4 715 000	6 170 000	8 780 000	7 095 000	8 400 000	9 155 000	13 290 000	12 645 000	10 170 000	6 425 000	4 815 000				
5. KALUSTOHANKINNAT																
Elinvoiman kalustohankinnat	537 000	60 000	98 000	117 000	50 000	0	0	80 000	67 000	0	0	65 000				
Teknisen toimen kalustohankinnat	4 680 000	400 000	500 000	580 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000				
Sosiaali- ja terveystoimialan kalustohankinnat	380 000	240 000	140 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Sivistyksen ja osaamisen kalustohankinnat	1 375 000	95 000	210 000	60 000	90 000	60 000	560 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000				
Hallinto- ja konsernipalveluiden kalustohankinnat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Kalustohankinnat yhteensä (netto):	6 972 000	795 000	948 000	757 000	540 000	460 000	960 000	540 000	527 000	460 000	460 000	525 000				
6. OSAAMISKESKUSINVESTOINNIT (RMK ja TIERA)																
Menot	500 000	500 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Osaamiskeskusinvestoinnit yhteensä (netto):	500 000	500 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
INVESTOINNIT YHTEENSÄ:																
Menot	184 672 000	12 465 000	17 223 000	20 017 000	18 815 000	19 940 000	23 235 000	25 580 000	18 012 000	13 230 000	9 275 000	6 880 000				
Rahoitusosuudet	-1 675 000	-425 000	-400 000	-450 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000				
Pysyvien vastaavien myynnit	-31 440 000	-1 040 000	-1 400 000	-2 600 000	-2 200 000	-2 200 000	-3 000 000	-3 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000				
Investoinnit yhteensä (netto)	151 557 000	11 000 000	15 423 000	16 967 000	16 565 000	17 690 000	20 185 000	22 530 000	13 962 000	9 180 000	5 225 000	2 830 000				

